

Musevm Biblicvm Tarraconense

A R Q U E B I S B A T D E T A R R A G O N A

Musevm Biblicvm Tarraconense

A R Q U E B I S B A T D E T A R R A G O N A

©2011, Editorial Escua
©Textos: Andreu Muñoz Melgar (coord.), John López, Míriam Ramon Mas, Imma Teixell Navarro
©Fotografia: Josep M. Macias Solé, Aurora Muriente Pastrana i Museu Bíblic Tarraconense
Traducció de textos: Luis José Baixauli Santos (castellà), John López (anglès)
Assessorament: Esperança Amill, Maria Adseries, Francesc Bosch, Joan Magí, Josep M. Macias
Agraïments: Ajuntament de Tarragona, Diputació de Tarragona, Institut Català d'Arqueologia Clàssica, Secretariat de Pastoral Bíblica de l'Arquebisbat de Tarragona, Maria Adseries, Dolors Amell, Esperança Amill, Luis José Baixauli, Francesc Bosch, Antoni Coll, Antoni Delgado, Pilar Domènech, Josefina Folch, Andreu González, Dolors Iglesias, Anna Jordi, Josep M. Macias, Aurora Muriente, Josep M. Ramon, Francesc X. Rius

Edita: Editorial Escua
c/ Ametllers 16, local A
08320 El Masnou -Barcelona
Tel.: 93 241 10 25
Fax: 93 241 31 29

Reservats tots els drets. No és permesa la reproducció total o parcial d'aquesta obra amb qualsevol tècnica o mitjà, inclosa la fotocòpia, sense permís previ de l'editor.

Primera edició: gener 2011

Dipòsit legal: B-3398-2011
ISBN: 978-84-938043-0-5
Disseny gràfic: interact-me
Impressió: Gràfiques 92, S.A.
Av. Can Sucarrats, 91
08191 Rubí -Barcelona-
Imprès a Espanya - Printed in Spain

Portada: detall d'un teixit copte de procedència etiòpica conservat al Museu Bíblic Tarraconense.

Portada: detalle de un tejido copto de procedencia etiópica conservado en el Museo Bíblico Tarraconense.

Frontispiece: detail from an Ethiopian Coptic textile piece preserved in the Biblical Museum at Tarragona.

En homenatge a Mn. Joan Aragonès Llebaria i Mn. Joan Magí Ferré pel seu mestratge bíblic i per apropar Terra Santa a Catalunya

En homenaje a Mn. Joan Aragonès Llebaria y a Mn. Joan Magí Ferré por su maestría bíblica y por acercar Tierra Santa a Cataluña.

In homage to Mn. Joan Aragonès Llebaria and Mn. Joan Magí Ferré for their biblical teachings and for bringing the Holy Land to Catalonia.

Sumari Sumario Summary

Presentació			
Presentación			
Presentation	9		
Prefaci			
Prefacio			
Preface	13		
1 La Història del Museu Bíblic Tarraconense		5 L'època patriarcal	
La Historia del Museo Bíblico Tarraconense		La época patriarcal	
The History of the Biblical Museum at		The patriarchial era	41
Tarragona	18		
2 La formació i transmissió de les Sagrades		6 El poble de Déu a Egipte	
Esriptures		El pueblo de Dios en Egipto	
La formación y transmisión de las Sagradas		The people of God in Egypt	47
Escrituras			
The formation and transmission of the			
Sacred Scriptures	22		
3 La Geografia de Terra Santa		7 La "conquesta" de Canaan	
La Geografía de Tierra Santa		La "conquista" de Canaán	
Geography of the Holy Land	32	The "conquest" of Canaan	56
4 Els orígens humans a Terra Santa		8 L'època dels jutges i la monarquia	
Los orígenes humanos en Tierra Santa		La época de los jueces y la monarquía	
Human origins of the Holy Land	36	The era of the judges and the monarchy	60
		9 De la separació dels dos regnes a l'exili a	
		Assíria, Babilònia i Egipte	
		De la separación de los dos reinos al exilio en	
		Asiria, Babilonia y Egipto	
		From the separation of the two kingdoms to	
		the exile in Assyria, Babylonia and Egypt	65

10	Del període postexílic a l'època dels Macabeus Del período postexílico a la época de los Macabeos The post exile period to the age of the Maccabees	71	14	El triomf del cristianisme El triunfo del cristianismo The triumph of christianity	97
11	Terra Santa a l'època romana Tierra Santa en la época romana The Holy Land during the roman period	78	15	Tàrraco, seu Metropolitana Tarraco, sede Metropolitana Tarraco, Metropolitan see	104
12	El culte a l'època de Jesús: el Temple de Jerusalem El culto en la época de Jesús: el Templo de Jerusalén Worship at the time of Jesus: the Temple of Jerusalem	86	16	L'Imperi bizantí i Terra Santa El Imperio bizantino y Tierra Santa The Byzantine empire and the Holy Land	108
13	L'expansió del cristianisme i les persecucions La expansión del cristianismo y las persecuciones The expansion of christianity and the persecutions	93	17	Terra Santa a l'època medieval Tierra Santa en la época medieval Holy Land in medieval times	115
			18	Bíblia i art Biblia y arte Bible and art	118
			19	Numismàtica i Terra Santa Numismática y Tierra Santa Holy Land and Numismatics	125

Presentació

Per la gràcia de Déu, la llavor de l'Evangeli fou sembrada en la nostra terra per mans apostòliques. Naixia així una comunitat jove amb la clara consciència de formar part de la Història de la Salvació. Compromesa amb el seu temps, durant vint segles, l'Església de Tarragona ha viscut, preservat i escampat la Paraula de Déu. Aquest fecund itinerari ha deixat una empremta material excepcional en forma de patrimoni arqueològic, artístic i documental.

La nostra Església és marmessora d'aquest preuat llegat. Per tant, és el seu deure conservar i divulgar aquest patrimoni per tal que esdevingui una eina evangelitzadora i propagadora de la cultura. Els nos-

Presentación

Por la gracia de Dios, la semilla del Evangelio fue sembrada en nuestra tierra por manos apostólicas. Nació así una comunidad joven con la clara conciencia de formar parte de la Historia de la Salvación. Comprometida con su tiempo, durante veinte siglos, la Iglesia de Tarragona ha vivido, preservado y extendido la Palabra de Dios. Este fecundo itinerario ha dejado una huella material excepcional en forma de patrimonio arqueológico, artístico y documental.

Nuestra Iglesia es albacea de este preciado legado. Por tanto, es su deber conservar y divulgar este patrimonio para que se convierta en una herramienta evangelizadora y propagadora de la cultura.

Presentation

By the grace of God, the seed of Evangelism was sown in our country by the hands of the apostles. In this way was born a young community with the clear conscience of forming part of the History of the Salvation. With the compromise of time and over a period of twenty centuries, the church of Tarragona has lived, preserved and spread the word of God. This fecund itinerary has left an exceptional material mark in the form of rich archaeological, artistic and documental heritage.

Our church is the keeper of this precious legate. As such it is its duty to conserve and divulge this heritage to anyone as an evangelical tool and propagator of its culture. Our ecclesiastical museums

tres museus eclesiàstics són vehicles fonamentals en la transmissió d'aquesta acció. Així doncs, aquests centres han de constituir, des del rigor científic, autèntiques aules vives que projectin els valors transcendents, històrics i estètics del patrimoni de la nostra Església sobre la societat. Han de ser espais de formació, coneixement i catequesi, plataformes privilegiades de contemplació de la bellesa i la saviesa, i centres actius oberts a la investigació.

El Museu Bíblic Tarraconense, fundat l'any 1930, ha tingut des de sempre aquesta vocació. Les seves instal·lacions conviden a fer un autèntic viatge a través de la Història de la Salvació i a comprendre d'una manera didàctica i transversal la cultura bíblica. A través de les seves sales el visitant descobreix que la Bíblia és Paraula de Déu i la millor carta de navegació

Nuestros museos eclesiásticos son vehículos fundamentales en la transmisión de esta acción. Así pues, estos centros han de constituir, desde el rigor científico, auténticas aulas vivas que proyecten los valores trascendentes, históricos y estéticos del patrimonio de nuestra Iglesia sobre la sociedad. Han de ser espacios de formación, conocimiento y catequesis, plataformas privilegiadas de contemplación de la belleza y la sabiduría, y centros activos abiertos a la investigación.

El Museo Bíblico Tarraconense, fundado en el año 1930, ha tenido desde siempre esta vocación. Sus instalaciones invitan a realizar un auténtico viaje a través de la Historia de la Salvación y a comprender de una manera didáctica y transversal la cultura bíblica. A través de sus salas el visitante descubre que la Biblia es Palabra de Dios y la mejor carta de navegación

are fundamental vehicles in the transmission of these actions. As such these centres have to constitute from scientific rigour, authentic living items which project transcendental values, historic and the esthetical heritage of our church over society. They must be spaces for formation, knowledge and catechism, privileged platforms for the contemplation of the beauty and formation plus active centres open for investigation.

The Museu Bíblic Tarraconense, was founded in the year 1930, and has always had this vocation. Its installations invite one to make an authentic voyage through the History of the Salvation and to understand in a didactic manner the culture of the bible. Through its various rooms the visitor will discover that the Bible is the word of God and the best form of navi-

del creient per conduir el sentit de la seva vida. Mostren també com la Bíblia es manifesta com una realitat sense la qual les nostres arrels culturals serien incomprensibles. Visitar el Museu Bíblic Tarraconense ens obre l'oportunitat de caminar a través del temps dotant aquest de sentit transcendent. El Museu, a més, duu a terme una intensa activitat de conservació, pedagògica i formativa, participant en diferents projectes d'investigació arqueològica en el marc de la Tàrraco cristiana.

Aquesta publicació és fruit d'una voluntat divulgativa. A través de les seves pàgines el lector disposarà d'un text rigorós i entenedor que li facilitarà comprendre el procés de formació i transmissió de les Sagrades Escrip-tures, la geografia de Terra Santa i la Història Sagrada. Tot complementat per una acurada selecció

del creyente para conducir el sentido de su vida. Muestran también como la Biblia se manifiesta como una realidad sin la cual nuestras raíces culturales serían incomprensibles. Visitar el Museo Bíblico Tarraconense nos abre la oportunidad de caminar a través del tiempo dotando a éste de sentido trascendente. El Museo, además, lleva a cabo una intensa actividad de conservación, pedagógica y formativa, participando en diferentes proyectos de investigación arqueológica en el marco de la Tàrraco cristiana.

Esta publicación es fruto de una voluntad divulgativa. A través de sus páginas el lector dispondrá de un texto riguroso y comprensible que le facilitará entender el proceso de formación y transmisión de las Sagradas Escrituras, la geografía de Tierra Santa y la Historia Sagrada. Todo complementado por una cuidada selección de objetos arqueo-

gation for the believer to conduct the direction of his life. It also illustrates how the bible manifests itself as a reality without which our various cultures would be incomprehensible. A visit to the Museu Bíblic Tarraconense opens up the opportunity to walk through time enjoying this transcendental feeling. The Museum, also has intense activity of conservation, pedagogic, formation and participates in different projects of archaeological investigation within the mark of Christian Tarraco.

This publication is fruit of a divulgative spirit. Through its pages the reader disposes of a rigorous and understandable text which will facilitate his understanding of the process of the formation and transmission of the Sacred Scriptures, the geography of the Holy Land and of Sacred History. All

d'objectes arqueològics, literaris i artístics que el Museu custodia. Sens dubte, serà un material útil per a la formació catequètica o acadèmica, i possibilitarà que el visitant pugui prendre el Museu a casa o compartir l'experiència de la seva visita.

Aprofito aquesta ocasió per donar les gràcies al director d'aquest Museu Bíblic, el Sr. Andreu Muñoz Melgar, i a tots els qui hi col·laboren d'una manera o altra, fent que dia a dia el Museu s'enriqueixi amb noves peces i arribi cada vegada a més gent, especialment als infants i joves, perquè coneguin i estimin el riquíssim patrimoni religiós de la nostra arxidiòcesi.

+ Jaume Pujol Balcells

Arquebisbe metropolità de Tarragona i Primat

Tarragona, gener de 2011

lógicos, literarios y artísticos que el Museo custodia. Sin duda, será un material útil para la formación catequética o académica, y posibilitará que el visitante pueda llevar el Museo a casa o compartir la experiencia de su visita.

Aprovecho esta ocasión para dar las gracias al director de este Museo Bíblico, el Sr. Andreu Muñoz Melgar, y a todos los que colaboran de una manera u otra, haciendo que día a día el Museo se enriquezca con nuevas piezas y llegue cada vez a más gente, especialmente a los niños y jóvenes, para que conozcan y estimen el riquísimo patrimonio religioso de nuestra archidiócesis.

+ Jaume Pujol Balcells

Arzobispo metropolitano de Tarragona y Primado

Tarragona, enero de 2011

this complemented by an accurate selection of archaeological objects, plus literary and artistic items which are in the custody of the Museum. Without doubt it is a useful tool for the formation of the catechist or academic and will allow the visitor to take the Museum home and thus to share the experience of his visit.

I make use of this occasion to give thanks to the director of the Museu Bíblic, Mr. Andreu Muñoz Melgar and all who have collaborated in any form, as day by day the Museum is enriched by new items and also by an increase in visitors, especially youths and infants, who will grow to know and esteem the rich religious heritage of our archdiocese.

+ Jaume Pujol Balcells

Metropolitan Archbishop of Tarragona and Primate

Tarragona, January 2011

Prefaci

El dia 18 de novembre de l'any 1893, amb l'encíclica *Providentissimus Deus*, el papa Lleó XIII obrí un camí de recuperació de la Sagrada Escripura, en la investigació, el coneixement i la pràctica pastoral. Començava el moviment bíblic que ens portaria al Concili Vaticà II. En aquesta primera etapa del camí hi trobem el naixement de l'Institut Bíblic de Roma fundat pel papa Pius X, que ja portava dins del seu cor la "Pia Societat de Sant Jeroni per a la difusió de l'Evangelí" fundada pel qui després seria el seu successor Benet XV. A Catalunya sorgí el primer esforç col·lectiu de l'apostolat bíblic amb *L'Obra del Sant Evangelí*, presentada als cristians de la província eclesiàstica de Tarragona el

Prefacio

El día 18 de noviembre del año 1893, con la encíclica *Providentissimus Deus*, el papa León XIII abrió un camino de recuperación de la Sagrada Escritura, en la investigación, el conocimiento y la práctica pastoral. Comenzaba el movimiento bíblico que nos llevaría al concilio Vaticano II. En esta primera etapa del camino encontramos el nacimiento del Instituto Bíblico de Roma fundado por el papa Pío X, que ya llevaba dentro de su corazón la "Pia Sociedad de San Jerónimo para la difusión del Evangelio" fundada por el que después sería su sucesor Benedicto XV. En Cataluña surgió el primer esfuerzo colectivo del apostolado bíblico con *La Obra del Santo Evangelio*, presentada a los cristianos de la provincia eclesiásti-

Preface

On 18th November 1893, with the enciclica *Providentissimus Deus*, pope Leo XIII opened the way for the recuperation of the Sacred Scriptures, in investigation, recognition and pastoral practice. Here began the biblical movement which would lead to the II Vatican council. In its first step on the way we found the birth of The Biblical Institute of Rome founded by the pope Pius X, who had in his heart the "Pia Society de Saint Jerome for the diffusion of Evangelism", founded by the person who would succeed him Benedict XV. In Catalonia occurred the first collective effort of the Biblical apostolate with *The work of the Holy Evangelium*, presented to the Christians of the ecclesiastical province

dia 29 de gener del 1924 pel cardenal arquebisbe Francesc d'Assís Vidal i Barraquer.

Un fruit important al servei d'aquest moviment a casa nostra ens vingué de la mà del Dr. Josep Vallès i Barceló, professor de Sagrada Escripura al seminari de Tarragona, al fundar el nostre Museu Bíblic Tarraconense l'any 1930. Ens arribà el malaurat parèntesi començat l'any 1936. La desaparició de persones que dinamitzaven el patrimoni bíblic, la devaluació de la vida institucional i la conjuntura econòmica, provocaren un retard del projecte. Malgrat tot, les iniciatives han perdurat fins als nostres dies. Però és dins d'aquest parèntesi que apareix, el 30 de setembre del l'any 1943, l'encíclica *Divino Afflante Spiritu* de Pius XII, que dona suport a la investigació històrico-crítica de la Sagrada Escripura. I

ca de Tarragona el día 29 de enero de 1924 por el cardenal arzobispo Francesc d'Asís Vidal i Barraquer.

Un fruto importante al servicio de este movimiento en nuestro país nos vino de la mano del Dr. Josep Vallès i Barceló, profesor de Sagrada Escritura en el seminario de Tarragona, al fundar nuestro Museo Bíblico Tarraconense en el año 1930. Nos llegó el desgraciado paréntesis comenzado en el año 1936. La desaparición de personas que dinamizaban el patrimonio bíblico, la devaluación de la vida institucional y de la coyuntura económica, provocaron un retraso de dicho proyecto. Sin embargo, las iniciativas han perdurado hasta nuestros días. Pero es dentro de este paréntesis que aparece, el 30 de septiembre de 1943, la encíclica *Divino Afflante Spiritu* de Pío XII, que dio soporte

of Tarragona on 29th January 1924 by the cardinal archbishop Francesc d'Assís Vidal i Barraquer.

Fruit of great importance to the service of this movement in our country came from the hand of Dr. Josep Vallès i Barceló, professor of the Sacred Scriptures at the seminary of Tarragona, the founder of our Museu Bíblic Tarraconense in the year 1930. A regrettable parenthesis commenced in the year 1936. The disappearance of persons who had promoted biblical patrimony, the devaluation of institutional life and in the economy, this provoked a slowness in the project. However the initiative have continued to date. It is within this parenthesis that on the 30th September 1943, the enciclica *Divino Afflante Spiritu* of Pius XII which gave support to critical historical investigation of

l'11 d'octubre del 1962 comença el concili Vaticà II, convocat pel papa Joan XXIII.

El concili ens fa entrar a la segona etapa amb la constitució dogmàtica *Dei Verbum*, publicada per la vuitena sessió el 18 de novembre del 1965. Del moviment bíblic es passa a la pastoral bíblica. A Catalunya comencen, l'any 1963, les reunions de biblistes catalans, catòlics i protestants, fruit de les quals sorgeix a les darreries de l'any 1973 l'Associació Bíblica de Catalunya (ABCAT), entitat interconfessional aprovada canònicament el 21 de setembre del 1974 per l'arquebisbe de Tarragona Dr. Josep Pont i Gol com a "*l'òrgan colegial de la nostra Conferència Episcopal Tarraconense*". El mateix arquebisbe Josep, fidel al concili Vaticà II i concretament a la *Dei Verbum*, va crear dins de l'organi-

a la investigación histórico-crítica de la Sagrada Escritura. Y el 11 de octubre de 1962 comienza el concilio Vaticano II, convocado por el papa Juan XXIII.

El concilio nos introduce en la segunda etapa con la constitución dogmática *Dei Verbum*, publicada por la octava sesión el 18 de noviembre de 1965. Del movimiento bíblico se pasa a la pastoral bíblica. En Cataluña comienzan, en el año 1963, las reuniones de biblistas catalanes, católicos y protestantes, fruto de las cuales surge a finales del año 1973 la Asociación Bíblica de Cataluña (ABCAT), entidad interconfesional aprobada canónicamente el 21 de septiembre de 1974 por el arzobispo de Tarragona Dr. Josep Pont i Gol como "*el órgano colegial de nuestra Conferencia Episcopal Tarraconense*". El mismo arzobispo Josep, fiel al concilio Vaticano II y concretament a la *Dei Verbum*, creó

the Sacred Scriptures appeared. On the 11th October 1962 began the II Vatican council convened by pope John XXIII.

The council introduces us to the second step with the dogmatic constitution *Dei Verbum*, published for the 8th session of the 18th November 1965. From the biblical movement we move to the biblical pastoral. In Catalonia commences in 1963 the meetings of catalan biblists, catholics and protestants the fruit of which at the end of 1973 was the Biblical Association of Catalonia (ABCAT), an interconfessional entity approved canonically on 21st September 1974 by the archbishop of Tarragona Dr. Josep Pont i Gol as the "*Collegial organ of our Tarraconense Episcopal Conference*". The same archbishop Josep loyal to the II Vatican council and to the *Dei Verbum* created

grama pastoral de l'arxidiòcesi el "Secretariat de Pastoral Bíblica" que forma part de l'ABCAT.

El moviment bíblic ens ha portat a la pastoral bíblica que s'estén per tot el món. L'Església l'anima mitjançant la Federació Bíblica Catòlica, de la qual formem part. La fidelitat a la Paraula ens porta a la difusió del text bíblic i al seu estudi, a crear mitjans d'apropament a la cultura bíblica, a tenir converses, assemblees i trobades per a compartir tots els passos fets. El nostre Museu Bíblic Tarraconense és un element important d'aquesta divulgació.

En aquesta segona etapa la pastoral bíblica s'entén encara com una pastoral al costat d'altres pastorals específiques, i no com una matèria fonamental de tota la pastoral.

dentro del organigrama pastoral de la archidiócesis el "Secretariado de Pastoral Bíblica" que forma parte de la ABCAT.

El movimiento bíblico nos ha llevado a la pastoral bíblica que se extiende por todo el mundo. La Iglesia la anima mediante la Federación Bíblica Católica, de la cual formamos parte. La fidelidad a la Palabra nos lleva a la difusión del texto bíblico y a su estudio, a crear medios de acercamiento a la cultura bíblica, a tener conversaciones, asambleas y encuentros para compartir todos los pasos hechos. Nuestro Museo Bíblico Tarraconense es un elemento importante en esta divulgación.

En esta segunda etapa la pastoral bíblica se entiende todavía como una pastoral junto a otras pastorales específicas, y no como una materia fundamental de toda la pastoral.

within the pastoral organisation of the archdiocese the "Pastoral Biblical Secretariat" which formed part of ABCAT.

The biblical movement has taken the biblical pastoral all over the world. The Church the animator of the Catholic Biblical Federation, of which we are part. The joy of the Word has taken us to the diffusion of biblical texts and their study, brought us nearer to biblical culture, hold conversations, assemblies and meetings to compare the steps taken. Our Museu Bíblic Tarraconense is an important element in this movement.

In this second step of the biblical pastoral we can still understand how a pastoral together with other specific pastorals, and how the fundamental material of all the pastorals can be understood.

L'experiència en l'estudi, la pastoral i les trobades porten cap a la tercera etapa: el reconeixement pràctic i generalitzat de què la Bíblia s'ha de col·locar al centre de tota la pastoral i de la vida de l'Església, com ja va dir Joan Pau II en la *Tertio Millenio Adveniente*: *"La pastoral bíblica no s'ha d'entendre com una pastoral al costat de les altres, sinó què ha de conduir a que tota la planificació i la praxis pastoral estigui arrelada en el missatge bíblic"*.

Nosaltres treballem perquè el nostre Museu sigui un autèntic instrument fidel al Servei de l'animació bíblica de tota la pastoral.

Mn. Joan Magí Ferré

President de l'Associació Bíblica de Catalunya

La experiencia en el estudio, la pastoral y los encuentros llevan hacia la tercera etapa: el reconocimiento práctico y generalizado de que la Biblia se ha de colocar en el centro de toda la pastoral y de la vida de la Iglesia, como ya dijo Juan Pablo II en la *Tertio Millenio Adveniente*: *"La pastoral bíblica no se ha de entender como una pastoral junto a las otras, sino que ha de conducir a que toda la planificación y la praxis pastoral esté arraigada en el mensaje bíblico"*.

Nosotros trabajamos para que nuestro Museo sea un auténtico instrumento fiel al Servicio de la animación bíblica de toda la pastoral.

Mn. Joan Magí Ferré

Presidente de la Asociación Bíblica de Cataluña

The experience of study, the pastoral and the meetings lead to a third stage: the practical recognition and generalisation that the Bible must be placed at the centre of all pastoral and life of the church, as stated by John Paul II in the *Tertio Millenio Adveniente*: *"The biblical pastoral has not to be understood as a pastoral together with the others, but has to conduct so that all can be planified and this pastoral praxis can be included in the biblical message"*.

We work so that our Museum can be an authentic instrument loyal to the service of the animated biblical of all the pastorals.

Mn. Joan Magí Ferré

President of the Biblical Association of Catalonia

1

La història del Museu Bíblic Tarraconense

El Museu Bíblic Tarraconense va ser fundat l'any 1930 pel Dr. Josep Vallès i Barceló, canonge lectoral de la catedral de Tarragona, professor de Sagrades Escripures al seminari de Tarragona i vinculat al Pontifici Institut Bíblic de Roma. El Museu es va crear a partir del material que recollí o adquirí en els seus viatges a Terra Santa i el Pròxim Orient, i s'ubicà en dues sales del claustre del Sagrat Cor del seminari de Tarragona.

El Dr. Vallès va concebre el Museu com una eina pedagògica al servei de la cultura i de la fe. En aquest sentit era un projecte molt útil per a la formació dels seminaristes i

La historia del Museo Bíblico Tarraconense

El Museo Bíblico Tarraconense se fundó en el año 1930 por el Dr. Josep Vallès i Barceló, canónigo lectoral de la catedral de Tarragona, profesor de Sagradas Escrituras en el seminario de Tarragona y vinculado al Pontificio Instituto Bíblico de Roma. El Museo se creó a partir del material que recogí o adquirí en sus viajes a Tierra Santa y el Próximo Oriente, y se ubicó en dos salas del claustro del Sagrado Corazón del seminario de Tarragona.

El Dr. Vallès concibió el Museo como una herramienta pedagógica al servicio de la cultura y de la fe. En este sentido fue un proyecto muy útil para la formación de los

The history of the Biblical Museum at Tarragona

The Biblical Museum at Tarragona was founded in 1930 by Josep Vallès i Barceló, lectoral canon of the cathedral of Tarragona, professor of the Sacred Scriptures at the seminary of Tarragona and connected to the Pontifical Institute of the Bible in Rome. The Museum was created with material collected or acquired during his travels in the Holy Land and the Near East and was sited in two rooms of the cloister of the Holy Cross of the seminary in Tarragona.

Dr. Vallès conceived the Museum as a pedagogical instrument at the service of culture and faith. As such it was a very useful instru-

de la societat. En el diari *La Veu de Tarragona* de 14 de gener de 1932 s'esmentava que: "[...]el Museu és una exigència pedagògica: ensenyar veient, ensenyar palpant, ensenyar construint, aquest és l'ideal! [...]Els museus Bíblic i Egiptològic del Monestir de Montserrat començats amb elements minsos i continuats amb aquella paciència proverbial benedictina, constitueixen avui, en les seves diverses seccions, una col·lecció d'un interès escripturístic imprescindible. [...] Una raó semblant ens mena ha [sic] preveure també la futura pujança del pro-museu Bíblic."

Amb l'esclat de la Guerra Civil el Museu fou desmuntat i les peces custodiades al Palau Arquebisbal i a l'Arxiu Històric Arxidiocesà. L'any 1941 el Museu fou refet en una dependència contigua a la biblioteca del seminari, i l'any 1950 el Museu fou traslladat al seu antic

seminaristas y de la sociedad. En el diario *La Veu de Tarragona* del 14 de enero de 1932 se mencionaba que: "[...] el Museo es una exigencia pedagógica: enseñar viendo, enseñar palpando, enseñar construyendo, éste es el ideal! [...] Los museos Bíblico y Egiptológico del Monasterio de Montserrat comenzados con elementos escasos y continuados con aquella paciencia proverbial benedictina, constituyen hoy, en sus diversas secciones, una colección de un interés escripturístico imprescindible. [...] Una razón parecida nos lleva a prever también la futura pujanza del pro-museo Bíblico."

Con el estallido de la Guerra Civil el Museo fue desmontado y las piezas custodiadas en el Palacio Arzobispal y en el Archivo Histórico Archidiocesano. En el año 1941 el Museo se rehizo en una dependencia contigua a la biblioteca del

ment in the formation of future priests and society. The newspaper *La Veu de Tarragona* (The voice of Tarragona) of 14th January 1932 stated: "[...] the Museum is a pathological item: it teaches through vision, teaches by word of mouth and teaches by construction, this is the ideal! [...] The Biblical and Egyptological Museum at Montserrat began with minimums and continued with proverbial Benedictine patience, until today it constitutes in its diverse sections a collection of great spiritual interest. [...] This was an important factor which also helped with the future work of our Biblical Museum."

With the onset of the Civil War the Museum was closed and the exhibits placed in the custody of the Archbishops Palace and the Historical Archives of the Archdiocese. In 1941 the Museum was moved to dependencies of

emplaçament. L'any 1968, tornava a ser desmuntat. Mn. Salvador Ramon, canonge i arxiver de l'Arxiu Històric Arxidiocesà, va aconseguir salvaguardar la major part dels objectes i així evitar-ne la seva desaparició. Amb l'aprovació de l'Associació Bíblica de Catalunya, per decret de l'arquebisbe Josep Pont i Gol, es va consolidar la represa d'un treball ben actiu en l'àmbit de la Tarraconense en el camp dels estudis bíblics i la difusió de les Sagrades Escripures, que havia tingut els seus antecedents al nostre país en una llarga i qualificada tradició anterior a la desfeta de 1936. Fruit d'aquest fet, a finals dels anys 80, el museu fou recuperat per iniciativa del Secretariat Diocesà de Pastoral Bíblica i amb l'esforç d'un equip de voluntaris. L'any 1995, sent arquebisbe Mons. Ramon Torrella Cascante el Museu fou reinstal·lat, provisional-

seminario, y en el año 1950 el Museo se trasladó a su antiguo emplazamiento. En el año 1968, volvía a ser desmontado. Mn. Salvador Ramon, canónigo y archivero del Archivo Histórico Archidiocesano, consiguió salvaguardar la mayor parte de los objetos y así evitar su desaparición. Con la aprobación de la Asociación Bíblica de Cataluña, por decreto del arzobispo Josep Pont i Gol, se consolidó la reanudación de un trabajo bien activo en el ámbito de la Tarraconense en el campo de los estudios bíblicos y de la difusión de las Sagradas Escrituras, que había tenido sus antecedentes en nuestro país en una larga y cualificada tradición anterior al descalabro de 1936. Fruto de este hecho, a finales de los años 80, el Museo fue recuperado por iniciativa del Secretariado Diocesano de Pastoral Bíblica y con el esfuerzo de un

the library of the seminary, and in the year 1950 transferred again to its original placement. It was again closed in 1968. Mn. Salvador Ramon canon and archivist of the Historical Archives of the Archdiocese was able to save the major part of the objects thus ensuring that they did not disappear. With the approval of the Biblical Association of Catalonia and by decree of Archbishop Josep Pont i Gol was consolidated much of the work in the diffusion of the Sacred Scriptures in the area of the Tarraconense and in the field of biblical studies whose antecedents in our country lay in a long and qualified tradition prior to 1936. The fruit of this work was recuperated at the end of the 1980s when the Museum was recuperated through the initiative of the Diocesan Secretariat of the Pastoral Bible and the efforts of a group of volunteers. In 1995,

ment, a la planta superior del Palau Arquebisbal. Darrerament els arquebisbes Lluís Martínez Sistach i Jaume Pujol Balcells han donat un nou impuls al Museu, assignant-li un nou emplaçament a l'històric edifici de la Casa dels Concilis. El dia 10 d'abril de 2006, l'arquebisbe Jaume Pujol inaugura i beneï les noves instal·lacions. En aquesta última etapa el Museu ha incrementat el seu patrimoni gràcies a adquisicions i nombroses donacions, entre les que cal destacar part de la col·lecció arqueològica del Sr. John López. Actualment el museu es projecta en quatre línies d'actuació: conservació, difusió, formació i investigació.

equipo de voluntarios. En el año 1995, siendo arzobispo Mons. Ramon Torrella Cascante el Museo se reinstaló, provisionalmente, en la planta superior del Palacio Arzobispal. Últimamente los arzobispos Lluís Martínez Sistach y Jaume Pujol Balcells han dado un nuevo impulso al Museo, asignándole un nuevo emplazamiento en el histórico edificio de la Casa de los Concilios. El día 10 de abril de 2006, el arzobispo Jaume Pujol inauguró y bendijo las nuevas instalaciones. En esta última etapa el Museo ha incrementado su patrimonio gracias a adquisiciones y numerosas donaciones entre las que hay que destacar parte de la colección arqueológica del Sr. John López. Actualmente, el Museo se proyecta en cuatro líneas de actuación: conservación, difusión, formación e investigación.

the archbishop being Mons. Ramon Torrella Cascante the Museum was provisionally installed on the top floor of the Archbishops Palace. Later archbishops Lluís Martínez Sistach and Jaume Pujol Balcells gave new impulse to the Museum, assigning it a new home in the historic building of the casa dels Concilis (House of the Councils). On the 10th April 2006 archbishop Jaume Pujol inaugurated the new installations. During this latest stage the museum has increased its patrimony thanks to acquisitions and numerous donations, of which should be mentioned the archaeological collection of Mr. John López. Actually the Museum has four lines of action: conservation, diffusion, formation and investigation.

2

La formació i transmissió de les Sagrades Escripures

Bíblia és un terme grec que significa “llibres”. Aquests llibres contenen les experiències religioses d’una part de la humanitat en relació amb el Déu que se’ls revela i manifesta ja en l’Antic Testament i de manera definitiva en Jesucrist. Formen una veritable biblioteca que aplega textos de dotze segles d’història (des del segle X aC al segle II dC). Escrita originalment en hebreu, arameu i grec, la Bíblia ha estat traduïda a la majoria de les llengües del món; de fet, és el llibre més traduït de la història humana.

Els manuscrits més antics de la Bíblia hebrea provenen del desert de

La formación y transmisión de las Sagradas Escrituras

Bíblia es un término griego que significa “libros”. Estos libros contienen las experiencias religiosas de una parte de la humanidad en relación con el Dios que se les revela y manifiesta ya en el Antiguo Testamento y de manera definitiva en Jesucristo. Forman una verdadera biblioteca que reúne textos de doce siglos de historia (desde el siglo X a.C. al siglo II d.C.). Escrita originalmente en hebreo, arameo y griego, la Biblia ha sido traducida a la mayoría de las lenguas del mundo; de hecho, es el libro más traducido de la historia humana.

Los manuscritos más antiguos de la Biblia hebrea provienen del desierto

The formation and transmission of the Sacred Scriptures

Bible is a greek term which signifies “books”. These books contain the religious experiences of a section of humanity in relation to the God who revealed and manifested himself in the Old Testament in a definite manner manifests itself as Jesus Christ. They form a library which unites texts from twelve centuries of history (from the 10th century B.C. to the 2nd century A.D.). Written originally in Hebrew, Aramaic and Greek, the Bible has been translated into the majority of languages of the world, and as such, it is the most translated book in history.

The oldest manuscripts of the Hebrew Bible come from the Judean

Judà, especialment de Qumram (mitjan segle III aC fins al 68 dC). El manuscrit complet més important de la Bíblia hebrea és el *Codex Petropolitanus* (: *Codex Leningradensis*) datat l'any 1008 dC. Entre els manuscrits grecs més importants de la Bíblia (Antic i Nou Testament) hi ha el *Vaticanus* del segle IV dC, es considera que és el més antic i fiable dels manuscrits bíblics en grec en pergamí. El papir més antic del Nou Testament és el p⁵² que conté Jn 18,31-33.37-38 i és de principis del segle II dC.

L'any 382, el papa Damas I va encarregar a Jeroni que realitzés una versió unificada de la Bíblia en llengua llatina per a ús de les comunitats cristianes d'Occident. Jeroni acabà a principis del segle V dC el seu treball de revisió i traducció de la Bíblia al llatí. La seva versió és coneguda com la *Vulgata*,

de Judà, especialmente de Qumrán (mediados del siglo III a.C. hasta el 68 d.C.). El manuscrito completo más importante de la Biblia hebrea es el *Codex Petropolitanus* (: *Codex Leningradensis*) datado en el año 1008 d.C. Entre los manuscritos griegos más importantes de la Biblia (Antiguo y Nuevo Testamento) está el *Vaticanus* del siglo IV d.C., considerado el más antiguo y fiable de los manuscritos bíblicos en griego en pergamino. El papiro más antiguo del Nuevo Testamento es el p⁵² que contiene Jn 18, 31-33.37-38 y es de principios del siglo II d.C.

En el año 382, el papa Dámaso I encargó a Jerónimo que realizara una versión unificada de la Biblia en lengua latina para uso de las comunidades cristianas de Occidente. Jerónimo acabó a inicios del siglo V d.C. su trabajo de revisión y traducción de la Biblia al latín.

desert, especially Qumran (dating from the middle of the 3rd century B.C. to the year 68 A.D.). The most important complete manuscript of the Hebrew Bible is the *Codex Petropolitanus* (: *Codex Leningradensis*) dating from 1008 A.D. Among the most important Greek manuscripts of the Bible (Old Testament and New Testament) is the *Codex Vaticanus* dating from the 4th century A.D., considered to be the oldest and most reliable of biblical manuscripts, it was written in Greek and on parchment. The oldest parchment of the New Testament is p⁵² which contains Jn 18, 31-33-37-38 and dates from the beginning of the 2nd century A.D.

In the year 382 pope Damasus I asked Jerome to produce a unified version of the Bible in latin for use in the christian communities of the Occident. Jerome completed this at the beginning of

que va ser la versió de la Bíblia més utilitzada d'Occident fins al concili Vaticà II.

Pel que fa a la llengua catalana, la primera notícia d'una traducció bíblica remunta al segle XIII. Durant l'Edat Mitjana la Bíblia es traduí íntegrament al català en dues ocasions, en el segle XIV i en el segle XV.

Entre els anys 1490 i 1832 no es publica cap traducció en llengua catalana. L'any 1832 és imprès a Londres el Nou Testament pel diputat liberal exiliat Josep Melcior Prat i Solà.

El primer traductor bíblic dels textos moderns que treballa amb les llengües originals és Tomàs Sucona i Vallès (1842-1907). L'arribada del segle XX porta una autèntica florida de traduccions bíbliques

Dicha versión es conocida como la *Vulgata*, y fue la versión de la Biblia más utilizada de Occidente hasta el concilio Vaticano II.

Con respecto a la lengua catalana, la primera noticia de una traducción bíblica se remonta al siglo XIII. Durante la Edad Media la Biblia se tradujo íntegramente al catalán en dos ocasiones, en el siglo XIV y en el XV.

Entre los años 1490 y 1832 no se publica ninguna traducción en lengua catalana. En el año 1832 se imprime en Londres el Nuevo Testamento por el diputado liberal exiliado Josep Melcior Prat i Solà.

El primer traductor bíblico de los textos modernos que trabaja con las lenguas originales es Tomàs Sucona i Vallès (1842-1907). Con la llegada del siglo XX se produce

the 5th century A.D., this was a work of revision and translation into latin. His version is known as the *Vulgata* and was the version of the bible most used in the Occident until the II Vatican council.

With respect to the catalan language, the first known translation of the bible dates from the 8th century A.D. During the Middle Ages it was translated into Catalan on two occasions, in the 14th century and in the 15th century.

Between 1490 and 1832 no translations into Catalan were produced. In 1832 the New Testament was produced in London by the exiled liberal deputy Josep Melcior Prat i Solà.

The first biblical translator of modern texts from the original language was Tomàs Sucona i Vallès (1842-1907). The 20th century brought forth an

al català, tant des de les iniciatives catòliques com protestants.

Les grans iniciatives editorials vindran donades pel:

- Foment de Pietat Catalana, que va ser la gran eina de difusió de la cultura a Catalunya fins el 1936.

- L'abadia de Montserrat: amb la Bíblia de Montserrat sorgida al voltant de la gran personalitat del P. Bonaventura Ubach (1860-1879).

- Fundació Bíblica Catalana: Institució creada sota els auspicis del mecenes i polític Francesc Cambó, amb l'objectiu de fer una traducció de la Bíblia clàssica i literària que esdevingués un monument a la llengua catalana.

un auténtico florecimiento de traducciones bíblicas al catalán, tanto desde las iniciativas católicas como protestantes.

Las grandes iniciativas editoriales vendrán dadas por:

- *Foment de Pietat Catalana*, que fue la gran herramienta de difusión de la cultura en Cataluña hasta 1936.

- La abadía de Montserrat: donde la Biblia de Montserrat surgió alrededor de la gran personalidad del P. Bonaventura Ubach (1860-1879).

- Fundación Bíblica Catalana: Institución creada bajo los auspicios del mecenas y político Francesc Cambó, con el objetivo de hacer una traducción de la Biblia clásica y literaria para convertirla en un monumento a la lengua catalana.

authentic flowering of biblical translations into Catalan, both by Catholic and Protestant initiative.

The principal editorial initiatives were by:

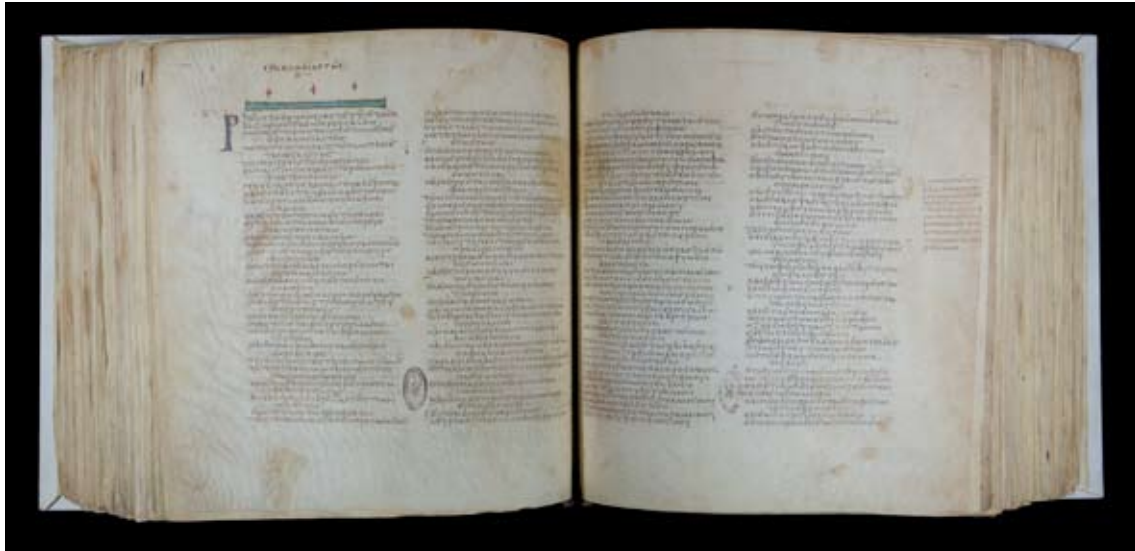
- "*Foment de Pietat Catalana*", which was the great impulsor of catalan culture until 1936.

- The Abbey of Montserrat: where the Bible of Montserrat was produced through the impulses of P. Bonaventura Ubach (1860- 1879).

- The Catalan Biblical Foundation: an institution created under the auspices of the mecenes and politician Francesc Cambó, the objective being to translate the literary and classical bible which became converted into a monument to the Catalan language.

2.1 *Codex Vaticanus (s. IV dC)*

Codex Vaticanus (s. IV d.C.) Codex Vaticanus (4th century A.D.)

26

El Còdex Vaticà B (Vat. Gr. 1209) és un manuscrit escrit en grec, amb lletres uncials, en format *scriptio continua* (escriptura contínua) en folis d'excel·lent pergami que es conserva a la Biblioteca Vaticana. Aquest exemplar és una magnífica edició facsimil realitzada per la Biblioteca Apostòlica Vaticana i l'*Istituto Poligrafico dello Stato* en ocasió del Jubileu de l'any 2000.

El Códex Vaticano B (Vat. Gr. 1209) es un manuscrito escrito en griego, con letras unciales, en formato *scriptio continua* (escritura continua) en folios de excelente pergamino y se conserva en la Biblioteca Vaticana. El ejemplar que se muestra en el catálogo es una magnífica edición facsimil realizada por la Biblioteca Apostòlica Vaticana y el *Istituto Poligrafico dello Stato* con ocasión del Jubileo del año 2000.

The Codex Vaticanus B (Vat. Gr. 1209) is a manuscript written in greek, in uncial letters, in the format *scriptio continua* (continual writing) in folios of excellent parchment, and it is conserved in the Vatican Library. This example is a magnificent facsimile edition realised by the Biblioteca Apostòlica Vaticana and the *Istituto Poligrafico dello Stato* on occasion of the Jubilee in 2000.

2.2 Rotlle del Sefer Torà (s. XVII)

Rollo del Sefer Torá (s. XVII) *The Sephard Torah Scroll (17th century)*

Torà significa en hebreu ensenyança, instrucció i més específicament llei. També es fa servir, en un sentit més ampli, per designar la totalitat de la Revelació. També s'aplica al conjunt dels cinc primers llibres de la Bíblia (Pentateuc). L'exemplar que es presenta aquí té una longitud de 29,56 m x 0'57 m i està integrat per 57 pergamins. Data del segle XVII. En el segle XIX van ser substituïts alguns pergamins. El text està escrit en lletra quadrada de tipus alemany. El rotlle fou adquirit en els anys 30 a Jerusalem pel fundador del museu i prové d'una sinagoga alemanya.

Torá significa en hebreu enseñanza, instrucción y más específicamente ley. También se utiliza en un sentido más amplio para designar la totalidad de la Revelación. Asimismo se aplica al conjunto de los cinco primeros libros de la Biblia (Pentateuco). El ejemplar que se presenta aquí tiene una longitud de 29,56 m x 0,57 m y se encuentra integrado por 57 pergaminos. Data del siglo XVII. En el siglo XIX fueron substituidos algunos pergaminos. El texto está escrito en letra cuadrada de tipo alemán. El rollo fue adquirido en los años 30 en Jerusalén por el fundador del museo, y proviene de una sinagoga alemana.

Torah in Hebrew means knowledge, instruction and more explicitly law. The word can also serve more amply as a designer of the totality of the Revelation. It is also applied to the first five books of the Bible (Pentateuch). The example shown has a length of 29,56 metres by 0,57 metres in width. And is composed of 57 parchments. It dates from the 17th century. In the 19th century some parchments were substituted. The text is written in squared lettering of the German typology. The scroll was acquired in the 30s by the founder of the museum in Jerusalem and came from a German synagogue.

2.3 Rotlle del llibre d'Ester (s. XVII-XVIII)

Rollo del libro de Ester (s. XVII-XVIII) Scroll of the book of Esther (17th-18th century)

28

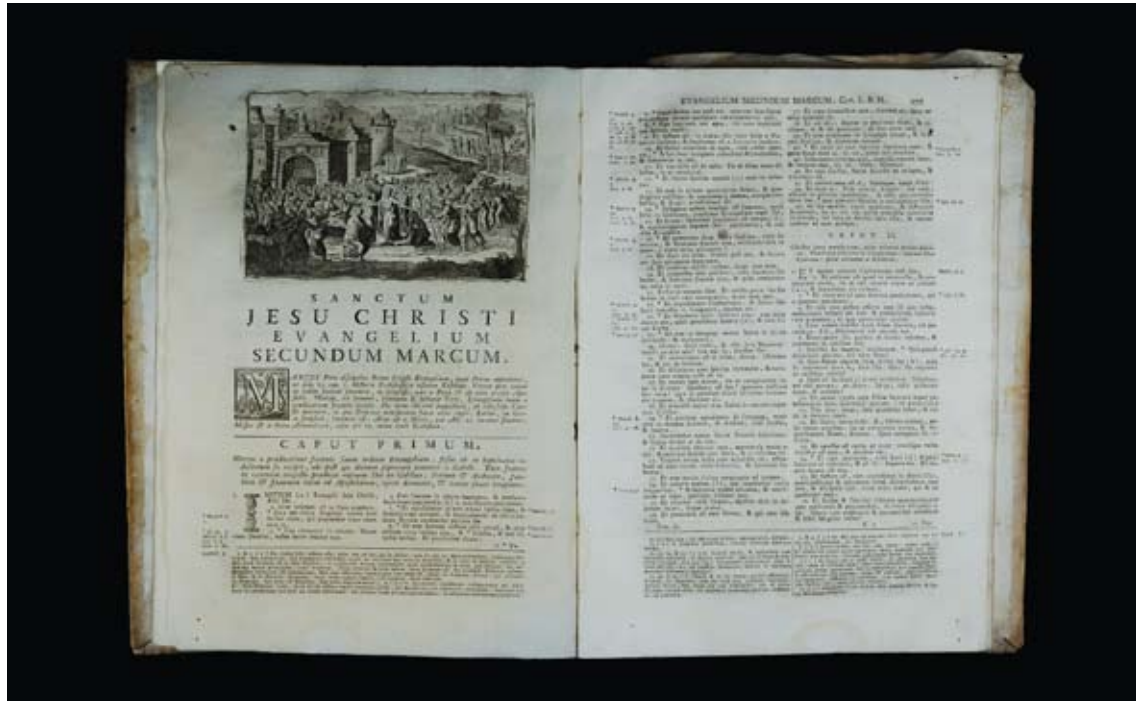
Rotlle en pergami del llibre d'Ester que mesura 1,63 m x 0,45 m. L'exemplar està datat entre els segles XVII i XVIII i fou adquirit en els anys 30 a Jerusalem pel fundador del museu, Dr. Josep Vallès.

Rollo en pergamino del libro de Ester que mide 1,63 m x 0,45 m. El ejemplar está fechado entre los siglos XVII y XVIII y fue adquirido en los años 30 en Jerusalén por el fundador del museo, Dr. Josep Vallès.

A parchment scroll of the book of Esther which measures 1,63 metres by 0,45 metres. This example is dated to the 17th-18th centuries and was acquired in Jerusalem in the 30s by the founder of the museum Dr. Josep Vallès.

2.4 *Vulgata del segle XVIII*

Vulgata del siglo XVIII An 18th century Vulgate

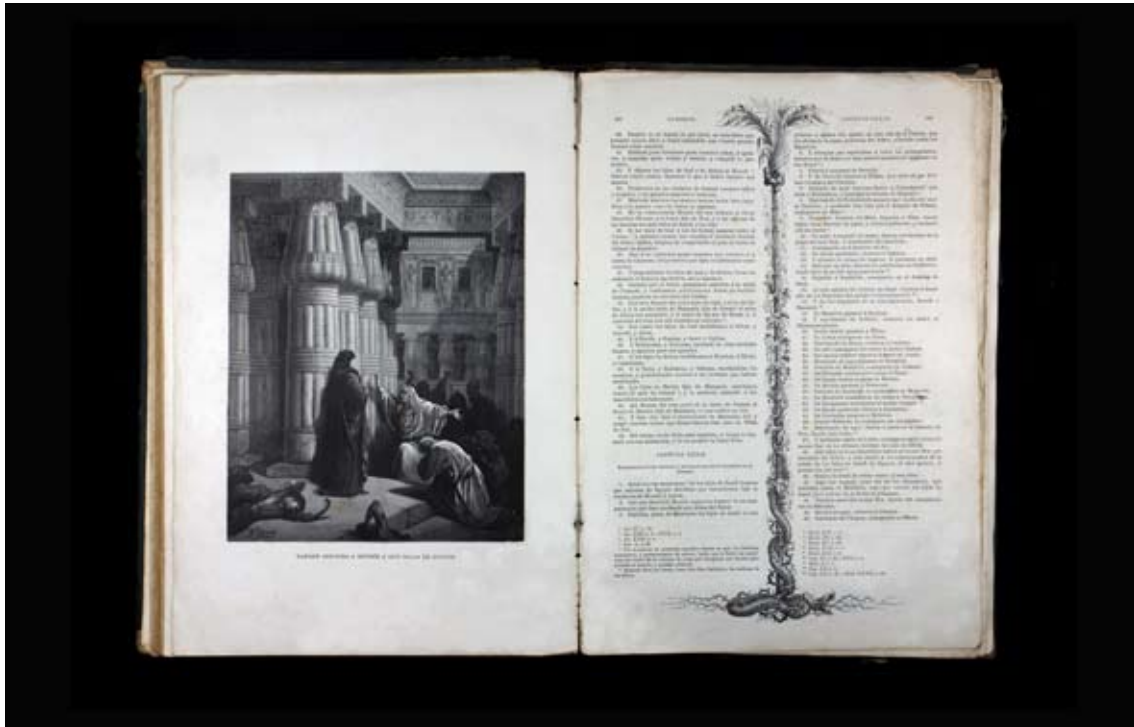
Edició Vulgata de la Bíblia Sacra: *Biblia sacra vulgatae editionis Sixti V. & Clementis VIII. pontif. max. auctoritate recognita*, Venetiis: Bassani 1774. Editada en dos volums amb suport de paper i encuadernació amb tapes de pergami. L'edició està il·lustrada en el volum primer per set motius bíblics a ploma, i en el segon per sis. La Bíblia ofereix anotacions a peu de pàgina.

Edición Vulgata de la Biblia Sacra: *Biblia sacra vulgatae editionis Sixti V. & Clementis VIII. pontif. max. auctoritate recognita*, Venetiis: Bassani 1774. Editada en dos volúmenes con soporte de papel y encuadernación con tapas de pergamino. La edición está ilustrada en el volumen primero por siete motivos bíblicos a pluma, y en el segundo por seis. La Biblia ofrece anotaciones a pie de página.

A Vulgate edition of the Sacred Bible: *Biblia sacra vulgatae editionis Sixti V & Clementis VIII. pontif. max. auctoritate recognita*, Venetiis Bassani 1774. Edited as two paper volumes backed with parchment bindings. The edition is illustrated in the first volume by seven biblical settings in pen and the second volume by six more. The Bible has annotations at the foot of the pages.

2.5 *Bíblia il·lustrada del segle XIX*

Biblia ilustrada del siglo XIX *Illustrated Bible of the 19th century*

30

Biblia il·lustrada per Gustave Doré i publicada per Torres Amat a Barcelona l'any 1833. L'artista dibuixava directament sobre la fusta sense esquemes preparatoris i el seu dibuix, realista, místic i màgic aconseguí guanyar el fervor del públic europeu. La seva obra ha servit d'inspiració a una gran quantitat d'artistes i cineastes del món actual.

Biblia ilustrada por Gustave Doré y publicada por Torres Amat en Barcelona en el año 1833. El artista dibujaba directamente sobre la madera sin esquemas preparatorios y su dibujo, realista, místico y mágico, consiguió ganar el fervor del público europeo. Su obra ha servido de inspiración a numerosos artistas y cineastas del mundo actual.

A Bible illustrated by Gustav Doré and published by Torres Amat at Barcelona in 1833. The artist drew directly on wood without any preparatory ideas and his drawings are realistic, mystic and magical and won great fervour with the European public. His works acted as inspiration to a great number of artists and film producers throughout the world.

2.6 *Armari amb la Bíblia de Montserrat*

Armario con la Biblia de Montserrat *Cabinet with the Bible of Montserrat*

Armari original que conté tots els volums publicats de la *Biblia de Montserrat*. Els treballs d'aquesta obra s'iniciaren a partir de 1924 sota la direcció del P. Bonaventura Ubach (1879-1960), monjo, biblista, hebraïsta, enamorat de les terres d'Orient i membre de la Congregació per a les Esglésies Orientals.

Armario original que contiene todos los volúmenes publicados de la *Biblia de Montserrat*. Los trabajos de esta obra se iniciaron a partir de 1924 bajo la dirección del P. Bonaventura Ubach (1879-1960), monje, biblista, hebraïsta, enamorado de las tierras de Oriente y miembro de la Congregación para las Iglesias Orientales.

This is an original piece of furniture which houses all the volumes published of the *Bible of Montserrat*. The production of this work began in 1924 under the direction of P. Bonaventura Ubach (1879-1960), monk, biblist and a lover of the lands of the Orient and member of the Congregation of Oriental churches.

3

La geografia de Terra Santa

El país d'Israel, també anomenat Palestina o Canaan, es troba situada a l'extrem de la Mediterrània (Pròxim Orient). És un espai geogràfic d'aproximadament 250 km de llargària per 80 km d'amplada (semblant a dues terceres parts de l'extensió de Catalunya). El seu riu principal és el Jordà, que travessa longitudinalment de nord a sud el país; neix a les muntanyes de l'Hermon, al nord, i pràcticament tot el seu curs transcorre per sota del nivell de la Mediterrània, per una vall profunda i estreta. En el curs alt del riu es forma el llac de Galilea o de Genesaret. Després d'un curs tortuós desemboca a la mar Morta, accident geogràfic per sota del nivell del mar on no hi ha

La geografía de Tierra Santa

El país de Israel, también llamado Palestina o Canaán, se encuentra situado en el extremo del Mediterráneo (Próximo Oriente). Es un espacio geográfico de aproximadamente 250 km de largo por 80 km de ancho (parecido a dos terceras partes de la extensión de Cataluña). Su río principal es el Jordán, que atraviesa longitudinalmente de norte a sur el país; nace en las montañas de Hermón, al norte, y prácticamente todo su curso transcurre por debajo del nivel del Mediterráneo, por un valle profundo y estrecho. En el curso alto del río se forma el lago de Galilea o de Genesaret. Después de un curso tortuoso desemboca en el mar Muerto, accidente geo-

Geography of the Holy Land

The land of Israel, also known as Palestine or Canaan is situated at the extremes of the Mediterranean. (Middle East). It consists of a geographical area approximately 250 kilometres long by 80 kilometres in width (it compares to two thirds of Catalonia). Its principal river is the Jordan, which bisects the country from north to south, and which has its source in the Hermon mountains of the north and almost all its course is below the level of the Mediterranean sea through a deep narrow valley. At the start of its course is formed the Sea of Galilee and following a tortuous route it arrives at the Dead sea which through a geographical accident is below sea level and

vida a causa dels grans dipòsits naturals de sal que conté.

A la part occidental de la vall del Jordà s'aixeca una serralada que transcorre paral·lela al riu, i a la costa s'obre un conjunt de planes. A la part oriental s'aixeca un altiplà amb una altitud mitjana de 800 m.

Aquest és l'escenari més important de la geografia bíblica. És la Terra Promesa, el país de Jesús. Aquest espai físic entre Àfrica i Àsia, connectat amb Occident per la mar Mediterrània, ha estat punt de trobada de moltes cultures i pobles.

gráfico por debajo del nivel del mar donde no se encuentra vida a causa de los grandes depósitos naturales de sal que contiene.

En la parte occidental del valle del Jordán se levanta una cordillera que transcurre paralela al río, y en la costa se abre un conjunto de llanuras. En la parte oriental se levanta un altiplano con una altitud media de 800 m.

Así se define el escenario más importante de la geografia bíblica. Es la Tierra Prometida, el país de Jesús. Este espacio físico entre África y Asia, conectado con Occidente por el mar Mediterráneo, ha sido punto de encuentro de muchas culturas y pueblos.

in which no life exists due to the heavy deposits of salt in the water.

In the Occidental part of the valley of the Jordan a series of hills occur running parallel to the river and towards the coast are situated a series of plains. Towards the Orient an altiplane with an altitude of approximately 800 metres occurs.

This is the most important scene of biblical geography. It is the promised land of Jesus. It is the physical space between Africa and Asia, connected with the Occident by the Mediterranean sea and it has been the centre for the meeting of many cultures and civilizations.

3.1 *Mapa en relleu de Terra Santa*

Mapa en relieve de Tierra Santa Relief Map of the Holy Land

34

Mapa en relleu de Terra Santa de 2,38 m x 1,25 m. Fou construït per George Armstrong i editat per la "Palestine Exploration Fund" (Fundació per l'exploració de Palestina) amb seu a Londres. Adquirit pel museu l'any 1933.

Mapa en relieve de Tierra Santa de 2,38 m x 1,25 m. Fue construido por George Armstrong y editado por la "Palestine Exploration Fund" (Fundación para la exploración de Palestina) con sede en Londres. Adquirido por el museo en el año 1933.

Relief map of the Holy Land measuring 2,38 metres by 1,25 metres. It was constructed by George Armstrong for the "Palestine Exploration" Fund based in London. It was acquired by the museum in 1933.

3.2 Ampolles de pelegrí

Botellas de peregrino Pilgrims ampullas

Dues ampolletes de vidre procedents de Terra Santa d'inicis del segle XX. Contenen aigua del Jordà i oli de l'hort de Getsemaní. Un exemplar porta la inscripció *aqua ex Jordane* i l'altra *ex olivis Gethsemani*. Ambdues ampolles duen gravades en el vidre la creu del Sant Sepulcre i estan taponades per un segell de lacre vermell amb el mateix motiu.

Dos botellitas de vidrio procedentes de Tierra Santa de inicios del siglo XX. Contienen agua del Jordán y aceite del huerto de Getsemani. Un ejemplar lleva la inscripción *aqua ex Jordane* y la otra *ex olivis Gethsemani*. Ambas botellas llevan grabadas en el vidrio la cruz del Santo Sepulcro y están cerradas por un sello de lacre rojo con el mismo motivo.

Two glass ampullas from the Holy Land of the 20th century. They contain water from the River Jordan and oil from the gardens of Gethsemane. One bears the inscription *aqua ex Jordane* and the other *ex olivis Gethsemani*. Both ampullas are engraved with the cross of the Holy Sepulchre and are sealed with a red wax stamp bearing the same motif.

4

Els orígens humans a Terra Santa

La presència humana a Terra Santa es remunta sobre 1.400.000 anys d'antiguitat documentada en el jaciment d'Ubeidiya amb nombroses restes d'indústria lítica. Serien grups de l'espècie de l'*homo erectus* que haurien efectuat el trànsit d'Àfrica a Euràsia. A partir d'aquest moment són nombrosos els testimonis arqueològics que es conserven en els diferents períodes del Paleolític i en el Mesolític. Jaciments com les coves de Galilea, Carmel i Judà i espais a l'aire lliure del Nègueb en són bons exemples. Fins arribar al Neolític l'home va viure lligat al medi i condicionat per l'exhauriment dels recursos naturals que explotava en forma de caça i de depredació.

Los orígenes humanos en Tierra Santa

La presencia humana en Tierra Santa se remonta sobre 1.400.000 años de antigüedad documentada en el yacimiento de Ubeidiya con numerosos restos de industria lítica. Serían grupos de la especie del *homo erectus* que habrían efectuado el tránsito de África a Eurasia. A partir de este momento son numerosos los testimonios arqueológicos que se conservan en los diferentes períodos del Paleolítico y en el Mesolítico. Yacimientos como las cuevas de Galilea, Carmelo y Judá y espacios al aire libre del Nègueb son buenos ejemplos. Hasta llegar al Neolítico el hombre vivió ligado al medio y condicionado por el agotamiento de los recursos

Human origins of the Holy Land

Human activity in the Holy Land is of some 1.400.000 years as documented in the excavations at Ubeidiya with numerous remains of a tool industry. These would be from the group known as *homo erectus* which migrated from Africa to Eurasia. From this period onwards are numerous the archaeological testaments conserved relating to the various periods of the Palaeolithic and Mesolithic eras. Sites such as the caves of Galilee, Carmel and Judea and open air sites such as the Negeb are good examples. Until the Neolithic period man lived of the land moving on as natural resources became exhausted, as in hunting.

Amb l'inici del Neolític (8500-4500 aC), l'ésser humà, va aprendre per observació dels cicles naturals a controlar aquesta naturalesa mitjançant l'agricultura i a domesticar els animals. Aquesta activitat li va permetre una major independència respecte al seu entorn, i la seva vida acabà convertint-se en sedentària. L'home donava un pas important entre el Paleolític i el Neolític. Aquest fet va marcar una autèntica revolució tècnica que va fer accelerar la història del progrés humà. Així, l'home va desenvolupar la seva cultura, perfeccionà les seves tècniques i eines i va crear una societat cada cop més complexa que es materialitzà en el desenvolupament de les primeres ciutats conegudes en la història, com és el cas de Jericó. Així, en el Neolític es consolidava la revolució tècnica amb el descobriment de la ceràmica i de la roda.

naturales que explotaba en forma de caza y de depredación.

Con el inicio del Neolítico (8500-4500 a.C.), el ser humano aprendió por observación de los ciclos naturales a controlar esta naturaleza mediante la agricultura y a domesticar a sus animales. Esta actividad le permitió una mayor independencia respecto a su entorno, y su vida acabó convirtiéndose en sedentaria. El hombre daba un paso importante entre el Paleolítico y el Neolítico. Este hecho marcó una auténtica revolución técnica que hizo acelerar la historia del progreso humano. Así, el hombre desarrolló su cultura, perfeccionó sus técnicas y herramientas, y creó una sociedad cada vez más compleja que se materializó en el desarrollo de las primeras ciudades conocidas en la historia, como en el caso de Jericó. De esta

With the start of the Neolithic (8500-4500 B.C.) man learnt from the observation of natural cycles to control agriculture and the domestication of animals. These activities allowed independence within his area and life became settled. An important step had been taken between the Palaeolithic and the Neolithic eras. This marked a technical revolution which accelerated human progress. Thus man developed his culture, perfecting techniques and tools and creating a society more complex in nature from which developed the first known cities in history, the oldest example being Jericho. Thus in the Neolithic occurred the technical revolution of the discovery of pottery and of the wheel.

With the event of the Calcolithic (4500-3500 B.C.) occurred the

Amb l'aparició del Calcolític (4500-3500 aC), període de transició entre la prehistòria i l'edat del Bronze, es va produir el coneixement de la fundició del coure. Diferents pobles d'agricultors i pastors penetraren a les valls de Terra Santa durant la primera meitat del quart mil·lenni, fundant poblats amb una cultura material que feia servir sitges, estris agrícoles de sílex, morters, ceràmica feta a mà i útils de coure. També s'han pogut documentar algun temple i grutes funeràries.

manera, en el Neolítico se consolidaba la revolución técnica con el descubrimiento de la cerámica y de la rueda.

Con la aparición del Calcolítico (4500-3500 a.C.), período de transición entre la prehistoria y la Edad de Bronce, se descubre la técnica de fundición del cobre. Diferentes pueblos de agricultores y pastores penetraron en los valles de Tierra Santa durante la primera mitad del cuarto milenio, fundando poblados con una cultura material que utilizaba silos, herramientas agrícolas de sílex, morteros, cerámica hecha a mano y útiles de cobre. También se han podido documentar algún templo y grutas funerarias.

period of transition between prehistory and the Bronze Age, here we find the first working of copper. Different civilizations of agriculturalists and shepherds penetrated the valleys of the Holy Land during the first half of the fourth millennium creating towns with a material culture which used silos, agricultural tools of flint, mortars, hand made pottery and copper utensils. Also documented are temples and funeral grottos.

4.1 Falç neolítica

Hoz neolítica Neolithic sythe

La falç servia per segar les espigues dels cereals. Aquesta peça és la suma d'un mànec reconstruït en fusta, sobre el que s'encasten dents de falç originals (fines làmines de sílex) i fixades a partir de resines vegetals. A Terra Santa, en el Neolític Prececeràmic A (9è-8è mil·lenni aC), es documenten aquest tipus de peces. La longitud total de l'eina és d'uns 42 cm.

La hoz servía para segar las espigas de los cereales. Esta pieza es la suma de un mango reconstruido en madera sobre el que se encajan dientes de hoz originales (finas láminas de sílex), y fijadas a partir de resinas vegetales. En Tierra Santa, en el Neolítico Prececerámico A (9º-8º milenio a.C.), se documentan este tipo de piezas. La longitud total de la herramienta es de unos 42 cm.

Used in the collection of cereals. This example is based on actual finds and is reconstructed in wood, on to which are placed the teeth of an original sythe (fine pieces of flint) fixed with resin. In the Holy Land during the Neolithic Pre-ceramic A (9th-8th millenniums B.C.) are documented these type of items. The length of this item is 42 cms.

4.2 *Punxons neolítics*

Punzones neolítics *Neolithic borers*

40

Punxons del Neolític mig/final d'os d'ovella. Generalment s'interpreten com a passadors pel cabell, eines per perforar les pells i decorar la ceràmica. La seva aparició en contextos funeraris sobre plats amb aliments simbòlics ha fet plantejar la possibilitat que poguessin servir també com a coberts en les pràctiques alimentàries. Les longituds dels exemplars que aquí es presenten són de 9,9 cm, 9,5 cm i 7,1 cm, respectivament.

Punzones del Neolítico medio/final de hueso de oveja. Generalmente se interpretan como pasadores para el cabello, utensilios para perforar las pieles y, asimismo, para decorar la cerámica. Su aparición en contextos funerarios sobre platos con alimentos simbólicos ha planteado la posibilidad que pudieran servir también como cubiertos en las prácticas alimentarias. Las longitudes de los ejemplares que aquí se presentan son de 9,9 cm, 9,5 cm y 7,1 cm, respectivamente.

Borers of the Neolithic period middle/late of sheeps bone are generally interpreted for use as hairpins, items to pierce skins or to decorate pottery. Their appearance in funerary contexts with plates of symbolic offerings of food have given us the idea that they could have been cutlery. The lengths of the examples shown here are of 9,9 cms, 9,5 cms and 7,1 cms respectively.

L'època patriarcal

“Vés-te’n del teu país, de la teva família i de la casa del teu pare, cap al país que jo t’indicaré. Et convertiré en un gran poble, et beneiré i faré gran el teu nom, que serà font de benedició. Beneiré els qui et beneeixin, però els qui et maleeixin, els maleiré. Totes les famílies del país es valdran del teu nom per a beneir-se” (Gn 12,1-3). Amb aquestes paraules Déu va triar el patriarca Abraham per fer-lo hereu de les seves Promeses.

Abraham, procedent d’Ur de Caldea, va anar fins a Haram, d’on era natural. Obeint Déu va marxar i es va assentar a les planes de Siquem a Canaan. Allí la fam l’obligà a emigrar cap a Egipte durant un temps. Va tenir dos fills:

La época patriarcal

“Deja tu tierra, tus parientes y la casa de tu padre, para ir a la tierra que yo te mostraré. Con tus descendientes formaré una gran nación; te bendeciré y te haré famoso, y serás una bendición para otros. Bendeciré a los que te bendigan y maldeciré a los que te maldigan; por medio de ti bendeciré a todas las familias del mundo” (Gn 12,1-3). Con estas palabras Dios escogió al patriarca Abraham para hacerle heredero de sus Promesas.

Abraham, procedente de Ur de Caldea, fue hasta Harán, de donde era natural. Obedeciendo a Dios marchó y se asentó en las llanuras de Siquem en Canaán. Allí el hambre le obligó a emigrar hacia Egipto durante un tiempo. Tuvo dos

The patriarchal era

“Get thee out of thy country and from thy kindred and from thy fathers house, unto a land that I will shew thee: And I will make thee a great nation, and I will bless thee, and make thy name great; and thou shalt be blessed. And I will bless them that bless and curse him that curseth thee: and in thee shall all families of the earth be blessed” (Gn 12, 1-3). With these words God chose the patriarch Abraham to be the inheritor of his Promises.

Abraham came from Ur of the Chaldees and proceeded to Haran. Obedient to God he went and he settled in the plains of Sheshem in Canaan. Hunger forced him to emigrate to Egypt. He had two sons Ishmael by

Ismael, de la seva esclava Agar, i Isaac de la seva dona Sara. Déu va voler provar la fe d'Abraham i li va manar que immolés el seu fill Isaac. A punt d'executar el seu fill, un àngel del Senyor detingué el sacrifici com a recompensa per la seva obediència. Isaac va tenir dos fills: Esaú i Jacob. El primer va vendre el dret de primogenitura al segon. Per assegurar-se la benedicció Jacob enganyà Isaac fent-se passar pel seu germà. Així, després de ser beneït pel seu pare, va fugir cap a Mesopotàmia per por a les represàlies d'Esaú. Jacob va tenir dues esposes, Raquel i Lia, i va romandre vint anys a Mesopotàmia. De tornada cap a Canaan es va reconciliar amb el seu germà. Jacob va tenir dotze fills que van ser els caps de les dotze tribus d'Israel: Rubèn, Simeó, Leví, Judà, Zabuló, Issacar, Dan, Gad, Aser, Neftalí, Josep i Benjamí.

hijos: Ismael, de su esclava Agar, e Isaac de su mujer Sara. Dios quiso probar la fe de Abraham y le ordenó que inmolar a su hijo Isaac. A punto de ejecutar a su hijo, un ángel del Señor detuvo el sacrificio como recompensa por su obediencia. Isaac tuvo dos hijos: Esaú y Jacob. El primero vendió el derecho de primogenitura al segundo. Para asegurarse la bendición Jacob engañó a Isaac haciéndose pasar por su hermano. Así, tras ser bendecido por su padre huyó hacia Mesopotamia por miedo a las represalias de Esaú. Jacob tuvo dos esposas, Raquel y Lía, y permaneció veinte años en Mesopotamia. De regreso hacia Canaán se reconcilió con su hermano. Jacob tuvo doce hijos que fueron los representantes de las doce tribus de Israel: Rubén, Simeón, Leví, Judá, Zabulón, Isacar, Dan, Gad, Aser, Neftalí, José y Benjamín.

his slave Agar and Isaac by his wife Sarah. God wishing to test Abraham's faith ordered him to sacrifice Isaac. At the moment of the execution an angel of the lord stopped the sacrifice in acknowledgement of his obedience. Isaac had two sons: Esau and Jacob. The first sold his heritage to the second. To ensure himself of the benediction Jacob passed himself of as his brother, following this he fled to Mesopotamia in fear of the reprisals of Esau. Jacob had two wives Rachel and Lia and he was twenty years in Mesopotamia. On his return to Canaan he was reconciled with his brother. Jacob had twelve sons who gave their names to the twelve tribes of Israel: Rubeum, Simeon, Levi, Judah, Zabulon, Isacar, Dan, Gad, Aser, Neftali, Joseph and Benjamin.

Mesopotamia was the original land of the patriarchs. It is the re-

Mesopotàmia fou la terra original dels patriarques. És la regió entre els rius Tigris i Eufrates. Cap a l'inici del III mil·lenni Mesopotàmia estava ocupada per dos pobles: els sumeris i els accadis. Els sumeris utilitzaven la metal·lúrgia i cap al 3200 aC van inventar l'escriptura, primer de caràcter pictogràfic i després cuneïforme. Cap al 2300 els accadis, establerts al nord, s'apoderaren de Sumer i implantaren la capital a Acad. Durant el II mil·lenni els amorites i després els arameus s'establiren a la regió, que de nou va ser dividida en diferents regnes.

Els mesopotàmics creien en un món invisible i sobrenatural governat per centenars de déus. Destacaven Enu, pare dels déus; Enlil, déu de l'aire; Enki-Ea, déu de la terra i les aigües i Inanna-Ixtar, deessa de l'amor i la guerra. Cada

Mesopotamia fue la tierra original de los patriarcas. Es la región entre los ríos Tigris y Éufrates. Hacia el inicio del III milenio Mesopotamia estaba ocupada por dos pueblos: los sumerios y los acadios. Los sumerios utilizaban la metalurgia y hacia el año 3200 a.C. inventaron la escritura, primero de carácter pictográfico y después cuneiforme. Hacia el 2300 los acadios, establecidos en el norte, se apoderaron de Sumeria e implantaron la capital en Acad. Durante el II milenio los amorreos y después los arameos se establecieron en la región que de nuevo fue dividida en diferentes reinos.

Los mesopotámicos creían en un mundo invisible y sobrenatural gobernado por centenares de dioses. Destacaban Enu, padre de los dioses; Enlil, dios del aire; Enki-Ea, dios de la tierra y de las aguas e Inanna-Ishtar, diosa

between the rivers Tigris and Euphrates. At the beginning of the 3rd millennium B.C. Mesopotamia was occupied by two peoples, the Sumerians and the Accadians. The Sumerians used metals and about 3200 B.C. they invented writing, first in the form of pictograph and then as cuneiform. Towards 2300 B.C. the Accadians were established in the north and conquered Sumer planting their capital at Acad. During the 2nd millennium B.C. the Aramites and later the Amorites established themselves in the region which they divided into different kingdoms.

The Mesopotamians believed in an invisible world and supernatural which was governed by hundreds of gods. They distinguished Enu, as the father of the gods; of which Enlil was god of the air; Enki-Ea was the god of the earth and the waters and

cosa i cada ofici tenien un déu diferent.

Al segle XVIII aC el rei de Babilònia, Hammurabi, unificà tot Mesopotàmia fent-hi florir l'economia i l'art. D'aquesta època és el codi d'Hammurabi, la primera gran recopilació de lleis tant civils com penals. Babilònia es va convertir en la nova capital i s'embelleí de manera esplendorosa amb un gran palau reial i un ziggurat dedicat al déu Marduk, divinitat suprema dels babilonis.

El temps patriarcal transcorregué paral·lel al govern dels babilonis. La seva vida va estar marcada pel nomadisme. Vivien en tendes i cuidaven ramats d'ovelles i cabres, camells, bous i ases. Valoraven molt els pous i les cisternes i l'hospitalitat era un deure sagrat.

del amor y la guerra. Cada cosa y cada oficio tenían un dios diferente.

En el siglo XVIII a.C. el rey de Babilonia, Hammurabi, unificó toda Mesopotamia haciendo florecer la economía y el arte. De esta época es el código de Hammurabi, la primera gran recopilación de leyes tanto civiles como penales. Babilonia se convirtió en la nueva capital y se embelleció de manera esplendorosa con un gran palacio real y un zigurat dedicado al dios Marduk, divinidad suprema de los babilonios.

El tiempo patriarcal transcurrió paralelo al gobierno de los babilonios. Su vida estuvo marcada por el nomadismo. Vivían en tiendas y cuidaban rebaños de ovejas y cabras, camellos, bueyes y asnos. Valoraban mucho los pozos y las cisternas y la hospitalidad era un deber sagrado.

Inanna-Ishtar goddess of love and war. Everything had a different god.

In the 18th century B.C. the king of Babylonia, Hammurabi unified Mesopotamia and in this flourished economy and the art. From this period comes the code of Hammurabi; the first compilation of civil and penal laws. Babylonia became the new capital and was embellished in splendour with a great palace, and a ziggurat dedicated to the god Marduk supreme divinity of the Babylonians.

The Patriarchal era occurred at the same period of time as Babylon governed. Its life was marked by nomadism. They lived in tents and tended herds of sheep, goats, camels, oxen and donkeys. They held in high esteem wells and cisterns and had a sacred code of hospitality.

5.1 Con de Gudea

Cono de Gudea Cone of Gudea

Fragment de con de Gudea, *patesi* o governador de Lagash a Sumer (2141-2122 aC). Aquests cons són fundacionals i estan relacionats amb les construccions o les reformes d'edificis com ara temples. Gudea fou un dels prínceps més celebres de Lagash. El con recorda la rehabilitació del temple d'Eninnu (2130 aC). La traducció segons W.G. Lambert és: "Per a Ningirsu, poderós guerrer d'Enlil, Gudea, governador de Lagash, va fer tot el que fou necessari i va construir per a Eninnu, el seu resplendent i indulgent senyor i el va restaurar". La peça està fracturada per la part inferior i superior amb una alçada conservada de 7,6 cm.

Fragmento de cono de Gudea, *patesi* o gobernador de Lagash en Sumeria (2141-2122 a.C.). Estos conos son fundacionales y están relacionados con las construcciones o las reformas de edificios como los templos. Gudea fue uno de los príncipes más célebres de Lagash. El cono recuerda la rehabilitación del templo de Eninnu (2130 a.C.). La traducción según W.G. Lambert es: "Para Ningirsu, poderoso guerrero de Enlil, Gudea, gobernador de Lagash, hizo todo lo necesario y construyó para Eninnu, su resplandeciente e indulgente señor y lo restauró". La pieza está fracturada por la parte inferior y superior y con una altura conservada de 7,6 cm.

Fragment of a limestone cone of Gudea, *patesi* governor of Lagash in Sumer (2141-2122 B.C.). These cones were placed in the foundations of buildings, such as temples and are associated with construction or reform of the building. Gudea was one of the most celebrated princes of Lagash. This cone records the rehabilitation of the temple of Eninnu (2130 B.C.). The translation according to W.G.Lambert reads: "For Ningirsu, mighty warrior of Enlil, Gudea ruler of Lagash, produced everything appropriate and built for him and restored for him Eninnu, his shining indulgent lord, and restored it". The piece is fractured at its inferior side and superior side with a conserved height of 7,6 cms.

5.2 *Punta de fletxa*

Punta de flecha Arrowhead

46

Punta de fletxa babilònica-elamita de bronze datada en el període de 1800 a 1500 a.C. De forma lanceolada presenta un nervi central i mesura 9,5 cm de longitud. Aquesta peça és coetània a l'època patriarcal.

Punta de flecha babilònica-elamita de bronze datada en el período de 1800 a 1500 a.C. De forma lanceolada presenta un nervio central y mide 9,5 cm de longitud. Esta pieza es coetània a la época patriarcal.

A babylonian-elamite arrowhead of bronze dating from 1800-1500 B.C. Lance shaped with a central flattened nerve, it measures 9,5 cms in length. This piece is attributable to the patriarchal era.

6

El poble de Déu a Egipte

La història bíblica ens explica que Josep, fill de Jacob, va ser venut pels seus germans a uns marxants madianites i aquests ho feren a un alt dignatari egipci. Després de passar diferents vicissituds va prosperar i va gaudir de la confiança del faraó. Aquesta història devia esdevenir en el període de les XV i XVI dinasties quan els hicsos, poble vingut de Canaan com els israelites, arribaren a governar Egipte entre els anys 1650 i 1570 aC. Els hicsos devien acollir gratament les onades migratòries semites i enfortir les relacions comercials entre el Delta del Nil i Canaan.

Els hicsos van ser expulsats pel primer faraó de la XVIII dinastia

El pueblo de Dios en Egipto

La historia bíblica nos explica que José, hijo de Jacob, fue vendido por sus hermanos a unos marchantes madianitas y éstos lo hicieron a un alto dignatario egipcio. Después de pasar diferentes vicisitudes prosperó y gozó de la confianza del faraón. Esta historia debió ocurrir en el período de las XV y XVI dinastías cuando los hicsos, pueblo llegado de Canaán como los israelitas, gobernaron Egipto entre los años 1650 y 1570 a.C. Los hicsos debieron de acoger gratamente las oleadas migratorias semitas y fortalecieron las relaciones comerciales entre el Delta del Nilo y Canaán.

Los hicsos fueron expulsados por el primer faraón de la XVIII di-

The people of God in Egypt

Biblical history tells us that Joseph son of Jacob was sold by his brothers to some merchants who in turn sold him to a high Egyptian dignitary. After various visitudes he prospered and gained the confidence of pharaoh. This story occurred in the period of the XV and XVI dynasties when the Hyksos, a people from Canaan, as were the Israelites governed Egypt, between the years 1650-1570 B.C. The Hyksos assimilated the various waves of migrants establishing strong commercial relation between the Delta of the Nile and Canaan.

The Hyksos were expelled by the first pharaoh of the XVIII dynasty, and it is from this period of time that the situation of Asiatics

i és en aquest moment que la situació dels asiàtics a Egipte empitjorà fins a produir-se entorn el segle XIII aC una sèrie d'èxodes cap a l'Est i el Sinaí. El llibre de l'Èxode ens parla de l'esclavatge del poble d'Israel i de l'alliberament de Moisés (possiblement vers l'any 1250 aC) del poder del faraó després d'haver propiciat deu plagues sobre Egipte i amb la mort dels primogènits la nit que els hebreus celebraven la Pasqua abans d'iniciar el seu èxode. Moisés i el seu poble, lliurats per Déu de la persecució dels egipcis, aconseguiren passar el mar Roig a peu eixut.

El poble d'Israel havia estat quatre centúries en contacte amb una cultura i amb un país molt avançat irrigat per un riu considerat diví, el Nil. Amb les seves crescudes era font de fertilitat gràcies a les seves aportacions sedimentàries

nastía y es en este momento que la situación de los asiáticos en Egipto empeoró hasta producirse en torno al siglo XIII a.C. una serie de éxodos hacia el Este y el Sinaí. El libro del Éxodo nos habla de la esclavitud del pueblo de Israel y de la liberación de Moisés (posiblemente hacia el año 1250 a.C.) del poder del faraón después de propiciar diez plagas sobre Egipto y con la muerte de los primogénitos la noche en que los hebreos celebraban la Pascua antes de iniciar su éxodo. Moisés y su pueblo, librados por Dios de la persecución de los egipcios, consiguieron pasar el mar Rojo a pie enjuto.

El pueblo de Israel había estado cuatro centurias en contacto con una cultura y un país muy avanzado irrigado por un río considerado como divino, el Nilo. Con sus crecidas era fuente de fertilidad

in Egypt worsened until the 13th century B.C., leading to the exodus to the East and to Sinai. The book of Exodus talks about the slavery of the population of Israel and the liberation of Moses (possibly towards the year 1250 B.C.) from the power of pharaoh following the ten plagues and the death of the youngest children on the night when the Hebrews celebrated Easter before the start of the exodus. Moses and his people liberated by God from Egyptian persecution, made the passage of the Red Sea on foot.

The people of Israel had been in contact with a culture and a country which was very advanced for four centuries, it was irrigated by a river, the Nile considered divine. The rivers floodings made the land fertile through its deposits of sediments which renovated

que renovaven la terra cada estiu. A Egipte es va formar la nació israelita. Dels egipcis, el poble hebreu n'aprengué moltes coses, però també va haver de refusar-ne unes altres. Per fidelitat al seu únic Déu, Israel no podia compartir una religió fonamentada en la idolatria i el politeisme amb un panteó de déus extraordinari. La religió egípcia no tenia una concepció unitària. Amb tot alguns déus eren adorats a totes les terres d'Egipte com Amon-Re, rei dels déus; Hathor, deessa de la joia, de la música i de la dansa; i Bes, déu de l'alegria. Osiris també fou un déu molt venerat. Era fill de Nut, deessa del cel, i de Geb, déu de la terra. Seth, que simbolitzava les forces destructores, matà el seu germà Osiris i l'esquarterà en fragments que foren dispersats pel Nil. Isis, dona d'Osiris, trobà els trossos i amb l'ajuda d'Anubis, déu embal-

gracias a sus aportaciones sedimentarias que renovaban la tierra cada verano. En Egipto se formó la nación israelita. De los egipcios, el pueblo hebreo aprendió muchas cosas, pero también tuvo que rehusar otras. Por fidelidad a su único Dios, Israel no podía compartir una religión fundamentada en la idolatría y el politeísmo con un panteón de dioses extraordinario. La religión egipcia no tenía una concepción unitaria. Con todo algunos dioses eran adorados en todas las tierras de Egipto como Amón-Re, rey de los dioses; Hathor, diosa del gozo, de la música y de la danza; y Bes, dios de la alegría. Osiris también fue un dios muy venerado. Era hijo de Nut, diosa del cielo, y de Geb, dios de la tierra. Seth, que simbolizaba las fuerzas destructoras, mató a su hermano Osiris y lo descuartizó en fragmentos que fueron disper-

the land every summer. In Egypt the formation of the Israeli nation took place. From the Egyptians the people of Israel learnt many things but at the same time had to renounce other things. With its loyalty to its sole God, it was unable to share a religion based on a pantheon of many gods. Egyptian religion did not have a single conception. Some gods were worshipped throughout the land of Egypt as Amun-Re, king of the gods; Hathor goddess of pleasure, music and dance; and Bes god of happiness. Osiris was also a much venerated god. He was son of Nut goddess of the sky and Geb god of the earth. Seth who represented destructive forces was responsible for the death of his brother Osiris who he cut into pieces which were thrown into the Nile. Isis wife of Osiris found the pieces and with the help of Anubis (god of mum-

samador, li retornà la vida. La venjança arribà de la mà d'Horus, fill d'Osiris, que s'enfrontà a Seth en un gran combat i així va recuperar el reialme del seu pare. Altres déus venerats foren Thot, déu de l'escriptura, o Sobek, el déu cocodril. El culte era sostingut per un cos sacerdotal que va tenir molt poder i prestigi a l'antic Egipte, de vegades tant com el propi faraó. Els sacerdots mantenien els temples, autèntiques cases dels déus. Ofereien beguda i aliments a l'estàtua del déu per mantenir l'equilibri del món i els favors divins.

Els egipcis creien en el més enllà. Per aquesta raó totes les persones que per la seva condició econòmica s'ho podien permetre momificaven el seu cos per fer-lo servir d'estatge en el més enllà. També es feien enterrar amb aliments i amb les seves pertinences més preuades. Els fara-

sados por el Nilo. Isis, esposa de Osiris, encontró los trozos y con la ayuda de Anubis, dios embalsamador, le devolvió la vida. La venganza llegó de la mano de Horus, hijo de Osiris, que se enfrentó a Seth en un gran combate y recuperó así el reino de su padre. Otros dioses venerados fueron Thot, dios de la escritura, o Sobek, el dios cocodrilo. El culto era sostenido por un cuerpo sacerdotal que tuvo mucho poder y prestigio en el antiguo Egipto, a veces tanto como el propio faraón. Los sacerdotes mantenían los templos, auténticas casas de los dioses. Ofrecían bebida y alimentos a la estatua del dios para mantener el equilibrio del mundo y los favores divinos.

Los egipcios creían en el más allá. Por esta razón todas las personas que por su condición económica se lo podían permitir momifica-

mification) brought him back to life. Vengeance came via the hand of Horus, son of Osiris who challenged Seth to a great battle and in this way restored the kingdom of his father. Other gods were, Thoth god of writing, and Sobek the crocodile god. Worship was maintained by a priestly body which had much power and prestige in ancient Egypt, sometimes as much as pharaoh. The priests maintained the temples, the homes of the gods. They offered drink and food to the statue of the god so as to obtain the balance of the world and divine favours.

The Egyptians believed in the after life. Thus all people who because of their economic situation were able, had their bodies mummified so as to be prepared for the after life. They were also buried with food and valuables. The pharaoh was

ons, considerats déus, i les classes privilegiades (cortesans, alts dignataris, diplomàtics, grans sacerdots...) s'enterraven en grans construccions com mastabes, piràmides o hipogeus.

Egipte estava dividit en províncies i la major part de la població eren camperols, treballaven les terres del faraó o de rics propietaris i vivien en cases simples fetes de tovot.

ban su cuerpo para utilizarlo como morada en el más allá. También se hacían enterrar con alimentos y con sus pertenencias más valiosas. Los faraones, considerados dioses, y las clases privilegiadas (cortesanos, altos dignatarios, diplomáticos, grandes sacerdotes...) se enterraban en grandes construcciones como mastabas, piràmides o hipogeos.

Egipto estaba dividido en provincias y la mayor parte de la población eran campesinos, trabajaban las tierras del faraón o de ricos propietarios y vivían en casas simples hechas de adobe.

considered as a god and privileged classes (courtesans, high dignitaries, diplomats, high priests...) were buried in great constructions such as mastaba, pyramids and hypogeum.

Egypt was divided into provinces but the majority of the people were agricultural, working the land of the pharaoh or of the rich landowners living in simple mud-brick houses.

6.1 *Uixebti*

Ushebti Shabti

52

Luixebti és una representació humana que es col·locava a la tomba amb la creença que, animada, serviria al difunt en la vida del més enllà. Aquest exemplar de faiança amb restes de policromia, està datat entre el segle XI i VIII aC, període corresponent a la XXI o XXII dinastia. Mesura 13 cm d'alçada.

El *ushebti* es una representación humana que se colocaba en la tumba con la creencia que, animada, serviría al difunto en la vida del más allá. Este ejemplar de fayenza con restos de policromía, esta datado entre los siglos XI y VIII a.C., período correspondiente a la XXI o XXII dinastía. Mide 13 cm de altura.

The *shabti* was a human representation which was placed in the tomb of the deceased to act as a servant in the after life. This example of faience retains remains of the original polychromy and is dated from the XI to the VIII centuries B.C., the period corresponding to the XXI and XXII dynasties. It measures 13 cms in height.

6.2 *Fragment de taüt*

Fragmento de ataúd Coffin fragment

53

Fragment de taüt egípci datat vers l'any 500 a.C. El rostre pertany a un personatge noble i està realitzat amb fusta de cedre recoberta de guix i policromada. Prové de l'Alt Egipte o de Núbia i té una altura de 28 cm.

Fragmento de ataúd egipcio fechado hacia el año 500 a.C. El rostro pertenece a un personaje noble y está realizado con madera de cedro recubierta de yeso y policromada. Proviene del Alto Egipto o de Nubia y tiene una altura de 28 cm.

Fragment of an egyptian coffin dating from 500.B.C.The features seem to point to a noble and it is manufactured from cedar wood covered with gesso and polichrome. From Upper Egypt or Nubia and has a height of 28 cms.

6.3 *Fragment de cartonatge egipci*

Fragmento de cartonaje egipcio *Fragment of Egyptian cartonnage*

54

Fragment de cartró amb les figures confrontades dels déus Anubis, el déu xacal, "senyor dels morts" i Horus, el déu falcó amb el disc solar al cap. La peça està formada per teixit de lli i estuc policromat. Datat vers l'any 600 aC, mesura 15 cm d'alçada.

Fragmento de cartón con las figuras confrontadas de los dioses Anubis, el dios chacal, "señor de los muertos" y Horus, el dios halcón con el disco solar en la cabeza. La pieza está formada por tejido de lino y estuco policromado. Data hacia el año 600 a.C., y mide 15 cm de altura.

Fragment of cartonnage with facing figures of the god Anubis (the jackel god), "lord of the dead" and Horus (the falcon god) with a solar disc on his head. The fragment is composed of linen and stucco with polychrome. Its date is 600 B.C. and it measures 15 cms in height.

6.4 Amulet del Regne Nou

Amuleto del Reino Nuevo New Kingdom Amulet

Amulet datat entre els segles XVI i XIV aC, de faiança verda. Una de les seves cares presenta la inscripció "Men- Kheper- Re" ("La manifestació de Re és duradora"), nom de coronació del faraó Tutmosis III que regnà del 1479 al 1425 aC. A l'altra cara hi ha una representació d'inspiració floral. La peça mesura 1,7 cm x 1,1 cm.

Amuleto fechado entre los siglos XVI y XIV a.C, de fayenza verde. Una de sus caras presenta la inscripción "Men-Kheper-Re" ("La manifestación de Re es duradera"), nombre de coronación del faraón Tutmosis III que reinó del 1479 al 1425 a.C. En la otra cara hay una representación de inspiración floral. La pieza mide 1,7 cm x 1,1 cm.

Amulet dated from between the 16th and 14th centuries B.C, of green faience. One of its faces bears the inscription "Men-Kheper-Re" ("Lasting is the manifestation of Re") the throne name of Tutmoses III who reigned between 1479 and 1425 B.C. The other side has a design inspired by a floral representation. It measures 1,7 cm by 1,1 cm.

La “conquesta” de Canaan

Moisès conduí el seu poble pel desert. Desconeixem quin va ser el camí exacte que devien seguir. En el mont Sinai Déu es revelà a Moisès com a compassiu i clement, pacient, misericordiós i fidel i també li revelà la seva voluntat i la seva Aliança a través dels Manaments. Van ser llargs anys d'adversitats pel desert. S'havien de vèncer moltes pors i inseguretats. La confiança, l'obediència i la fidelitat a Déu no van estar sempre a l'alçada de les circumstàncies; les Escripures ens expliquen que Déu va castigar el seu poble a errar per aquesta terra erma durant quaranta anys. Finalment prengueren el camí a l'est de la vall d'Arabà i lliuraren les seves primeres batalles contra

La “conquista” de Canaán

Moisés condujo a su pueblo por el desierto. Desconocemos cuál fue el camino exacto que siguieron. En el monte Sinai Dios se reveló a Moisés como compasivo y clemente, paciente, misericordioso y fiel, y también le reveló su voluntad y su Alianza a través de los Mandamientos. Fueron largos años de adversidades por el desierto. Se tenían que vencer muchos miedos e inseguridades. La confianza, la obediencia y la fidelidad a Dios no siempre estuvieron a la altura de las circunstancias; las Escrituras nos explican que Dios castigó a su pueblo a errar por esta tierra erma durante cuarenta años. Finalmente tomaron el camino al este del valle de Arabá y libraron

The “conquest” of Canaan

Moses led his people through the desert, but we are unsure of the exact route which they followed. At Mount Sinai, God revealed himself to Moses as compassionate, clement, patient and loyal he also revealed his desires and his covenant through the commandments. There followed long years of problems in the desert. Many fears and insecurities had to be overcome. The confidence, obedience and fidelity to God not always reached the heights to which they should. The scriptures tell us that God chastised his people by making them wander these lands for forty years. Finally they followed the way east in the valley of Arabia and fought their first battles against Amorites

amorreus i moabites. Acamparen a les planes de Moab a l'altra banda del Jordà. Moisès va morir i Josuè es consolidà com el nou cabdill. La Història Sagrada continua explicant que Josuè va creuar el riu Jordà, va prendre Jericó vers l'any 1200 aC i la ciutat d'Ai i atemorí els cananeus. Féu una aliança amb la ciutat de Gabaon i progressivament conquerí els territoris del sud i el nord. Els filisteus es quedaren a les seves ciutats del pla de la costa i els cananeus continuaren controlant moltes ciutats de l'interior. El territori fou dividit entre les dotze tribus d'Israel mitjançant un sorteig a Siló, ciutat important de la muntanya d'Efraïm. Les tribus es van instal·lar en la seva heretat. Però, l'anomenada "conquesta" cal entendre-la, a la llum de les evidències, com una ocupació complexa que es desenvolupa en un llarg procés, sovint desvestit de

sus primeras batallas contra amorreos y moabitas. Acamparon en las llanuras de Moab al otro lado del Jordán. Moisés murió y Josué se consolidó como el nuevo caudillo. La Historia Sagrada continúa explicando que Josué cruzó el río Jordán, tomó Jericó hacia el año 1200 a.C. y la ciudad de Hai y atemorizó a los cananeos. Realizó una alianza con la ciudad de Gabaón y progresivamente conquistó los territorios del sur y del norte. Los filisteos se quedaron en sus ciudades del llano de la costa y los cananeos continuaron controlando muchas ciudades del interior. El territorio fue dividido entre las doce tribus de Israel a través de un sorteo en Silo, importante ciudad de la montaña de Efraïm. Las tribus se instalaron en su heredad. Sin embargo, la llamada "conquista" conviene entenderla, a la luz de las evidencias, como una ocupación

and Moabites. They encamped in the plains of Moab at the far side of the Jordan. Moses died and Joshua consolidated himself as leader. The Sacred Scripture tells us that Joshua crossed the Jordan and took Jericho in 1200 B.C. and the city of Ai defeating the Canaanites. He formed an alliance with the city of Gabaon and slowly conquered the territories to the south and north. The Philistines remained in their cities on the plains and the coast and the Canaanites controlled many cities in the interior. The territory was divided between the twelve tribes of Israel by lot at Silo, an important city of the mountains of Ephraim. The tribes installed themselves in their lot. The so called "conquest" should be understood in the light of evidences, as a process of a complex occupation in a long process devoid of epic reality and,

realitat èpica, i amb incorporacions no violentes. La tribu de Leví no va rebre cap regió definida perquè la seva heretat consistia en ser sacerdots, per la qual cosa se li van assignar unes quantes ciutats del territori d'Israel. D'entre aquestes ciutats, algunes foren triades com a ciutats de refugi on els homicides (involuntaris) poguessin trobar asil. Josuè morí i fou enterrat a Timnat-Sèrah, a la muntanya d'Efraïm.

compleja que se desenvolupa en un llarg procés, a menuda carente de realitat èpica, y sí, en cambio, de incorporaciones no violentas. La tribu de Leví no recibió ninguna región definida porque su heredad consistía en ser sacerdotes, por lo cual se le asignaron unas cuantas ciudades del territorio de Israel. De entre estas ciudades, algunas fueron escogidas como ciudades de refugio donde los homicidas (involuntarios) pudieran encontrar asilo. Josué murió y fue enterrado en Timnat-Sérah, en la montaña de Efraím.

often as a non violent occupation. The tribe of Levi did not receive a definite region as their heritage was the priesthood, they received various cities throughout Israel. Of these cities some were chosen as refuges where homicides could find refuge. Joshua died and was buried at Timnath-Serah at Mount Ephraim.

7.1 *Divinitat Sirio Hitita*

Divinidad Sirio Hitita *Syria Hittite divinity*

Divinitat Sirio Hitita datada en el període de 2000 a 1200 a.C. Representa a la deessa mare amb el cap d'ocell. És un tipus d'estàtua votiva que es comprava i es presentava en els temples. Mesura 14,6 cm d'alçada.

Divinidad Sirio Hitita fechada en el período de 2000 a 1200 a.C. Representa a la diosa madre con la cabeza de pájaro. Es un tipo de estatua votiva que se compraba y se presentaba en los templos. Mide 14,6 cm de altura.

A Syria Hittite divinity dating from 2000-1200 B.C. It is the representation of the mother goddess with the head of a bird. It is the type of votive offering which was presented at the temple. Measures 14,6 cms in height.

L'època dels jutges i la monarquia

L'època dels Jutges cal situar-la entre el 1200 i el 1100 aC, en plena època del Ferro antic. Els relats bíblics ens expliquen que el poble d'Israel s'oblidà de Déu i començà a confraternitzar amb les poblacions i cultures veïnes comproment la seva essència com a poble i adoptant cultes i déus locals com el propi Baal, déu del temps. Els enemics d'Israel aprofitaren la seva feblesa i atacaren les seves ciutats: Mesopotàmia des del nord, els moabites i els ammonites des del costat oriental del Jordà, els madianites des de l'oest i els filisteus des de la costa; i obligaren els jueus a refugiar-se en els turons. Israel implorà l'ajuda de Déu, i el

La época de los jueces y la monarquía

La época de los Jueces se sitúa entre el 1200 y el 1100 a.C., en plena época del Hierro antiguo. Los relatos bíblicos nos explican que el pueblo de Israel se olvidó de Dios y comenzó a confraternizar con las poblaciones y culturas vecinas, comprometiendo su esencia como pueblo y adoptando cultos y dioses locales como el propio Baal, dios del tiempo. Los enemigos de Israel aprovecharon su debilidad y atacaron sus ciudades: Mesopotamia desde el norte, los moabitas y los ammonitas desde el lado oriental del Jordán, los madianitas desde el oeste y los filisteos desde la costa; y obligaron a los judíos a refugiarse en las colinas. Israel im-

The era of the judges and the monarchy

The era of the judges was from 1200 until 1100 B.C., in the period known as the Iron Age. The bible relates that the people of Israel had forgotten God and became to associate with neighbouring populations and cultures, compromising their essence as a people and adopting cults and gods of these, such as Baal, the principal god of the time. The enemies of Israel took advantage of this weakness and attacked her cities: Mesopotamia from the north, the Moabites and the Ammonites from the Jordan, the Midianites from the east and the Philistines from the coast, the Jews being forced to take refuge in the hills. Israel implored the help

Senyor, sempre fidel al seu poble, suscità la intervenció dels seus llibertadors, coneguts amb el nom de jutges. Els jutges foren: Otniel, Ehud, Xamgar, Dèbora acompanyada per Barac, Gedeó, Tolà, Jaïr, Jeftè, Ibsan, Elon, Abdon i Samsó. És així com aquests dotze jutges representen tot Israel, el conjunt de les dotze tribus.

Una època florent va seguir a l'època dels Jutges. Tres grans reis es van succeir: Saül, David i Salomó. Saül, de la tribu de Benjamí, fou consagrat pel profeta Samuel i proclamat rei pel poble (1030-1010 aC). Els seus inicis estigueren marcats per la humilitat, però després es va tornar orgullós i va desobeir Déu. Seguint el mandat de Déu, Samuel va consagrar el jove David com a successor. David va vèncer el gegant Goliat i provocà l'enveja de Saül. Malgrat

ploró la ajuda de Dios, y el Señor, siempre fiel a su pueblo, suscitó la intervención de sus libertadores, conocidos con el nombre de jueces. Los jueces fueron: Otniel, Ehúd, Samgar, Dèbora acompañada por Barac, Gedeón, Tolá, Yaír, Jefté, Ibsán, Elón, Abdón y Samsón. Así, pues, estos doce jueces representan a Israel, el conjunto de las doce tribus.

Una época floreciente siguió a la época de los Jueces. Tres grandes reyes se sucedieron: Saúl, David y Salomón. Saúl, de la tribu de Benjamín, fue consagrado por el profeta Samuel y proclamado rey por el pueblo (1030-1010 a.C.). Sus inicios estuvieron marcados por la humildad, pero después se volvió orgulloso y desobedeció a Dios. Siguiendo el mandamiento de Dios, Samuel consagró al joven David como sucesor. David

of God and the Lord always loyal to the people, brought the intervention of its liberators known as the judges. The judges were Othoniel, Ehud, Samgar, Deborah, accompanied by Barak, Gideon, Tola, Jair, Jephthah, Ibzan, Elon, Abdon and Samson. These twelve judges represent Israel as in the twelve tribes.

A rich period followed that of the judges. Three great kings in succession Saul, David and Solomon. Saul from the tribe of Benjamin was consecrated by the prophet Samuel and proclaimed by the people (1030-1010 B.C.). His reign began in humility but later he became vain and disobeyed God. Following the instruction of God, Samuel consecrated David as successor. David defeated the giant Goliath thus provoking the envy of Saul. Although David was per-

que David va patir persecució per part del rei, el va saber perdonar. Finalment Saül fou derrotat pels filisteus i en un atac de desesperació es va suïcidar.

David fou reconegut com a rei. El rei David (1008-970 aC) va expulsar els jebuseus de Jerusalem, conquerí el mont Sió i manà traslladar l'Arca de l'Aliança a un palau que va construir per a ell. David va pecar greument en apoderar-se de la dona d'un soldat seu després d'haver enviat el marit a una mort segura. Déu el va castigar amb la rebel·lió del seu fill Absalom, que va ser derrotat i mort amb la consegüent tristesa del pare. També va patir la revolta d'un altre fill seu anomenat Adonies. Malgrat totes les vicissituds i mancances va ser un bon rei amb capacitat de penediment que va aportar al seu poble fortalesa i prosperitat.

venció al gigante Goliat y provocó la envidia de Saül. Aunque David sufrió persecución por parte del rey, le supo perdonar. Finalmente Saül fue derrotado por los filisteos y en un ataque de desesperación se suicidó.

David fue reconocido como rey. El rey David (1008-970 a.C.) expulsó a los jebuseos de Jerusalén, conquistó el monte Sión y mandó trasladar el Arca de la Alianza a un palacio que construyó para él. David pecó gravemente al apoderarse de la mujer de un soldado suyo después de haber enviado al marido a una muerte segura. Dios le castigó con la rebelión de su hijo Absalón, que fue derrotado y muerto con la consiguiente tristeza del padre. También sufrió la revuelta de otro hijo suyo llamado Adonías. A pesar de todas las vicisitudes y carencias fue un buen rey

secuted by the king he pardoned him. Finally Saul was defeated by the Philistines and committed suicide.

David was recognised as king. David (1008-970 B.C.) expelled the Jebusites from Jerusalem capturing Mount Zion and transferring the Ark of the Covenant to a place constructed for it. David possessed the wife of one of his soldiers who he sent to a certain death. God punished him through the rebellion of his son Absalom who was defeated and died much to the sorrow of his father. He also faced the rebellion of Adonijah another son. Apart from this he was a good king who strengthened and brought prosperity to his people. His son Solomon succeeded to the kingship on the death of David. Solomon (970-931 B.C.) was known for his wisdom. He ordered the

A la seva mort el va succeir el seu fill Salomó (970-931 aC), cèlebre per la seva saviesa. Aquest rei va manar edificar el Temple de Jerusalem, on es va col·locar l'Arca de l'Aliança. Amb tot, Salomó es va deixar corrompre per les riqueses i la idolatria, i amb la seva mort el regne va patir la divisió.

con capacidad de arrepentimiento que aportó a su pueblo fortaleza y prosperidad. Tras su muerte le sucedió su hijo Salomón (970-931 a.C.), cèlebre por su sabiduría. Este rey mandó edificar el Templo de Jerusalén, donde se colocó el Arca de la Alianza. Con todo, Salomón se dejó corromper por las riquezas y la idolatría, y con su muerte el reino sufrió la división.

construction of the Temple at Jerusalem in it being placed the Ark of the Covenant. Solomon for all his wisdom allowed himself to be compromised by riches and the worship of idols and at his death the kingdom became divided.

8.1 *Llàntia cananea*

Lámpara cananea *Canaanite oil lamp*

64

Aquesta llàntia d'ús domèstic està realitzada en terrissa i amb la tècnica del "pessic" per fer el bec. Data entre els segles XII i el VII a.C. La boca té un radi d'11 cm. Aquest tipus ceràmic és d'ús comú en temps dels Jutges, la monarquia i el període dels regnes de Judà i Israel.

Esta lámpara de uso doméstico está realizada con arcilla y con la técnica del "pellizco" para hacer la boca de la mecha. Data entre los siglos XII y el VII a.C. La boca tiene un radio de 11 cm. Este tipo de cerámica es de uso común en tiempos de los Jueces, la monarquía y el período de los reinos de Judá e Israel.

This lamp was of domestic use, made of clay with a "pinched" technique used to form the nozzle. It dates from the 12th century to the 7th century B.C. The rim had a radius of 11 cms. This type of pottery was common at the time of the Judges, the monarchy and the period of the kings of Judah and Israel.

De la separació dels dos regnes a l'exili a Assíria, Babilònia i Egipte

Salomó havia creat un regne ric i poderós. Per mantenir aquest estatus va practicar una dura política fiscal i de control. En morir Salomó el va succeir el seu fill Roboam, a qui el poble demanà que l'alleugerís de tan penosa càrrega. El rei s'hi negà i les tribus del nord es rebel·laren. Així es produí la separació en dos regnes: Israel al nord i Judà al sud. Judà es va formar amb les tribus de Judà i Benjamí i va tenir la seva capital a Jerusalem. Israel va ser in-

De la separación de los dos reinos al exilio en Asiria, Babilonia y Egipto

Salomón había creado un reino rico y poderoso. Para mantener este estatus practicó una dura política fiscal y de control. Al morir Salomón le sucedió su hijo Roboam, a quien el pueblo le pidió que lo aliviara de tan penosa carga. El rey se negó y las tribus del norte se rebelaron. Así se produjo la separación en dos reinos: Israel al norte y Judá al sur. Judá se formó con las tribus de Judá y Benjamín y tuvo su capital en Jerusalén. Israel fue integrada por las

From the separation of the two kingdoms to the exile in Assyria, Babylonia and Egypt

Solomon had created a rich and powerful kingdom. To maintain this status he practised a hard fiscal and political policy of complete control. At his death Solomon was succeeded by his son Rehoboam, the people asked him to lift some of the heavy burdens imposed by his father. The king refused and the tribes of the north rebelled. Thus was produced the separation of the two kingdoms: Israel to the north and Judah to the south. Judah was

tegrada per les tribus restants i les capitals es succeïren a Siquem, Tirsà i Samaria. Israel va durar més de 200 anys, mentre que el regne de Judà va perdurar 388 anys. Jeroboam I va establir al regne del nord la idolatria i va ordenar construir dos temples a Dan i Betel per impedir que els seus súbdits retessin culte a Jerusalem. Poc després de la separació els egipcis efectuaren una campanya militar contra Israel i Judà.

A mitjan segle IX aC, el rei Omrí d'Israel i el seu successor Acab en col·laboració amb el rei Josafat de Judà van crear un imperi semblant al de David i Salomó. A partir de la segona meitat del segle IX aC, a l'època dels profetes Elies i Eliseu, hi va haver un període de decadència marcat per les guerres internes als dos regnes. Sota els regnats de Jeroboam II d'Israel i d'Azarià/Ozies de Judà es produí un nou renaixement

tribus restantes y las capitales se sucedieron en Siquem, Tirsá y Samaria. Israel duró más de 200 años, mientras que el reino de Judá perduró 388 años. Jeroboam I estableció en el reino del norte la idolatría y ordenó construir dos templos en Dan y Betel para impedir que sus súbditos rindieran culto en Jerusalén. Poco después de la separación los egipcios efectuaron una campaña militar contra Israel y Judá.

A mediados del siglo IX a.C., el rey Omrí de Israel y su sucesor Acab en colaboración con el rey Josafat de Judá crearon un imperio parecido al de David y Salomón. A partir de la segunda mitad del siglo IX a.C., en la época de los profetas Elías y Eliseo, hubo un período de decadencia marcado por las guerras internas en los dos reinos. Bajo los reinados de Jeroboam II de Israel y de Azarías/Ozías de Judá se produjo un nuevo

formed by the tribes of Judah and Benjamin and the capital was established at Jerusalem. Israel was composed by the remaining tribes its capital being at Shechem, Tirtzah or Samaria depending on the situation at any particular period. Israel lasted well over 200 years whilst the kingdom of Judah lasted 388 years. Jeroboam established in the northern kingdom the worship of idols and ordered the construction of temples to Dan and Bethel so as to prevent his subjects from worshipping in Jerusalem. Soon after the separation the Egyptians effected a military campaign against Israel and Judah.

In the middle of the 9th century B.C., Omri, king of Israel and his successor Ahab in collaboration with Johoshaphat of Judah created an empire similar to that of David and Solomon. Towards the end of the 9th

marcat per la feblesa d'Assíria i la capacitat ofensiva hebrea sobre les terres d'Aram, Ammon, Moab, Edom i Filistea. Al regne del nord actuaven els profetes Amós i Osees.

A partir de mitjan segle VIII aC Assíria, enfortida, desmembrà Israel amb les seves conquestes i el nord fou vençut vers l'any 722 aC. Els assiris conduïren els israelites a l'exili i encerclaren el regne de Judà, regne que quedà convertit en estat vassall en temps del rei Ezequies. Aquest mateix rei, després de la mort de l'assiri Sargon, es va unir en una rebel·lió frustrada contra el seu successor Sennaquerib.

Una vegada més, afeblida Assíria, en temps del profeta Jeremies, el rei Josies (640-609 aC) va poder recuperar algunes zones d'Israel, però el rei va morir a Meguidó a mans de l'exèrcit egipci.

renacimiento marcado por la debilidad de Asiria y la capacidad ofensiva hebrea sobre las tierras de Aram, Ammón, Moab, Edom y Filistea. En el reino del norte actuaban los profetas Amós y Oseas.

A partir de mediados del siglo VIII a.C. Asiria, fortalecida, desmembró Israel con sus conquistas y el norte fue vencido alrededor del año 722 a.C. Los asirios condujeron a los israelitas al exilio y rodearon el reino de Judá, reino que quedó convertido en estado vasallo en tiempos del rey Ezequías. Este mismo rey, después de la muerte del asirio Sargón, se unió en una rebelión frustrada contra su sucesor Senaquerib.

Una vez más debilitada Asiria, en tiempos del profeta Jeremías, el rey Josías (640-609 a.C.) pudo recuperar algunas zonas de Israel,

century B.C., the time of the prophets Elias and Elisha there was a period of decay marked by internal warfare in the two kingdoms. Under the rule of Jeroboam II of Israel and Azariah/Uzziah of Judah a marked renaissance occurred due to the decline of Assyria and of the offensive capacities of the lands of Aram, Ammon, Moab, Edom and the Philistines. In the northern kingdom were active the prophets Amos and Hosias.

In the middle of the 8th century B.C. Assyria reborn dismembered Israel with its conquests and the north was defeated circa 722 B.C. The Assyrians conducted the Israelites into captivity and then surrounded Judah which they made into a vassal state in the time of king Ezequiel. Later this same king at the death of Sargon of Assyria joined in rebellion against Sennacherib which was a failure.

L'any 605 aC l'exèrcit assiri fou aniquilat a la batalla de Carquemix. Babilònia prengué el relleu com a potència hegemònica. El rei Nabucodonosor atacà Judea l'any 598 aC i destruí Jerusalem l'any 587/586 aC. Els babilonis ocuparen el regne de Judà i el convertiren en província, i la major part dels seus habitants foren deportats a Babilònia. Una part dels jueus que havien participat en una revolta contra el governador babilònic de Mispà, l'any 582 aC, hagueren de fugir a Egipte.

Egipte va contribuir a la divisió entre els dos regnes ja que va emprendre campanyes militars a la frontera palestina i s'apoderà de nombroses ciutats. La mateixa Jerusalem va ser saquejada.

pero el rey murió en Meguidó en manos del ejército egipcio.

En el año 605 a.C. el ejército asirio fue aniquilado en la batalla de Karkemish. Babilonia tomó el relevo como potencia hegemónica. El rey Nabucodonosor atacó Judea en el año 598 a.C. y destruyó Jerusalén en el año 587/586 a.C. Los babilonios ocuparon el reino de Judá y lo convirtieron en provincia, y la mayor parte de sus habitantes fueron deportados a Babilonia. Una parte de los judíos que habían participado en una sublevación contra el gobernador babilónico de Mispá, en el año 582 a.C., tuvieron que huir a Egipto.

Egipto contribuyó a la división entre los dos reinos ya que emprendió campañas militares en la frontera palestina y se apoderó de numerosas ciudades. La misma Jerusalén fue saqueada.

Once more Assyria declined during the period of the prophet Jeremias, king Josias (640-609 B.C.) was able to reoccupy some areas of Israel but he died at Megiddo at the hands of the Egyptians.

In the year 605 B.C. the Assyrian army was defeated at Carchemish. Babylonia now came to the fore. King Nebuchadnezzar attacked Judah in 598 B.C. and in 587/586 B.C. destroyed Jerusalem. The Babylonians occupied the kingdom of Judah and converted it into a province, the majority of its inhabitants being deported to Babylon. A section of Jews who had taken part in a rebellion against the Babylonian governor of Mispá, in the year 582 B.C., fled to Egypt.

Egypt contributed to the division of the two kingdoms through its military campaigns on the Palestinian frontiers and she seized various cities, Jerusalem itself being sacked.

9.1 *Gerra xipriota*

Jarra chipriota *Cypriot jug*

Gerra (*oinochoe*) de procedència xipriota trobada a Jerusalem. De cos globular, presenta boca trilobulada i nansa bífida. Sobre un fons de color vermell es dibuixen motius geomètrics circulars, concèntrics, en negre. Forma part del període xipriota arcaic I, amb una datació entre 900 i 600 aC. La peça documenta la importància de Xipre com a exportadora, a gran escala, de la seva famosa ceràmica i la recepció d'aquests productes a Terra Santa a l'època dels regnes d'Israel i Judà.

Jarra (*oinochoe*) de procedencia chipriota encontrada en Jerusalén. De cuerpo globular, presenta boca trilobulada y asa bífida. Sobre un fondo de color rojo se dibujan motivos geométricos circulares, concéntricos, en negro. Forma parte del período chipriota arcaico I, fechado entre 900 y 600 a.C. La pieza documenta la importancia de Chipre como exportadora, a gran escala, de su famosa cerámica y la recepción de estos productos en Tierra Santa en la época de los reinos de Israel y Judá.

A jug (*oinochoe*) from Cyprus and found in Jerusalem. Of globular body form it presents a three mouthed rim and has a biffed handle. Over a red base were drawn circular geometric designs in black. It forms part of the Cypriot archaic period dating from 900-600 B.C. This piece illustrates the importance of Cyprus as an exporter in a grand scale, of the famous pottery and the reception it received in the Holy Land during the period of the kingdoms of Israel and Judah.

9.2 *Agulla de bronze*

Aguja de bronze Bronze pin

70

Agulla que servia per subjectar les peces de roba. L'orifici de l'agulla es cosia als vestits, com un botó allargat, i es lligava amb un trau fet de cordill. Datada entre els segles XII -VIII aC, procedeix de Luristan (Pèrsia).

Aguja que servía para sujetar las piezas de ropa. El orificio de la aguja se cosía en los vestidos, como un botón alargado, y se ligaba con un ojal hecho de cordel. Datado entre los siglos XII -VIII a.C., procede de Luristan (Persia).

A bronze pin used to hold together clothing. The hole in the pin was sewn to the cloth like an elongated button, and was tied with a piece of cord. It dates from the 12th century to the 8th century B.C, and comes from Luristan (Persia).

10

Del període postexílic a l'època dels Macabeus

Nabucodonosor va tractar humanament els hebreus captius. Els va permetre tenir terres, dedicar-se al comerç i regir-se per les seves lleis, i va triar d'entre ells homes de confiança al servei del seu palau. Amb tot, l'exili provocà desesperança, i profetes com Ezequiel i Daniel animaren i confortaren el poble. Els seus oracles anunciaven la derrota dels seus opressors, la tornada a la Terra i la reedificació del Temple de Jerusalem.

Les profecies s'acompliren quan el rei persa Cir unificà els dos regnes de Mèdia i Pèrsia i conquerí

Del período postexílico a la época de los Macabeos

Nabucodonosor trató humanamente a los hebreos cautivos. Les permitió tener tierras, dedicarse al comercio y regirse por sus leyes, y escogió entre ellos hombres de confianza al servicio de su palacio. Con todo, el exilio provocó desesperanza, y profetas como Ezequiel y Daniel animaron y confortaron al pueblo. Sus oráculos anunciaban la derrota de sus opresores, el regreso a la Tierra y la reedificación del Templo de Jerusalén.

Las profecías se cumplieron cuando el rey persa Ciro unificó los dos reinos de Media y Persia y

The post exile period to the age of the Maccabees

Nebuchadnezzar treated the Hebrew captives humanely. He allowed them their own lands, to dedicate themselves to commerce and to follow their own laws, he also selected from them men of confidence to serve in his palace. Even so the exile provoked a lack of hope and produced prophets as Ezequiel and Daniel who comforted and gave hope to the people. Their teachings announced the defeat of their oppressors and a return to their land and the re-dedication of the Temple at Jerusalem.

These prophecies proved correct when the Persian king Cyrus unified

altres països fins arribar a l'Índia. Cir atacà Babilònia, que va caure el 539 aC, i s'estengué fins a Macedònia i Egipte. Cir va permetre que els jueus tornessin a Jerusalem i poguessin restaurar la ciutat i reconstruir el Temple sota la direcció de Zorobabel. Nehemies ajudà a reconstruir les muralles i Esdres impulsà la renovació del culte i organitzà la comunitat jueva. Cir dividí el territori en satrapies i les subdividí en províncies. Samaria i Judà es convertiren en províncies. La capital de Samaria s'establí a Siquem, al costat de la muntanya santa de Garizim, on van construir el seu temple.

L'any 333 aC el macedoni Alexandre el Gran començà una vertiginosa expansió militar fins arribar als límits amb l'Índia. A la seva mort el 323 aC l'imperi es va repartir entre els seus generals,

conquistó otros països hasta llegar a la India. Ciro atacó Babilonia, que cayó en el año 539 a.C., y se extendió hasta Macedonia y Egipto. Ciro permitió que los judíos regresaran a Jerusalén y pudieran restaurar la ciudad y reconstruir el Templo bajo la dirección de Zorobabel. Nehemías ayudó a reconstruir las murallas y Esdras impulsó la renovación del culto y organizó la comunidad judía. Ciro dividió el territorio en satrapías y las subdividió en provincias. Samaria y Judá se convirtieron en provincias. La capital de Samaria se estableció en Siquem, al lado de la montaña santa de Garizim, donde construyeron su templo.

En el año 333 a.C. el macedonio Alejandro Magno comenzó una vertiginosa expansión militar hasta llegar a los límites con la India. Tras su muerte en el 323 a.C. el Im-

the kingdoms of Media and Persia and conquered lands as far as India. Cyrus attacked Babylonia which fell in 539 B.C., and he extended his empire as far as Macedonia and Egypt. Cyrus allowed the Jews to return to Jerusalem and to restore the city and reconstruct the Temple under the direction of Zerubbabel. Nehemiah helped to restore the walls and Ezra reinstated worship and organised the jewish community. The capital of Samaria was established at Shechem by the side of the holy mountain of Gerizim where he constructed his temple. Cyrus had divided the territory into satraps and these were subdivided into the provinces of Judah and Samaria.

In the year 333 B.C. the Macedonian Alexander Magnus commenced a vigorous programme of military expansion which reached the limits of India. At his death in

que formaren diferents dinasties. D'aquesta manera Palestina quedà primer sota el domini dels Ptolomeus, que governaren Egipte, i després sota el domini dels reis Selèucides, que controlaren el territori des d'Antioquia de Síria. Els Selèucides prohibiren la pràctica del judaisme, profanaren el Temple i imposaren un procés d'hellenització sobre la població. L'any 167 aC Antíoc IV Epífanes va fer construir un altar dedicat a Zeus en el Temple de Jerusalem. Israel reaccionà enèrgicament amb una rebel·lió encapçalada pel sacerdot Mataties, membre de la dinastia dels sacerdots asmoneus. La lluita la continuà el seu fill Judes Macabeu, el qual va aconseguir nombroses victòries i va purificar el Temple el 164 aC. Aquests fets, es celebren, en el calendari jueu, durant la festa de la Hanukà. Israel es va convertir en un regne sota la

perio se repartió entre sus generales, que formaron diferentes dinastías. De esta manera Tierra Santa quedó primero bajo el dominio de los Ptolomeos, que gobernaron Egipto, y después bajo el dominio de los reyes Seléucidas, que controlaron el territorio desde Antioquia de Siria. Los Seléucidas prohibieron la práctica del judaísmo, profanaron el Templo e impusieron un proceso de helenización sobre la población. En el año 167 a.C. Antíoco IV Epífanes construyó un altar dedicado a Zeus en el Templo de Jerusalén. Israel reaccionó enérgicamente con una rebelión encabezada por el sacerdote Matatías, miembro de la dinastía de los sacerdotes asmoneos. La lucha la continuó su hijo Judas Macabeo, que consiguió numerosas victorias y purificó el Templo en el año 164 a.C. Estos hechos se celebran en el calendario judío durante la fiesta

323 B.C. his empire was divided between his generals who created various dynasties. Palestine firstly came under the control of the Ptolemy's who governed Egypt and then under the dominion of the Seleucid kings who controlled the territory from Antioch in Syria. The Seleucids forbade Judaism and profaned the Temple, introducing a process of Hellenization on the people. In the year 167 B.C. Antiochus IV Epiphanes constructed a altar to Zeus in the Temple of Jerusalem. Israel's reply was a rebellion led by the priest Mattathias a member of the Hasmonean priestly dynasty. The struggle continued under his son Judas Maccabeus who won numerous victories and purified the Temple in 164 B.C. These acts are remembered yearly, in the Jewish calendar, during the festival of Hanuka. Israel was converted into

dinastia dels asmoneus i el control de Síria.

Debilitada Síria per guerres internes i per la pressió romana, els jueus, sota el regnat d'Alexandre Janneu (103-76 aC), assoliren un domini sobre el territori comparable a l'Israel de Salomó. Amb tot, un nou imperi amenaçava la vida d'independència política i religiosa que els asmoneus havien bastit durant 80 anys: Roma.

de la Hanuká. Israel se convirtió en un reino bajo la dinastía de los asmoneos y el control de Siria.

Debilitada Siria por guerras internas y por la presión romana, los judíos, bajo el reinado de Alejandro Janneo (103-76 a.C.), consiguieron un dominio sobre el territorio comparable con la Israel de Salomón. Con todo, un nuevo Imperio amenazaba la vida de independencia política y religiosa que los asmoneos habían construido durante 80 años: Roma.

a kingdom under the Hasmoneans and the control of Syria.

Syria weakened by internal warfare and under roman pressure could not prevent the Jews under Alexander Jannaeus (103-76 B.C.) obtaining control of a territory comparable in size to the Israel of Solomon. However a new empire appeared to menace the political and religious independence which the Hasmoneans had created during eighty years: Rome.

10.1 *Guttus*

Guttus Guttus

Recipient ceràmic grec de vernís negre que tenia com a funcionalitat contenir oli i, entre altres aplicacions, alimentar les llànties. La seva altura és de 8,90 cm i data del segle IV aC. Tot i que alguns exemplars presenten el rostre de Gorgona (el nostre exemplar ho podria ser) o figures divines, és possible que aquest *guttus* presenti l'efigie d'Heracles, heroi i semidéu hel·lènic, amb el cap cobert per la pell de lleó de Nemea. L'època de la producció i vida d'aquest objecte ve determinada per la conquesta d'Alexandre Magne de Terra Santa i, després de la mort d'aquest monarca (323 aC), pel govern de la dinastia dels Ptolomeus.

Recipiente cerámico griego de barniz negro que tenía como funcionalidad contener aceite y, entre otras aplicaciones, alimentar las lámparas. Su altura es de 8,90 cm. Su datación es del siglo IV a.C. Aunque algunos ejemplares presentan el rostro de Gorgona (nuestro ejemplar lo podría ser) o figuras divinas, es posible que este *guttus* presente la efígie de Heracles, héroe y semidiós helénico, con la cabeza cubierta por la piel de león de Nemea. La época de la producción y vida de este objeto viene determinada por la conquista de Alejandro Magno de Tierra Santa, y después de la muerte de este monarca (323 a.C.) por el gobierno de la dinastía de los Ptolomeos.

A Greek ceramic recipient with black varnish, its function to contain oil which was used among other things to fuel oil lamps. Its height is 8,90 cms and dates from the 4th century B.C. Some examples have medallions representing a Gorgon (our example could well be) or other divinities, it is possible that this *guttus* has a representation of Hercules, hero and semi god Hellenic with his head covered by the skin of the lion of Nemea. The period of production and life of this object was determined by the conquest of the Holy Land by Alexander the Great and following the death of this monarch (323 B.C.) by the Ptolomaic dynasties.

10.2 *Aryballos*

Aryballos Aryballos

76

Petit flascó ceràmic globular que es feia servir per contenir perfum o oli. L'exemplar mesura 6,80 cm, procedeix del sud d'Itàlia i data del segle IV a.C.

Pequeño frasco cerámico globular que se utilizaba para contener perfume o aceite. El ejemplar mide 6,80 cm, procede del sur de Italia y data del siglo IV a.C.

A small ceramic globular flask which was used to contain perfume or oil. This example measures 6,80 cms and proceeds from the South of Italy dating from the 4th century B.C.

10.3 *Puntes de fletxa*

Puntas de flecha Arrowheads

Grup de catorze puntes de fletxa macedòniques de bronze. Datades l'any 332 aC, procedeixen de la ciutat de Tir, sotmesa a setge per l'exèrcit d'Alexandre Magne, en la seva conquesta de Terra Santa contra els perses.

Grupo de catorce puntas de flecha macedónicas de bronce. Fechadas en el año 332 a.C., proceden de la ciudad de Tiro, asediada por el ejército de Alejandro Magno, en su conquista de Tierra Santa contra los persas.

A group of fourteen Macedonian bronze arrowheads, dated from the year 332 B.C. found at the site of the city of Tyre, which had been besieged by the army of Alexander the Great during his conquest of the Holy Land then occupied by the Persians.

Terra Santa a l'època romana

Judea esdevingué, l'any 63 aC, una província romana. Els territoris ocupats per Pompeu foren atorgats al govern de la dinastia herodiana. L'any 6 dC la província s'escindí administrativament en una província i dues tetraquies: Herodes Antipes governà Galilea, mentre Judea era sotmesa al govern directe de Roma, administrada per un procurador amb residència a Cesarea.

La resistència jueva, descontenta amb uns reis favorables a Roma, es posà de manifest militarment l'any 66 dC impulsant una rebel·lió organitzada contra Roma. Les conseqüències d'aquest aixeca-

Tierra Santa en la época romana

Judea se convertí, en el año 63 a.C., en una provincia romana. Los territorios ocupados por Pompeyo fueron otorgados al gobierno de la dinastía herodiana. En el año 6 d.C. la provincia se escindió administrativamente en una provincia y dos tetraquías: Herodes Antipas gobernó Galilea, mientras Judea era sometida al gobierno directo de Roma, administrada por un procurador con residencia en Cesarea.

La resistencia judía, descontenta con unos reyes favorables a Roma, se puso de manifiesto militarmente en el año 66 d.C. impulsando una rebelión organizada contra Roma. Las consecuencias de esta

The Holy Land during the roman period

In the year 63 B.C. Judea became a roman province. The territories occupied by Pompey were allocated to the government of the Herodian dynasty. In 6 A.D. the province was divided into two tetrachy's: Herod Antipas governed Galilee whilst Judea was governed directly from Rome, administered by a procurator residing at Caesarea.

Jewish resistance discontented with the kings imposed on them by Rome became militant in the year 66 A.D., rising in organised rebellion against Rome. The consequences of this rebellion against the roman state were terrible: in four years Jerusalem was destroyed and its Temple

ment contra l'Estat romà foren terribles: en sols 4 anys Jerusalem fou arrasada, el Temple saquejat i la ciutat ocupada. Els jueus foren obligats pels romans a abandonar Palestina i se'ls negà el dret a tornar a Jerusalem. La fortalesa de Masada va oposar resistència durant tres anys més.

Mentrestant, en el tercer terç del segle I dC a Tàrraco s'erigí el *Concilium Provinciae Hispaniae Citerioris*, seu de l'òrgan administratiu i religiós de la província *Hispania Citerioris*, la capital de la qual era Tàrraco. En la part més elevada de la ciutat s'hi instal·laren, en dues grans places a diferent nivell, el recinte de culte a l'emperador i la plaça de representació. La més elevada correspon a l'acròpolis religiosa, on s'alçava un temple octàstil dedicat a l'emperador August, envoltat per un gran pòrtic columnat. El Mu-

sublevación contra el Estado romano fueron terribles: en sólo 4 años Jerusalén fue arrasada, el Templo saqueado y la ciudad ocupada. Los judíos fueron obligados por los romanos a abandonar Palestina y se les negó el derecho a regresar a Jerusalén. La fortaleza de Masada opuso resistencia durante tres años más.

Mientras tanto, en el tercer tercio del siglo I d.C. en Tarraco se erigió el *Concilium Provinciae Hispaniae Citerioris*, sede del órgano administrativo y religioso de la provincia *Hispania Citerioris*, cuya capital era Tarraco. En la parte más elevada de la ciudad se instalaron, en dos grandes plazas a diferente nivel, el recinto de culto al emperador y la plaza de representación. La más elevada corresponde a la acrópolis religiosa, donde se alzaba un templo octástilo dedicado al

sacked, and the city occupied, the Jews were forced by the romans to abandon Palestine. The fortress of Masada resisted for a further three years before it was captured.

Meanwhile in the third period of the 1st century A.D. at Tarraco was formed the *Concilium Provinciae Hispaniae Citerioris*, centre of administrative and religious life of the province *Hispania Citerioris*, whose capital was Tarraco. In the most elevated part of the town were installed two great squares at different levels, the centre of imperial worship and the square related to the forum. The highest level corresponded to the religious acropolis where was located the temple dedicated to the emperor Augustus surrounded by a great colonnaded portico. The Biblical Museum conserves remains of the structure of this portico.

seu Bíblic conserva restes de l'estructura d'aquest porticat.

Les forces nacionalistes jueves emprengueren una altra rebel·lió l'any 132 dC, però a la fi l'emperador Adrià el 135 dC decretà l'expulsió de tots els jueus que vivien a Judea, i Jerusalem passà a anomenar-se *Aelia Capitolina* i es convertí en una ciutat romana. Tot el territori quedà integrat dins de la província de *Syria Palestina*.

La segona desfeta jueva del 135 dC va coincidir amb la ràpida expansió del cristianisme a les nombroses ciutats hel·lenístiques del país i de les ciutats romanes fundades per Septimi Sever i Heliogàbal.

emperador Augusto, rodeado por un gran pórtico columnado. El Museo Bíblico conserva restos de la estructura de este porticado.

Las fuerzas nacionalistas judías emprendieron otra rebelión en el año 132 d.C., pero al fin el emperador Adriano en el 135 d.C. decretó la expulsión de todos los judíos que vivían en Judea, y Jerusalén pasó a denominarse *Aelia Capitolina* y se convirtió en una ciudad romana. Todo el territorio quedó integrado dentro de la provincia de *Syria Palestina*.

La segunda derrota judía del año 135 d.C. coincidió con la rápida expansión del cristianismo a las numerosas ciudades helenísticas del país y de las ciudades romanas fundadas por Septimio Severo y Heliogábal.

The Jewish nationalist forces began another revolt in the year 132 A.D. in the end the emperor Hadrian a decreed the expulsion of all Jews who lived in Judea, Jerusalem was renamed *Aelia Capitolina* and became a roman city. The territory was integrated within the province of *Syria Palestina*.

This second defeat of Judea in 135 A.D. coincides with the rapid expansion of christianity in the many Hellenistic cities of the country and in the roman cities founded by Septimius Severus and Elagabalus.

11.1 Àmfora romana

Ánfora romana Roman amphora

Àmfora produïda a les províncies occidentals de l'Imperi i datada entre el segle I aC i el segle I dC. Servien per transportar vi, però també s'ha constatat el transport de *defrutum* (suc de vi concentrat, salaons, oli d'oliva i dàtils). La capacitat que tenen oscil·la entre els 26 i 34 litres. Aquest tipus d'envasos eren utilitzats sobretot per a l'exportació i, com és natural, també arribaven als ports d'Israel durant l'època de Jesús i els apòstols.

Ánfora producida en las provincias occidentales del Imperio y datada entre el siglo I a.C. y el siglo I d.C. Servían para transportar vino, pero también se ha constatado el transporte de *defrutum* (zumo de vino concentrado, salazones, aceite de oliva y dátiles). La capacidad que tienen oscila entre los 26 y 34 litros. Este tipo de envases eran utilizados sobre todo para la exportación y, como es natural, también llegaban a los puertos de Israel durante la época de Jesús y de los apóstoles.

This amphora is a product of the occidental provinces of the empire and is dated between the 1st century B.C. and the 1st century A.D. It was used to transport wines, but they are also known to have carried *defrutum* (concentrated wine juice), fish sauces, olive oil and dates. The capacity varies from 26 to 34 litres. These vessels were used for exportation and naturally they would have arrived to the ports of Israel during the time of Jesus and the apostles.

11.2 Àmfora herodiana

Ánfora herodiana Herodian amphora

82

Contenedor ceràmic datat entre els anys 30 aC i 100 dC. Era destinat a l'emmagatzematge i transport d'oli amb una capacitat de 9 litres. Mesura 47 cm d'alçada i està ben testimoniada en contextos arqueològics de l'època, com a les fortaleses de Masada i l'Herodion. S'han trobat alguns exemplars escrits en tinta que mostren el nom del propietari. Una àmfora trobada a Masada duu el nom de *Simeó ben Yoecer*.

Contenedor cerámico datado entre los años 30 a.C. y 100 d.C. Estaba destinado al almacenaje y transporte de aceite con una capacidad de 9 litros. Mide 47 cm de altura y está bien testimoniada en contextos arqueológicos de la época, como en las fortalezas de Masada y el Herodión. Se han encontrado algunos ejemplares escritos en tinta que muestran el nombre del propietario. Una ánfora encontrada en Masada lleva el nombre de *Simeón ben Yoecer*.

A ceramic container dating from the year 30 B.C. to 100 A.D. It was destined to store and to transport oil, having a capacity of 9 litres. It measures 47 cms in height they are well recorded in archaeological contexts of the period as the fortress of Masada and the Herodium. Examples have been found which written in ink provide us with the name of the owner. One example from Masada has the name *Simeon ben Yoecer*.

11.3 Llànties d'època herodiana

Lucernas de época herodiana Herodian oil lamps

Petites llànties d'oli destinades a la il·luminació domèstica i d'ús freqüent en l'època de Jesús i dels apòstols. La seva cronologia abasta entre els anys 37 aC i 100 dC. Ens pot evocar el passatge: "*Joan Baptista era com la llàntia encesa i resplendent, i vosaltres us vaueixar entusiasmar un cert temps per la seva claror.*" (Jn 5, 35).

Pequeñas lámparas de aceite destinadas a la iluminación doméstica y de uso frecuente en la época de Jesús y los apóstoles. Su cronología abarca entre los años 37 a.C. y 100 d. C. Nos puede evocar el pasaje: "*Juan el Bautista era como una lámpara encendida que alumbraba; y vosotros estuvisteis dispuestos a alegraros por breve tiempo con su luz.*" (Jn 5, 35).

Small oil lamps destined for domestic illumination in frequent use in the times of Jesus and the apostals. Chronology dates from the year 37 B.C. to the year 100 A.D. We can quote the passage: "*John was the lamp lighted and resplendent and you will be uplifted for a certain time by its warmth.*" (Jn 5, 35).

11.4 Ungüentari

Ungüentario Ungetarium

Petit recipient de vidre emprat per contenir perfum. Aquest exemplar fou trobat en la dècada dels anys 1980 dins una tomba d'època tardoromana o bizantina prop de la Porta de Damasc a Jerusalem. Aquests contenidors, que formaven part de l'aixovar funerari, conservaven les substàncies perfumades amb les que s'ungien els difunts. En alguns casos també servien per contenir les llàgrimes de les persones en honor als finats. La seva alçada és de 6,5 cm.

Pequeño recipiente de vidrio utilizado para contener perfume. Este ejemplar fue encontrado en la década de los años 1980 en una tumba de época tardorromana o bizantina cerca de la Puerta de Damasco en Jerusalén. Estos contenedores, que formaban parte del ajuar funerario, conservaban las sustancias perfumadas con las que se ungían los difuntos. En algunos casos también servían para contener las lágrimas de las personas en honor a los finados. Su altura es de 6,5 cm.

A small recipient to hold perfumes made of glass. This example was found in the 1980s in a late Roman or Byzantine tomb near the Damascus gate at Jerusalem. These containers formed part of funerary acts conserving perfumed substances with which the deceased was anointed. In some cases they also served to contain the tears of the mourners at the end. Its height is 6,5 cms.

11.5 Hams

Anzuelos Fishing hooks

Hams de bronze procedents de Terra Santa d'època romana. Ens evocuen la importància de l'activitat pesquera a Terra Santa a l'època de Jesús, ja fos en la mar de Galilea, el riu Jordà o la mar Mediterrània. Jesucrist identificà al seus apòstols com a pescadors d'homes (Lc 5,10).

Anzuelos de bronze procedentes de Tierra Santa de época romana. Nos evocan la importancia de la actividad pesquera en Tierra Santa en la época de Jesús ya fuese en el mar de Galilea, el río Jordán o el mar Mediterráneo. Jesucristo identificó a sus apóstoles como pescadores de hombres (Lc 5, 10).

Fishing hooks made of bronze from the Holy Land of the roman period. They evoke the memory of the importance of fishing activity in the Holy Land at the time of Jesus in the Sea of Galilee, the River Jordan and the Mediterranean Sea. Jesus Christ was identified to his apostals as fisher of men (Lk 5, 10).

12

El culte a l'època de Jesús: el Temple de Jerusalem

El Temple de Jerusalem, en temps de Jesús, era el lloc de culte més important del món jueu i el centre de la vida política i religiosa. Els seus orígens corresponen a l'època del rei Salomó, que el va manar construir, però l'any 587 aC fou destruït per les tropes babilòniques del rei Nabucodonosor. A partir del 538 aC, i gràcies al domini persa, el Temple fou reconstruït. Vers l'any 20 aC, Herodes el Gran inicià magnes obres d'ampliació i d'embelliment. Aquest és el Temple que va veure Jesús de Natzaret.

Estava envoltat per un enorme pati porticat amb columnates, de 480 m

El culto en la época de Jesús: el Templo de Jerusalén

El Templo de Jerusalén, en tiempos de Jesús, era el lugar de culto más importante del mundo judío y el centro de la vida política y religiosa. Sus orígenes corresponden a la época del rey Salomón, quien lo mandó construir, pero en el año 587 a.C. fue destruido por las tropas babilónicas del rey Nabucodonosor. A partir del 538 a.C., y gracias al dominio persa, el Templo fue reconstruido. Hacia el año 20 a.C., Herodes el Grande inició magnas obras de ampliación y embellecimiento, así era el Templo que vio Jesús de Nazaret.

Estaba rodeado por un enorme patio porticado con columnatas, de 480 m

Worship at the time of Jesus: the Temple of Jerusalem

The Temple of Jerusalem, at the time of Jesus, was the most important place of worship in the Jewish world, and the centre of political and religious life. Its origins correspond to the period of king Solomon who ordered its construction in the year 587 B.C. it was destroyed by the armies of king Nebuchadnezzar of Babylon. In 538 B.C. during the period of Persian domination the temple was rebuilt. In the year 20 B.C. Herod the Great began important works of amplification and embellishment. This was the temple viewed by Jesus of Nazareth.

It was surrounded by an enormous square with porticoes of columns,

de llarg per 300 d'ample. Per l'extrem sud, el pòrtic havia estat substituït per una gran sala de reunions anomenada "Pòrtic Reial". A l'extrem oposat de l'esplanada hi havia adossada la fortalesa Antònia, destinada a controlar tota la zona del Temple.

Al centre del pati s'hi aixecava l'imponent Temple, que quedava aïllat per una tanca de pedra en la qual hi havia inscripcions en grec i en hebreu que avisaven que el pas estava barrat al no jueu. La infracció d'aquesta norma suposava la pena de mort. La primera estança era el "pati de les dones", al qual tenia accés tot el poble com a lloc d'oració. Seguia, passant per la "porta de Nicanor", l'"atri dels israelites", on hi havia el gran altar dels sacrificis, les taules per a l'esquarterament de les víctimes animals i un estany de bronze per a les purificacions dels sacerdots. En aquest atri només hi podien pene-

de largo por 300 de ancho. Por el extremo sur, el pórtico había sido sustituido por una gran sala de reuniones denominada "Pórtico Real". En el extremo opuesto de la explanada se adosaba la fortaleza Antonia, destinada a controlar toda la zona del Templo.

En el centro del patio se levantaba el imponente Templo, que quedaba aislado por una cerca de piedra donde había inscripciones en griego y en hebreo que avisaban que el paso estaba cerrado al no judío. La infracción de esta norma suponía la pena de muerte. La primera estancia era el "patio de las mujeres", al cual tenía acceso todo el pueblo como lugar de oración. Seguía, pasando por la "puerta de Nicanor", el "atrio de los israelitas", donde se situaba el gran altar de los sacrificios, las mesas para el descuartizamiento de las víctimas animales y un estanque de bronce para las purificaciones de los sacerdotes. En este atrio sólo podían penetrar

some 480 metres long by 300 metres in width. At the extreme south, the portico was substituted by a great meeting hall known as the "Royal Portical". At the opposite extreme of the esplanade was the fortress, known as Antonia which was situated so as to control the area of the Temple.

In the centre of the square was the impressive Temple, which was isolated by a wall of stone where could be found inscriptions in greek and hebrew which advised that the area was forbidden to non Jews. To ignore this was subject to the death penalty. In the first instance was located the "square of the women", where all the populace had access for the act of worship. Passing through the "gate of Nicanor" was located the "atrium of the Israelites" in which was situated the great altar of sacrifice, the tables for the ritual killing of animals and a bronze pool for the purification of the

trar els homes que participaven en el sacrifici. Finalment apareixia amb tot el seu esplendor el Santuari: tenia una alçada de 60 m i estava decorat amb motius vegetals en or. La planta de l'edifici tenia forma de "T" i amb dues cambres precedides per un porxo. La primera cambra era el santuari, on se situava la *menorà* (candelobre dels set braços), la taula de les ofrenes i l'altar dels perfums. A través d'una cortina es passava a la cambra més sagrada, el "Sant dels Sants", l'estança de Déu, buida totalment en el seu interior ja que l'Arca de l'Aliança havia desaparegut en temps de la invasió babilònica. Dins d'aquesta cambra només hi podia accedir el summe sacerdot una vegada l'any, el dia de l'Expiació, per realitzar els rituals. El Temple fou destruït l'any 70 dC per les tropes romanes del general Tito. En el segle VII dC, es va construir en el mateix emplaçament la mesquita de la Roca.

los hombres que participaban en el sacrificio. Finalmente aparecía con todo su esplendor el Santuario: tenía una altura de 60 m y estaba decorado con motivos vegetales en oro. La planta del edificio tenía forma de "T" y con dos cámaras precedidas por un pórtico. La primera cámara era el santuario, donde se situaba la *menorá* (candelabro de los siete brazos), la mesa de las ofrendas y el altar de los perfumes. A través de una cortina se pasaba a la cámara más sagrada, el "Santo de los Santos", la estancia de Dios, vacía totalmente en su interior ya que el Arca de la Alianza había desaparecido en tiempos de la invasión babilónica. Dentro de esta estancia sólo podía acceder el sumo sacerdote una vez al año el día de la Expiación, para realizar los rituales propios de la celebración. El Templo fue destruido en el año 70 d.C. por las tropas romanas del general Tito. En el siglo VII d.C. se construyó, en el mismo emplazamiento, la mezquita de la Roca.

priests. Into this atrium could only enter the men who participated in the sacrifices. Finally in all its splendour appeared the Sanctuary: this had a height of 60 metres and was decorated with vegetal motives in gold. The edifice was in the form of a "T" and had two rooms preceded by a portico. The first room was the sanctuary where was situated the *menorah* (the seven branched candelabra), the table of offerings and the altar of perfumes. Through a curtain was the most sacred room, the "Holy of Holies", the home of God, totally empty as the Ark of the Covenant had disappeared during the Babylonian invasions. To this room could only accede the High priest and then only once a year on the date of the Expiation, to celebrate the rituals. The Temple was destroyed in the year 70 A.D. by the roman troops of general Titus. In the 7th century A.D. was constructed on the same site a mosque (that of the Rock).

12.1 *Maqueta del Temple de Jerusalem (s. XX)*

Maqueta del Templo de Jerusalén (s. XX) Model of the Temple of Jerusalem (20th century)

Maqueta del Temple de Jerusalem feta d'alabastre de Sarral, treballada a mà i amb unes dimensions de 3,50 m x 1,90 m. Va ser realitzada als anys 30 d'acord amb les orientacions del Dr. Josep Vallès i executada pel mestre francès Maurice Raud i inspirada en altres cèlebres maquetes com la del Dr. Schlik a Jerusalem, la de Morceliani a Roma i la dels PP. Benedictins de Montserrat. En el seu moment, segons paraules del jesuïta P. Fernández (ex-rector dels Pontificis Instituts Bíblics de Roma i Jerusalem), va ser "única en el món" dins del seu gènere. Avui dia aquesta obra ha estat superada pels canvis científics que la moderna arqueologia ha anat introduint en els darrers decennis. Amb tot és indiscutible la seva extraordinària bellesa i finor artística.

Maqueta del Templo de Jerusalén hecha de alabastro de Sarral, trabajada a mano y con unas dimensiones de 3,50 m x 1,90 m. Realizada en los años 30 de acuerdo con las orientaciones del Dr. Josep Vallès y ejecutada por el maestro francés Maurice Raud e inspirada en otras célebres maquetas como la del Dr. Schlik en Jerusalén, la de Morceliani en Roma y la de los Padres Benedictinos de Montserrat. En su momento, según palabras del jesuita P. Fernández (ex rector de los Pontificios Institutos Bíblicos de Roma y Jerusalén), fue "única en el mundo" dentro de su género. Hoy día esta obra ha sido superada por los cambios científicos que la moderna arqueología ha ido introduciendo en los últimos decenios. Con todo es indiscutible su extraordinaria belleza y finura artística.

A model of the Temple of Jerusalem manufactured from alabaster of Sarral, hand made with dimensions of 3,50 metres by 1,90 metres. It was made in the 1930s following the orientations of Dr. Josep Vallès and executed by master Maurice Raud, inspired by other celebrated models such as those of Dr Schlik in Jerusalem, that of Morceliani in Rome and that of the Fathers Benedictine at Montserrat. At its time according to the words of the Jesuit P. Fernández (ex rector of the Pontifical Biblical Institute in Rome and Jerusalem) it was "unique in the world". Today this work has been superseded by scientific changes which modern archaeology have been able to introduce. Without doubt it is of extraordinary beauty and artistic finesse.

12.2 *Xofar*

Sofar Sofar

90

El *xofar* és un instrument de vent fet de corn de marrà. A l'època bíblica s'utilitzava per anunciar el sàbat i les festes, per a la coronació dels reis i per reunir les tropes per a la batalla. L'exemplar procedeix de Jerusalem i fou adquirit l'any 2006.

El *sofar* es un instrumento de viento hecho de cuerno de carnero. En la época bíblica se utilizaba para anunciar el sabbat y las fiestas, para la coronación de los reyes y para reunir las tropas para la batalla. El ejemplar procede de Jerusalén y fue adquirido en el año 2006.

The *sofar* was a wind instrument made from the horn of a goat. In biblical times it was used to announce the sabbath and other festivals, the coronation of kings and to call the troops for battle. This example comes from Jerusalem and was acquired in the year 2006.

12.3 *Fil·lactèries*

Filacterias Philacterias

91

Les fil·lactèries o *Tefilin* són unes capsetes que contenen la *shemà* (pregària jueva). Es lliguen al cap i al braç esquerre de tot jueu que hagi arribat a l'edat adulta. Procedeixen de Jerusalem i van ser adquirides en la dècada dels anys 1930.

Las filacterias o *Tefilin* son unas cajitas que contienen la *shemà* (plegaria judía). Se atan a la cabeza y al brazo izquierdo de todo judío que haya llegado a la edad adulta. Proceden de Jerusalén y fueron adquiridas en la década de los años 1930.

The philacterias or *Tefilin* are small boxes which contain the *shema* (jewish prayers). They are attached to the head or the left arm of all Jews who have reached adult ship. They came from Jerusalem and were acquired in the 1930s.

12.4 Mezuzà

Mezuzá Mezuzá

92

La *mezuzà* és un objecte a mode de cajeta que es col·loca en els dintells de les portes de les cases jueves. Conté un pergami amb la *shemà* i algunes prescripcions del llibre del Deuteronomi. Es toca a l'entrar i al sortir de la casa per recordar que cal viure segons els manaments de Déu. Procedeix de Jerusalem, adquirida en la dècada dels anys 1930.

La *mezuzá* es un objeto a modo de cajita que se coloca en los dinteles de las puertas de las casas judías. Contiene un pergamino con la *shemá* y algunas prescripciones del libro del Deuteronomio. Se toca al entrar y salir de la casa para recordar que hay que vivir según los mandamientos de Dios. Procede de Jerusalén, adquirida en la década de los años 1930.

The *mezuzá* is a box like object which is fastened to the lintel of the door of Jewish houses. They contain a parchment of the *shema* and some quotations from the book of Deuteronomy. It is touched on entering and leaving the house as a reminder to live according to the commandments of God. Acquired in Jerusalem in the 1930s.

L'expansió del cristianisme i les persecucions

El cristianisme, des dels seus inicis, mostrà una gran vitalitat missionera. Utilitzant les rutes terrestres i marítimes, s'implantà en les principals ciutats amb nuclis de comunitats jueves.

Els cristians van ser fidels i respectuosos amb l'ordre polític establert, però la seva essència mono-teïsta i el seu rebuig al sincretisme religiós els obligaren a defugir de participar dels cultes i cerimònies de l'Estat i de culte a l'emperador. No adoraven imatges ni tenien temples i es negaven a participar en l'exèrcit. Tot això va provocar un gran recel social. A les reaccions populars contra els cristians

La expansión del cristianismo y las persecuciones

El cristianismo, desde sus inicios, mostró una gran vitalidad misionera. Utilizando las rutas terrestres y marítimas se implantó en las principales ciudades con núcleos de comunidades judías.

Los cristianos fueron fieles y respetuosos con el orden político establecido, pero su esencia mono-teïsta y su rechazo al sincretismo religioso les impedía participar en los cultos y ceremonias del Estado y de culto al emperador. No adoraban imágenes ni tenían templos y se negaban a participar en el ejército. Todo esto provocó un gran recelo social. A las reacciones populares contra los cristianos

The expansion of christianity and the persecutions

Christianity from its origins displayed a great missionary vitality, taking advantage of land and sea routes to implant itself in the principal cities which had a nucleus of Jewish communities.

Christians were loyal and respectful towards the established political order, establishing their monotheistic essence and rejection of religious syncretism that obliged them to refuse to participate in the cults and ceremonies of the state and of the cult of the emperor. They did not worship images even in temples and refused to join the army. This provoked a great social jealousy. To the popular

s'hi van sumar les d'alguns intel·lectuals que veieren en el cristianisme un perillós moviment sectari capaç de minar les estructures tradicionals de la religió i la societat romanes, que configuraven el nucli fonamental de la unitat de l'Imperi. L'historiador Suetoni (70-140 dC) defineix el cristianisme com una "superstició nova i malèfica". L'Estat va veure en el cristianisme un problema d'ordre públic, d'impietat i ateisme. El cristianisme reaccionà a aquestes acusacions a través d'una fecunda literatura apologètica que defensava la nova fe des de la racionalitat filosòfica i demolia argumentalment els principis del paganisme.

La primera persecució coneguda és la de l'emperador Neró, que acusà els cristians del gran incendi originat a Roma el juliol de l'any 64 dC. Els historiadors Tàcit

se sumaron las de algunos intelectuales que vieron en el cristianismo un peligroso movimiento sectario capaz de minar las estructures tradicionales de la religión y la sociedad romanas, que configuraban el núcleo fundamental de la unidad del Imperio. El historiador Suetonio (70-140 d.C.) define el cristianismo como una "superstición nueva y maléfica". El Estado vio en el cristianismo un problema de orden público, de impiedad y ateísmo. El cristianismo reaccionó a estas acusaciones a través de una fecunda literatura apologética que defendía la nueva fe desde la racionalidad filosófica, demoliendo argumentalmente los principios del paganismo.

La primera persecución conocida es la del emperador Nerón, que acusó a los cristianos del gran incendio originado en Roma en julio

reactions against christians were added those of some intellectuals who saw in christianity a dangerous sectarian movement capable of undermining the traditional religious structures and roman society which composed the fundamental nucleus of Imperial unity. The historian Suetonius (70-140 A.D.) defined christianity as "a new harmful superstition". The state saw in christianity a problem of public order, of impiety and atheism. Christianity reacted to these accusations through an abundant apologetic literature which defended the new faith with rational philosophy, demolishing the principal arguments of paganism.

The first known persecution was that of the emperor Nero who accused the christians of responsibility for the great fire of Rome in June 64 A.D. The historians

i Suetoni exculpen els cristians d'aquest crim, però no dubten a insistir en la perillositat d'aquesta superstició il·lícita. Inicialment sense un fonament jurídic clar, els cristians van ser perseguits, amb major o menor intensitat, durant els tres primers segles de la seva existència.

del año 64 d.C. Los historiadores Tácito y Suetonio exculparon a los cristianos de este crimen, pero no dudaron en insistir en la peligrosidad de esta superstición ilícita. Inicialmente sin un fundamento jurídico claro, los cristianos fueron perseguidos, con mayor o menor intensidad, durante los tres primeros siglos de su existencia.

Tacitus and Suetonius excused the christians of this crime but insisted on the dangers of this illicit superstition. Initially without any clear judicial foundation, christians were persecuted, with more or less intensity, during the first three centuries of their existence.

13.1 *Arula (Altar)*

Arula (Altar) Arula (Altar)

96

Petit altar de pedra local (Mèdol) procedent de Tarragona o el seu territori. Aquestes peces dedicades al culte pagà podien ser d'ús domèstic, ubicades a les cases, altres es dipositaven en els temples o santuaris com a exvots i altres estaven destinades a les necròpolis. La datació que pot assignar-se és del segle I dC al IV dC. Els cristians defugien de participar dels cultes i cerimònies de l'Estat i dels rituals de la religió tradicional.

Pequeño altar de piedra local (Mèdol), procedente de Tarragona o su territorio. Estas piezas dedicadas al culto pagano podían ser de uso doméstico, ubicadas en las casas, otras se depositaban en los templos o santuarios como exvotos y otras estaban destinadas a las necrópolis. La datación que puede asignarse es del siglo I d.C. al IV d.C. Los cristianos rechazaban participar en los cultos y ceremonias del Estado y de los rituales de la religión tradicional.

A small altar of local stone (Mèdol), from Tarragona or its territory. This piece was dedicated to a pagan cult, and for domestic use, located in a house, or deposited in a temple or sanctuary as a votive item or destined for a necropolis. The date can be assigned between the 1st and 4th centuries A.D. Christians refused to participate in cults and ceremonies of the state and in the rituals of traditional religion.

El triomf del cristianisme

La persecució empresa per Diocleciana l'any 303 i continuada pel seu successor Galeri no aconseguí la dissolució del cristianisme. Les comunitats cristianes perseveraren en la fe, i Galeri finalment no tingué més remei que decretar un edicte de tolerància a favor dels cristians, que signà a la ciutat de Nicomèdia l'any 311 dC. Els emperadors Licini i Constantí, successors de Galeri, reforçaren aquest edicte i beneficiaren l'Església amb la restitució de tots els drets perduts a través del que, tradicionalment, coneixem com l'Edicte de Milà de l'any 313 dC.

L'any 325 Constantí es convertí en l'únic emperador d'Orient i Occi-

El triunfo del cristianismo

La persecución emprendida por Diocleciano en el año 303 y continuada por su sucesor Galerio no consiguió la disolución del cristianismo. Las comunidades cristianas perseveraron en la fe, y Galerio finalmente no tuvo más remedio que decretar un edicto de tolerancia a favor de los cristianos, que firmó en la ciudad de Nicomedia el año 311 d.C. Los emperadores Licinio y Constantino, sucesores de Galerio, reforzaron este edicto beneficiando a la Iglesia con la restitución de todos los derechos perdidos a través del que, tradicionalmente, conocemos como Edicto de Milán del año 313 d.C.

En el año 325 Constantino se convirtió en el único emperador

The triumph of christianity

The persecution of the Emperor Diocletian of 303 A.D. was continued by Galerius his successor but this did not succeed in the dissolution of christianity. Christian communities carried on in the faith, and Galerius finally was forced to decree an edict of tolerance in favour of the christians, which was signed in the city of Nicodemia in 311. A.D. The emperors Licinius and Constantine successors of Galerius strengthened this edict to the benefit of the church, restituting all its rights through what has become known as the Edict of Milan of 313 A.D.

In 325 A.D. Constantine became sole emperor of the Orient and

dent. De pare pagà i mare cristiana no va oficialitzar la religió cristiana, però la beneficià d'una manera molt important. Féu donacions de terres i propietats a l'Església, ordenà edificar imponents basíliques sobre espais de record cristològic i apostòlic a Roma i Terra Santa, decretà disposicions legals a favor del cristianisme i instituí el diumenge com a dia festiu. Constantí va dirigir gran part dels seus esforços a integrar l'Església en les estructures polítiques i socials de l'Imperi. Vetllar per la salut de l'Església era vetllar per la salut de l'Imperi.

A finals del segle IV l'Església va continuar consolidant el seu procés de cristianització enmig d'una societat majoritàriament pagana. Aquest procés fou més intens a les províncies orientals de l'Imperi. Al mateix temps l'Església va anar

de Oriente y Occidente. De padre pagano y madre cristiana no oficializó la religión cristiana, pero la benefició de una manera muy importante. Hizo donaciones de tierras y propiedades a la Iglesia, ordenó edificar imponentes basílicas sobre espacios de recuerdo cristológico y apostólico en Roma y Tierra Santa, decretó disposiciones legales a favor del cristianismo e instituyó el domingo como día festivo. Constantino dirigió gran parte de sus esfuerzos a integrar la Iglesia en las estructuras políticas y sociales del Imperio. Velar por la salud de la Iglesia era velar por la salud del Imperio.

A finales del siglo IV la Iglesia continuó consolidando su proceso de cristianización en medio de una sociedad mayoritariamente pagana. Este proceso fue más intenso en las provincias orientales del

the Occident. Of pagan father and christian mother he did not officially recognise the religion, but allowed it important benefits. He gave donations of land and properties to the church and ordered the construction of important basilicas over spaces with christian and apostolic memories in Rome and the Holy Land, he made legal dispositions in favour of christianity and instituted Sunday as a festive day. Constantine made great efforts to integrate the church into the political and social structures of the empire. Watching over the health of the church was the same as watching over the health of the empire.

At the end of the fourth century the church continued to consolidate its process of christianism in the centre of a society whose majority was pagan. This process was more intense in the oriental

afiançant-se en les estructures polítiques i socials de l'Estat mentre lluitava per definir la seva unitat dogmàtica i disciplinar. Pares de l'Església com Atanasi, Agustí d'Hipona o Joan Crisòstom van contribuir a aquest fet d'una forma decisiva. També va ser fonamental la influència d'Ambrós de Milà per tal que l'emperador Teodosi oficialitzés la religió cristiana amb la signatura de l'Edicte de Tessalònica el 380 dC. El record de les persecucions encara era fresc i l'Església va veure en l'emperador un autèntic protector de la fe cristiana, sobre la qual s'hauria de bastir una societat d'acord amb l'ideal evangèlic. L'Estat lluitarà d'una manera decidida contra el paganisme i contra tota doctrina que suposi un perill per a la unitat de l'Església.

Imperio. Al mismo tiempo la Iglesia iba afianzándose en las estructuras políticas y sociales del Estado mientras luchaba por definir su unidad dogmática y disciplinar. Padres de la Iglesia como Atanasio, Agustín de Hipona o Juan Crisóstomo contribuyeron a este hecho de una forma decisiva. También fue fundamental la influencia de Ambrosio de Milán para que el emperador Teodosio oficializara la religión cristiana con la firma del Edicto de Tesalónica en el año 380 d.C. El recuerdo de las persecuciones todavía estaba vivo, y la Iglesia vio en el emperador a un auténtico protector de la fe cristiana sobre la cual se tendría que asentar una sociedad de acuerdo con el ideal evangélico. El Estado luchará de manera decidida contra el paganismo y contra toda doctrina que suponga un peligro para la unidad de la Iglesia.

provinces of the empire. At the same time the Church involved itself more in the political and social structures of the state whilst fighting to define its dogmatic and disciplinary unity. Fathers of the Church as Athanasius, Augustine of Hippo and John Chrysostom contributed to this process in a decisive manner. Also fundamental was the influence of Ambrose of Milan for whom the emperor Theodosius made official christianity through the Edict of Thessalonica in 380 A.D. Memories of the persecutions were still vivid within the church and the emperor was seen as an authentic protector of the christian faith over which a society with the ideals of evangelism could be formed. The state would fight in a decided manner against paganism and against the doctrine which supposed any danger to the unity of the Church.

14.1 *Fíbula*

Fíbula Fibula

100

Les fibules eren uns objectes metàl·lics a la manera d'imperdibles que servien per a la subjecció del vestuari. Aquesta fíbula és de bronze i està decorada amb una petita creu patada. La seva longitud és de 6,6 cm i té una datació entre els segles IV i V dC.

Las fibulas eran unos objetos metálicos a modo de imperdibles que servían para sujetar el vestuario. Esta fíbula es de bronce y está decorada por una pequeña cruz patada. Su longitud es de 6,6 cm y tiene una datación entre los siglos IV y V d.C.

Fibulas were metal objects used as pins to hold together vestments. This fibula is of bronze and is decorated with a small patten cross. In longitude it is 6,6 cms and can be dated between the 4th to 5th centuries A.D.

14.2 Llàntia de Jonàs

Lámpara de Jonás Oil lamp of Jonas

Llàntia paleocristiana de procedència nordafricana que data entre el segle IV dC i la primera meitat del segle VII dC. El disc està decorat amb la representació de la història de Jonàs, concretament quan el profeta és vomitat pel "gran peix" a la platja (Jon 2, 11). Aquest tema iconogràfic, pel cristianisme primitiu, tenia una significació de resurrecció. De la mateixa manera que el profeta romanagué tres dies en el ventre del "gran peix" i fou alliberat per l'acció salvífica de Déu, Crist va ressuscitar al tercer dia d'entre els morts.

Lámpara paleocristiana de procedencia norteafricana que data entre el siglo IV y la primera mitad del siglo VII d.C. El disco está decorado con la representación de la historia de Jonás, concretamente cuando el profeta es vomitado por el "gran pez" en la playa (Jon 2,11). Este tema iconográfico, para el cristianismo primitivo, tenía una significación de resurrección. De la misma manera que el profeta permaneció tres días en el vientre del "gran pez" y fue liberado por la acción salvífica de Dios, Cristo resucitó al tercer día de entre los muertos.

A palaeo-christian oil lamp from North Africa dated between the 4th century and the middle of the 7th century A.D. The disc is decorated with a representation from the history of Jonas, namely when the prophet is vomited by the "great fish" onto the beach (Jon 2, 11). This theme to Christians had great significance associated with the resurrection. In the same way as the prophet remained three days in the stomach of the "great fish" and was saved by the intervention of God, so Christ was resurrected after three days from the dead.

14.3 Llàntia amb crismó

Lámpara con crismón Oil lamp with Chi-Rho

102

Llàntia paleocristiana de procedència nordafricana que data entre el segle IV i la primera meitat del segle VII dC. El disc està decorat amb la representació d'una creu monogramàtica, el *signum Christi*, formada pel nexce de les dues lletres gregues X (*ji*) i P (*ro*), inicials del nom de Crist. De la creu pengen l'alfa i l'òmega, lletres primera i última de l'alfabet grec, que signifiquen el principi i el final referit a Crist, Senyor del cel i de la terra i de la totalitat del ser.

Lámpara paleocristiana de procedencia norteafricana fechada entre el siglo IV y la primera mitad del siglo VII d.C. El disco está decorado con la representación de una cruz monogramática, el *signum Christi*, formada por el nexce de las dos letras griegas X (*ji*) y P (*ro*), iniciales del nombre de Cristo. De la cruz cuelga el alfa y el omega, letras primera y última del alfabeto griego, que significan el principio y el final referido a Cristo, Señor del cielo y de la tierra y de la totalidad del ser.

A palaeo-Christian oil lamp from North Africa dated between the 4th century A.D. and the first middle of the 7th century A.D. The disc is decorated with the representation of a monogrammatic cross, the *signum Christi* formed by the Greek letters X (*chi*) and P (*rho*) initials of Christ's name. The cross has attached the alpha and the omega, the first and last letters of the Greek alphabet, which signify the beginning and the end as a reference to Christ, Lord of the heavens and earth and of everything else.

14.4 *Servidora*

Servidora *Serving plate*

Plat servidora de procedència nordafricana datat entre finals del segle IV i segle V dC. El fons del plat està decorat amb motius geomètrics estampillats. Té un radi exterior de 30,20 cm.

Plato servidora de procedencia norteafricana datado entre finales del siglo IV y siglo V d.C. El fondo del plato está decorado con motivos geométricos estampillados. Tiene un radio exterior de 30,20 cm.

A serving plate from North Africa dating from the end of the 4th century A.D. and the 5th century A.D. The bottom of the plate is decorated with stamped geometric motifs. Its exterior radius is of 30,20 cms.

Tàrraco, seu metropolitana

Una tradició venerable i atendible indica que sant Pau va portar l'Evangeli a Tàrraco, capital de la Província Hispània Citerior. L'any 259 tenim la primera evidència d'una comunitat sòlidament vertebrada i organitzada, el bisbe de la qual és Frutuós, assistit pels seus diaques Auguri i Eulogi. Foren cremats vius a l'amfiteatre de la ciutat el 21 de gener d'aquest any sota la persecució dels emperadors Valerià i Gal·liè. La comunitat cristiana sobrevisqué a la persecució com demostra la participació de dos preveres de Tarragona, delegats pel bisbe de la ciutat, en el concili d'Arle del 314.

L'any 385, en època de l'emperador Teodosi, el bisbe de Tàrraco

Tarraco, sede metropolitana

Una tradición venerable y atendible indica que san Pablo llevó el Evangelio a Tarraco, capital de la Provincia Hispania Citerior. En el año 259 tenemos la primera evidencia de una comunidad sólidamente vertebrada y organizada cuyo obispo era Fructuoso, asistido por sus diáconos Augurio y Eulogio. Fueron quemados vivos en el anfiteatro de la ciudad el 21 de enero de este año bajo la persecución de los emperadores Valeriano y Galieno. La comunidad cristiana sobrevivió a la persecución como demuestra la participación de dos presbíteros de Tarragona, delegados por el obispo de la ciudad, en el concilio de Arles en el año 314.

Tarraco, metropolitan see

A venerable tradition worthy of attention indicates that Saint Paul carried evangelism to Tarraco, capital of The Province of Hispania Citerior. From the year 259 A.D., we have the first conserved evidence of an organised community whose bishop was Fructuosus assisted by the deacons Augurius and Eulogius. All of whom were burnt alive in the amphitheatre of the city on 21st January of that year during the persecutions of emperors Valerian and Gallienus. The christian community survived this persecution as is demonstrated by the participation of two presbytors from Tarragona at the Council of Arles in 314 A.D. delegated by the bishop of the city.

Himeri envià una carta al papa Damas I en nom de l'episcopat hispànic amb l'objectiu de fer-li un conjunt de consultes de caràcter disciplinar. Mentre la carta era tramesa, el Papa va morir i la resposta la va fer efectiva el seu successor Sirici, el qual envià una decretal al bisbe Himeri on li encarregava que fes complir les disposicions manades a la resta de bisbes hispànics. Podem veure, ni que sigui circumstancialment en aquest fet, un precedent clar de la primacia del bisbe de Tàrraco sobre el conjunt de les Esglésies hispàniques.

A partir del segle V, i seguint la tònica històrica de la resta de l'Imperi, la ciutat experimentarà una profunda transformació de la seva topografia. Serà el naixement de la ciutat cristiana. També, a partir d'aquest moment, es documenta

En el año 385, en época del emperador Teodosio, el obispo de Tarraco Himerio envió una carta al papa Dámaso I en nombre del episcopado hispánico con el objetivo de plantearle una serie de consultas de carácter disciplinar. Mientras la carta era enviada, el Papa murió y la respuesta la hizo efectiva su sucesor Siricio, el cual envió una decretal al obispo Himerio donde le encargaba que hiciera cumplir las disposiciones mandadas al resto de obispos hispánicos. Podemos ver, aunque sea circunstancialmente en este hecho, un precedente claro de la primacia del obispo de Tarraco sobre el conjunto de las Iglesias hispánicas.

A partir del siglo V, y siguiendo la tónica histórica del resto del Imperio, la ciudad experimentará una profunda transformación de

In the period of emperor Theodosius, 385 A.D. The bishop of Tarraco Himerius wrote a letter to pope Damasus I in the name of the hispanic episcopate with the aim of placing before him a number of consultations of a disciplinary nature. Whilst this letter was on its way the Pope died and the reply was made by his successor Siricius, who sent a decree to bishop Himerius ordering him to carry out the dispositions mentioned to the rest of the hispanic bishops. Here can be seen even though only circumstantial a clear precedent of the primacy of the bishop of Tarraco over the hispanic Churches.

From the fifth century, and following the history of the rest of the empire, the city underwent a profound transformation of its topography. It was the birth of the

arqueològicament la presència d'una comunitat jueva palesa en diferents manifestacions com l'epígraf funerari d'Isidora, la pileta trilingüe i la *menorà* incisa en una *tegula* funerària, entre d'altres.

Durant tota l'època visigòtica, l'Església de Tarragona jugà un paper molt important com a seu metropolitana. Malgrat que la seva importància s'anirà diluint, a favor de Barcelona i després de Toledo a causa del centralisme de la monarquia visigòtica, serà un autèntic instrument de vertebració del país i de dinamització de la vida pastoral gràcies a la seva fecunda activitat conciliar.

su topografía. Será el nacimiento de la ciudad cristiana. También, a partir de este momento, se documenta arqueológicamente la presencia de una comunidad judía patente en diferentes manifestaciones como el epígrafe funerario de Isidora, la pileta trilingüe y la *menorá* incisa en una *tegula* funeraria, entre otras.

Durante toda la época visigótica, la Iglesia de Tarragona jugó un papel muy importante como sede metropolitana. Aunque su importancia se irá diluyendo, a favor de Barcelona y después de Toledo a causa del centralismo de la monarquía visigótica, será un auténtico instrumento de vertebración del país y de dinamización de la vida pastoral gracias a su fecunda actividad conciliar.

christian city. From this moment can be documented archaeological evidence for the presence of a jewish community, such as the epigraphical funerary stela of Isidora, the ceremonial font in three languages, and a *menora* incised on a funerary *tegula*, among others.

During the Visigothic period the Church of Tarragona played an important role as Metropolitan See. Though this importance would diminish in favour of Barcelona and later of Toledo as a result of the centralization of the Visigothic monarchy, this was an authentic instrument in the vertebrate of the land and the dinamitisation of the pastoral lifes impulse from this metropolitan see.

15.1 *Fragment de cancell visigòtic*

Fragmento de cancel visigòtico *Fragment of Visigothic chancel*

Aquesta peça de marbre de Carrara fou inicialment una inscripció funerària datada entre finals del segle IV i inicis del segle V. En resta només una part d'una corona de llorer esquematitzada que emmarcaria un símbol cristià (crismó, colom...) i la grafia HIC REQV[I]ESCAT... (Aquí descansa...). Posteriorment, en època visigoda va ser reaprofitada per formar part d'un cancell en l'àmbit d'alguna construcció eclesial de la part alta de la ciutat, possiblement la catedral visigòtica de Tarragona. La peça fou trobada prop de l'ermita de Sant Magí, a les proximitats de la Catedral, pel Sr. Jordi Morant.

Esta pieza de mármol de Carrara fue inicialmente una inscripción funeraria datada entre finales del siglo IV e inicios del siglo V, y de la que sólo queda una parte de una corona de laurel esquematizada que enmarcaría un símbolo cristiano (crismón, paloma...) y la grafía HIC REQV[I]ESCAT... (Aquí descansa...). Posteriormente, en época visigoda fue reaprovechada para formar parte de un cancel en el ámbito de alguna construcción eclesial de la parte alta de la ciudad, posiblemente la catedral visigótica de Tarragona. La pieza se encontró cerca de la ermita de Sant Magí, en las proximidades de la Catedral, por el Sr. Jordi Morant.

This piece of Carrara marble was initially a funerary inscription dated between the end of the 4th century and the beginning of the 5th century of which only part of a laurel crown which enmarked a Christian symbol (chi, rho, dove ...) and the graffiti HIC REQV[I]ESCAT... (Here rests...) remaining. Later during the Visigothic period it was reused as part of a chancel in some form of ecclesiastical construction at the highest part of the town, possibly the Visigothic cathedral of Tarragona. The piece was found near the hermitage of Sant Magí, near the cathedral by Mr. Jordi Morant.

L'Imperi bizantí i Terra Santa

A la mort de l'emperador Teodosi, l'any 395 dC, l'Imperi es dividirà definitivament. Els seus fills Honorí i Arcadi governaran simultàniament a Occident i Orient. L'any 476 dC es produirà la caiguda d'Occident essent emperador Ròmul Augústul. Occident es fragmentà en nous regnes formats per la població romana i els pobles nous: ostrogots, visigots, burgundis, vàndals, alamans...

L'Imperi romà oriental, amb capital a Constantinoble, es mantindrà sòlid en la defensa de les seves fronteres i amb una economia forta. A aquesta realitat política separada en l'esfera pràctica del món occi-

El Imperio bizantino y Tierra Santa

Tras la muerte del emperador Teodosio, en el año 395 d.C., el Imperio se dividirá definitivamente. Sus hijos Honorio y Arcadio gobernarán simultáneamente en Occidente y Oriente. En el año 476 d.C. se producirá la caída de Occidente siendo emperador Rómulo Augústulo. Occidente se fragmentaba en nuevos reinos formados por la población romana y los pueblos recién llegados: ostrogodos, visigodos, burgundios, vándalos, alamanes...

El Imperio romano oriental, con capital en Constantinopla, se mantendrá sólido en la defensa de sus fronteras y con una fuerte

The Byzantine Empire and the Holy Land

At the death of the emperor Theodosius in 395 A.D. the empire was divided permanently. His sons Honorius and Arcadius governed simultaneously in the Occident and the Orient. In the year 476 A.D. the empire of the Occident fell, at that time Romulus Augustulus being emperor. The Occident fragmented into new kingdoms formed by the roman population and the newly arrived tribes: the ostrogoths, visigoths, burgundians, vandals and the alimanni.

The Oriental roman empire was governed from its capital Constantinople, this remained solid in its defence of its frontiers and was

dental li atribuïm el nom d'Imperi Bizantí. El seu territori abastava des de la Mar Negra fins a Egipte i des de Grècia fins a Síria i Armènia amb quatre grans circumscripcions eclesiàstiques anomenades patriarcats: Constantinoble, Antioquia, Jerusalem i Alexandria. Constantinoble serà un patriarcat que reclamarà més protagonisme en la vida de l'Església perquè es considerarà la nova Roma d'Orient i seu de l'emperador. Sota un govern teocràtic Constantinoble s'erigirà com la metròpoli més important de l'Orient. Antioquia era un centre urbà molt important amb una gran tradició avalada per ser un dels escenaris més significatius dels Fets dels Apòstols. Convertit en un patriarcat molt extens, els seus límits anaven des de l'Eufrates fins al Nil. A causa de les disposicions del concili de Calcedònia (451) es va produir un

economía. A esta realidad política separada en la esfera práctica del mundo occidental le atribuimos el nombre de Imperio bizantino. Su territorio abarcaba desde el mar Negro hasta Egipto y desde Grecia hasta Siria y Armenia con cuatro grandes circunscripciones eclesiásticas denominados patriarcados: Constantinopla, Antioquía, Jerusalén y Alejandría. Constantinopla será un patriarcado que reclamará más protagonismo en la vida de la Iglesia porque se considerará la nueva Roma de Oriente y sede del emperador. Bajo un gobierno teocrático Constantinopla se erigirá como la metrópolis más importante de Oriente. Antioquía era un centro urbano muy importante, con una gran tradición avalada por ser uno de los escenarios más significativos de los Hechos de los Apóstoles. Convertido en un patriarcado muy extenso, sus

economically strong. This political reality is known by the name of the byzantine Empire. Its territory extended from the black sea to Egypt and from Greece to Syria and Armenia with four ecclesiastical centres known as patriarchies: Constantinople, Antioch, Jerusalem and Alexandria. Constantinople was the patriarchy with the most protagonism in the life of the church as it was considered as the new Rome and the capital of the Orient. Antioch was a patriarchy of extensive limits, stretching from the Euphrates to the Nile. As a result of the dispositions of the Council of Calcedonia (451) an internal schism occurred which resulted in a progressive decrease in structure and jurisdiction.

Jerusalem the scene of the death and the resurrection of Christ became a city the destiny of nu-

cisma intern que va anar progressivament desmembrant la seva estructura i jurisdicció.

Jerusalem, escenari de la mort i la resurrecció de Crist, es desenvolupa com una ciutat destí de molts pelegrins que quedaran meravellats de les seves construccions religioses i la seva riquesa litúrgica i espiritual. Aquesta ciutat a l'època de l'emperador Justinià (527-567) va arribar al cim de la seva grandesa.

Alexandria, seu on va ser martiritzat sant Marc, fou el centre d'una comunitat rica i florent dins d'un Egipte cristianitzat on es van formar importants esglésies que desenvoluparen una rica litúrgia i unes interessants mostres d'art cristià. Tradicionalment es coneix com a església copta l'església egípcia que no va acceptar les disposicions del concili de Cal-

límites iban desde el Éufrates hasta el Nilo. A causa de las disposiciones del concilio de Calcedonia (451) se produjo un cisma interno que progresivamente fue desmembrando su estructura y jurisdicción.

Jerusalén, escenario de la muerte y resurrección de Cristo, se desarrollará como una ciudad destino de muchos peregrinos que quedarán maravillados con sus construcciones religiosas y su riqueza litúrgica y espiritual. Esta ciudad en la época del emperador Justiniano (527-567) llegó a la cima de su grandeza.

Alejandro, sede donde fue martirizado san Marcos, fue el centro de una comunidad rica y floreciente en un Egipto cristianizado donde se formaron importantes Iglesias que desarrollaron una rica liturgia

merous pilgrims who marvelled at its religious constructions and its rich liturgy and spirituality. This city, at the time of the emperor Justinian (527-567), reached the zenith of its grandeur.

Alexandria the city which had seen the martyrdom of Saint Mark was the centre of a community, rich and flourishing in an Egypt where christianity had formed important churches which gave forth a rich liturgy and interesting examples of christian art. Traditionally this is known as the Coptic church, which had not accepted the dispositions of the Council of Calcedonia (451), and which constituted a group whose autonomy has come down until the present day.

Byzantine domination of the Holy Land was affected by the Persian invasion of 614 A.D. In the year

cedònia (451), i va constituir una agrupació autònoma que dura fins avui.

El domini bizantí a Terra Santa es veié afectat per la invasió persa de l'any 614. L'any 629, Bizanci tornà a recuperar el seu poder fins a l'entrada del món musulmà l'any 636.

y unas interesantes muestras de arte cristiano. Tradicionalmente se conoce como Iglesia copta a la Iglesia egipcia que no aceptó las disposiciones del concilio de Calcedonia (451), y constituyó una agrupación autónoma que dura hasta la actualidad.

El dominio bizantino en Tierra Santa se vio afectado por la invasión persa del año 614. En el año 629, Bizancio volvió a recuperar su poder hasta la entrada del mundo musulmán en el año 636.

629 A.D., Byzantium recovered its control until the 636 A.D. when the Moslem world rises.

16.1 Ampulla de Sant Menes

Ampulla de San Menes Ampulla of Saint Menas

112

Contenedor ceràmic per transportar aigua beneïda del monestir-santuari egipci de sant Menes (Karm Abbu Mina), màrtir del segle IV i patró del desert. Aquesta aigua era molt preuada pels pelegrins. La *ampulla* representa, tant en l'anvers com en el revers, el màrtir entre dos dromedaris llepant-li els peus. Aquest motiu recorda la iconografia de Daniel a la fossa dels lleons. Un document datat l'any 1859 dona descripció de la troballa d'aquesta peça: "A *Lackratory dug up at Alexandria in Sir Col John Clarkes presences by fellahins at work in January 1859*" ("Un *lacrimatori exhumat a Alexandria amb la presència del coronel Sir John Clarkes per fellahies [camperols egipcis] a gener de 1859*"). Datada entre els segles IV i VII dC, té una alçada de 10 cm.

Contenedor cerámico para transportar agua bendecida del monasterio-santuario egipcio de San Menes (Karm Abbu Mina), mártir del siglo IV y patrón del desierto. Esta agua era muy preciada por los peregrinos. La *ampulla* representa tanto en el anverso como en el reverso al mártir entre dos dromedarios lamiéndole los pies. Este motivo recuerda la iconografía de Daniel en la fosa de los leones. Un documento datado en el año 1859 describe el hallazgo de esta pieza: "A *Lackratory dug up at Alexandria in Sir Col John Clarkes presences by fellahins at work in January 1859*" ("Un *lacrimatorio exhumado en Alejandria con la presencia del coronel Sir John Clarkes por fellahies [campesinos egipcios] en enero de 1859*"). Fechada entre los siglos IV y VII, tiene una altura de 10 cm.

A ceramic container used to transport holy water from the Egyptian monastery-sanctuary of Saint Menas (Karm Abbu Mina), a martyr of the 4th century A.D. and patron of the desert. This water was much in demand by pilgrims. The *ampulla* has representations on both sides of the martyr between two camels at his feet. This recalls the episode of Daniel in the den of lions. A document dated 1859 gives an account of the finding of this piece: "A *lackratory dug up at Alexandria in Col Sir John Clarkes presences by fellahins at work in January 1859*". It is dated between the 4th and 7th centuries and has a height of 10 cm.

16.2 Enkolpion

Enkolpion Enkolpion

Un *enkolpion* és un penjoll d'estructura capsular que contenia relíquies en el seu interior. Aquest exemplar de bronze té forma de creu de la que se'n conserva només una cara amb la representació incisa de la Mare de Déu (*Theothokos*) en posició orant. Sota les mans s'inscriuen sengles estrelles que recorden l'esquematzació del crismó. En els extrems transversals de la creu també s'inscriuen dos motius palmiformes com a signe de triomf i de vida. A sobre del cap nibat hi ha la inscripció grega "Mare de Déu". Possiblement la cara que falta duria incisa la imatge de Crist crucificat. Pot ser datada entre els segles VI i VIII dC. Mesura 8,4 cm x 4,4 cm.

Un *enkolpion* es un colgante de estructura capsular que contenia en su interior reliquias. Este ejemplar de bronce tiene forma de cruz de la que solamente se conserva una cara con la representación incisa de la Madre de Dios (*Theothokos*) en posición orante. Bajo las manos se inscriben sendas estrellas que recuerdan la esquematización del crismón. En los extremos transversales de la cruz también se inscriben dos motivos palmiformes como signo de triunfo y de vida. Encima de la cabeza nimbada la inscripción griega "Madre de Dios". Posiblemente la cara que falta llevaría incisa la imagen de Cristo crucificado. Puede ser fechada entre los siglos VI y VIII d.C. Mide 8,4 cm x 4,4 cm.

An *enkolpion* is a pendant of capsular structure which contained relics. This example is of bronze in the form of a cross of which only the face is conserved, it carries an incised representation of the Mother of God (*Theothokos*) in an attitude of prayer. Over the hands are seen stars which serve as a representation of the chi-rho. In the extreme transversals of the cross are inscribed two palm motives as a sign of triumph and of life. Over the crowned head is the Greek inscription "Mother of God". Possibly the other face of the cross which is missing had an incised image of the crucified Christ. Dated between the 6th and 8th centuries A.D. it measures 8,4 by 4,4 cms.

16.3 *Pinta*

Peine Comb

114

Pinta copta de fusta datada entre els segles V i VII dC. La decoració està calada i representa dues aus flanquejant una creu sobre pedestal, símbol de les ànimes que frueixen de la vida eterna en Crist. Per sobre de cada una de les aus hi ha calades dues creus més. Aquest tipus de pintes podien tenir un ús litúrgic però, per les característiques morfològiques de l'exemplar, sembla més lògic que tingués un ús tèxtil. La peça mesura 26 cm x 10 cm.

Peine copto de madera datado entre el siglo V y VII d.C. La decoración está calada y representa dos aves flanqueando una cruz sobre pedestal, símbolo de las almas que disfrutaban de la vida eterna en Cristo. Por encima de cada una de las aves son caladas dos cruces más. Este tipo de peines podían tener un uso litúrgico pero por las características morfológicas del ejemplar parece más lógico que tuviera un uso textil. La pieza mide 26 cm x 10 cm.

A wooden Coptic comb dated between the 5th and 7th centuries A.D. The decoration is perforated and represents two birds one either side of a cross which is over a pedestal, symbol of the hope which flows from the eternal life of Christ. Over each of the birds are perforated two more crosses. This type of comb possibly had a liturgical use but their morphological characteristics make a textile use more logical. The piece measures 26 cms by 10 cms.

Terra Santa a l'època medieval

El califat va ser el sistema de govern establert a Terra Santa des de la seva conquesta àrab l'any 636 fins a l'arribada dels croats l'any 1099. Jerusalem, sota el règim del califa Omar, passà a mans musulmanes. En el país es reimplantà l'assentament jueu, que conjuntament amb els cristians preexistents passaren a ser *Dhimmis*, categoria social definida per una protecció califal a canvi del pagament de diversos impostos.

Jerusalem es transformà en la tercera ciutat més important del món àrab, rere la Meca i Medina, al ser considerada com el lloc on Mahoma ascendí al cel. El domini musulmà desaparegué amb la captura de

Tierra Santa en la época medieval

El califato fue el sistema de gobierno establecido en Tierra Santa desde su conquista árabe en el año 636 hasta la llegada de los cruzados en el año 1099. Jerusalén, bajo el régimen del califa Omar, pasó a manos musulmanas. En el país se reimplantó el asentamiento judío, que conjuntamente con los cristianos preexistentes pasaron a ser *Dhimmis*, categoría social definida por una protección califal a cambio del pago de diversos impuestos.

Jerusalén se transformó en la tercera ciudad más importante del mundo árabe, después de La Meca y Medina, al ser considerada como el lugar donde Mahoma ascendió al cielo. El dominio musulmán

Holy Land in medieval times

The caliphate was the system of government established in the Holy Land following the Arab conquest of 636 A.D. until the arrival of the crusades in 1099 A.D. Jerusalem, under the Caliph Omar, came under muslim control. In the land were re-inplanted jewish settlements which together with existing christian settlements became known as *Dhimmis*, a social category defined by the protection of the caliph in exchange for the payment of certain taxes.

Jerusalem was transformed into the third most important city of the arab world, after Mecca and Medina, as it was considered the place where Mohammed ascended

Jerusalem, el 15 de juliol de 1099, per part dels croats. Aquesta missió promoguda pel papa Urbà II significà la creació de diferents estats cristians a Síria i Palestina. L'any 1291, el domini tornà a ser musulmà, amb una casta militar anomenada mameluca que perllongà el seu domini fins al segle XVI.

desapareció con la captura de Jerusalén, el 15 de julio de 1099, por parte de los cruzados. Esta misión promovida por el papa Urbano II significó la creación de diferentes estados cristianos en Siria y Palestina. En el año 1291 el dominio volvió a ser musulmán, con una casta militar denominada mameluca que prolongó su dominio hasta el siglo XVI.

to heaven. Moslem domination disappeared with the capture of Jerusalem, on 15th July 1099 by the crusaders. This crusade had been motivated by pope Urban II and signified the formation of different christian states in Syria and Palestine. In the year 1291 A.D. moslem domination returned under a military caste known as Mamelukes whose domination lasted until the XVI century.

17.1 *Ampulla*

Ampulla Ampulla

Ampulla de pelegrí datada entre els segles XII i XIV. Procedeix d'Anglaterra, té forma de petxina i és de plom. Servia per contenir aigua sagrada. Aquest tipus d'ampolletes s'associen a la cerimònia de benedicció dels camps. Mesura 59 mm d'alçada.

Ampulla de peregrino fechada entre los siglos XII y XIV. Procede de Inglaterra, tiene forma de concha y es de plomo. Servía para contener agua sagrada. Este tipo de botellitas se asocian con la ceremonia de bendición de los campos. Mide 59 mm de altura.

A pilgrims *ampulla* dated from the 12th and 14th centuries. From England, it has the form of a shell and is of lead. It served to carry holy water. These ampullae are associated with the benediction of the fields. Measures 59 mm in height.

Bíblia i art

La Bíblia ha estat una important font d'inspiració artística per a les diferents cultures cristianes de tots els temps. A través de la iconografia, els artistes han volgut endinsar les diferents generacions de creients en la grandesa de la Història de la Salvació i també en el seu missatge salvífic. Així, el cristià, a través de l'art, ha expressat en totes les èpoques i des de les diferents cultures el doble desig de glorificar Déu i de crear una plàstica catequètica. Mai l'Església ha considerat com a propi un estil determinat, sinó que s'ha acomodat al caràcter dels pobles i les necessitats dels diferents ritus, tot acceptant les formes de cada moment històric.

Biblia y arte

La Biblia ha sido una importante fuente de inspiración artística para las diferentes culturas cristianas de todos los tiempos. A través de la iconografía, los artistas han querido introducir a las diferentes generaciones de creyentes en la grandesa de la Historia de la Salvación y también en su mensaje salvífico. Así, el cristiano, a través del arte, ha expresado en todas las épocas y desde las diferentes culturas el doble deseo de glorificar a Dios y de crear una plástica catequética. Nunca la Iglesia ha considerado como propio un estilo determinado, sino que se ha acomodado al carácter de los pueblos y a las necesidades de los diferentes ritos, aceptando las formas de cada momento histórico.

Bible and art

The Bible has been an important fountain of artistic inspiration for different christian cultures over the ages. Through its iconography artists have been able to show different generations of the faithful the greatness of the History of the Salvation and also its saving message. The Christian through art has expressed through the ages and from different cultures the double design of the glory of God and to create a plastic catechism. Never has the Church considered as proper a determined style, but has accommodated the character of the peoples and the needs of different rituals, always accepting the forms of each period.

18.1 Talla de fusta de Crist Jacent (s. XVIII-XIX)

Talla de madera de Cristo Yacente (s. XVIII-XIX) Carving in wood of a recumbent Christ (18th – 19th centuries)

Talla de fusta policromada d'un Crist jacent de factura barroca, datada entre finals del segle XVIII o inicis del segle XIX de 48 cm de llargària. La peça d'autor anònim, s'exposa lliure de guarniments. Amb tot porta, corona, faixa de tela blanca, un petit matalàs i dos coixins de fil daurat.

Talla de madera policromada de un Cristo yacente de factura barroca, datada entre finales del siglo XVIII o inicios del siglo XIX de 48 cm de longitud. La pieza de autor anónimo, se expone libre de adornos. Con todo lleva, corona, faja de tela blanca, un pequeño colchón y dos cojines de hilo dorado.

Polychromed carving in wood of a recumbent Christ in the style of Barrocco dated between the end of the 18th century and the beginning of the 19th century and is 48 cms in length. It is by an anonymous artist and has no garnishings. Christ wears a crown made of white cloth, a small mattress and two cushions of golden cotton.

18.2 Reliquiari (s. XIX)

Relicario (s. XIX) Reliquary (19th century)

120

Reliquiari ostensori que conté una relíquia de la Vera Creu certificada per un document expedit a Roma el 26 de juny de 1861. El reliquiari presenta una alçada de 12 cm i custodia, dins d'un vidre circular, una creu de plata daurada amb el petit fragment del *lignum crucis*. La seva base és circular i amb vuit trapezis decorats amb fulles i flors d'acant. El cos superior del reliquiari té forma quadrangular i està rematat per una estructura triangular a mode de gablet i coronat per una creu florejada. El mateix cos superior està flanquejat per dues columnetes corínties a la vegada rematades per dos petits pinacles gòtics.

Relicario ostensorio que contiene una reliquia de la Vera Cruz certificada por un documento expedido en Roma el 26 de junio de 1861. El relicario presenta una altura de 12 cm y custodia, dentro de un vidrio circular, una cruz de plata dorada con el pequeño fragmento del *lignum crucis*. Su base es circular y con ocho trapezios decorados con hojas y flores de acanto. El cuerpo superior del relicario tiene forma cuadrangular y está rematado por una estructura triangular a modo de gablete y coronado por una cruz floreada. El mismo cuerpo superior está flanqueado por dos columnitas corintias a la vez rematadas por dos pequeños pináculos góticos.

A reliquary which custodies a relic of the True Cross and certified by a document issued in Rome on 26th June 1861. The reliquary has a height of 12 cms and custodies, within a circular glass, a cross of silver with a small fragment of the *lignum crucis*. The base is circular and trapezium in shape being eight sided and decorated with leaves and flowers. The top part of the reliquary is of quadrangular shape and is topped by a triangular structure which is crowned by a flowered cross. This same structure is flanked by two Corinthian columns topped by two small gothic pinnacles.

18.3 Vitralls de Sant Josep i Sant Pau (s. XX)

Vidrieras de San José y San Pablo (s. XX) Stained glass windows of Saint Joseph and Saint Paul (20th century)

Francesc Fornells i Pla (Barcelona 1921-1998), pioner en la renovació de l'art català actual, executà l'any 1963 dos vitralls que decoren les finestres de l'actual capella del Museu Bíblic. Sant Josep és representat amb una serra a la mà, un martell i unes tenalles al·ludint a la seva advocació d'obrer. Sant Pau està representat seguint els paràmetres clàssics de la iconografia i amb l'espasa i el llibre. Els vitralls mesuren 1,40 m d'alçada i 0,95 m d'amplada.

Francesc Fornells i Pla (Barcelona 1921-1998), pionero en la renovación del arte catalán actual, ejecutó en el año 1963 dos vidrieras que decoran las ventanas de la actual capilla del Museo Bíblico. San José es representado con una sierra en la mano, un martillo y unas tenazas aludiendo a su advocación de obrero. San Pablo está representado siguiendo los parámetros clásicos de la iconografía y con la espada y el libro. Las vidrieras miden 1,40 m de altura y 0,95 m de ancho.

Francesc Fornells i Pla (Barcelona 1921-1998), was a pioneer in the renovation of Catalan art, and in the year 1963 he executed the two stained glass in the windows of the chapel of the Museu Bíblic. Saint Joseph is represented with a saw in his hand and with a hammer and pincers illustrating his profession as a carpenter. Saint Paul is illustrated in the classical way with a sword and book. The windows measure 1,40 metres in height by a width of 0,95 metres.

18.4 *Baix relleu de Sant Pau (s. XX)*

Bajo relieve de San Pablo (s. XX) Relief of Saint Paul (20th century)

Encastat a la façana del Museu Bíblic (Casa dels Concilis) hi ha un baix relleu, en forma de plafó rectangular allargat, de 2,21 m x 0,57 m, obra de Lluís M. Saumells Panadés vers l'any 1962. El relleu, de travertí romà, representa la figura de l'apòstol dels gentils. Es presenta dempeus amb cànon allargat i posició ingràvida, amb una musculatura gens marcada, posició ascendent i un traç electrificant i flamejant de la cabellera.

Engastado en la fachada del Museo Bíblico (Casa de los Concilios) se encuentra un bajo relieve, en forma de plafón rectangular alargado, de 2,21 m x 0,57 m, obra de Lluís M. Saumells Panadés hacia el año 1962. El relieve, de travertino romano, representa la figura del apóstol de los gentiles. Se presenta de pie con canon alargado y posición ingràvida, con una musculatura nada marcada, posición ascendente y un trazo electrificante y flameante de la cabellera.

Encased in the façade of the Museu Bíblic (Casa dels Concilis) is situated this relief, in the shape of a rectangular platform, 2,21 metres by 0,57 metres, the work of Lluís M. Saumells Panadés in 1962. The relief is of roman travertine and represents the figure of the apostle to the gentiles. Depicted in an elongated form with muscles well marked, in an ascendant position, electrified and hair flamed.

18.5 *El silenci de Jesús (s. XX)*

El silencio de Jesús (s. XX) The silence of Jesus (20th century)

El museu conserva una rica col·lecció d'imatges dels *Tallers Castells* de Barcelona de la Col·lecció d'Etnografia i Religiositat Popular "Mn. Salvador Ramon". Les figures són d'una gran qualitat artística i ens narren visualment tota la vida de Crist, des de l'anunciació fins a la resurrecció. Cal destacar l'escena del "Silenci de Jesús", moment en què Crist, davant de Ponç Pilat és interrogat. El conjunt, d'una gran bellesa, el formen dues figures, Ponç Pilat i Crist. La imatge de Jesús, hieràtica, ferma i serena, contrasta amb la imatge autoritària i dubitativa de Ponç Pilat, assegut en un triclini.

El museo conserva una rica colección de imágenes de los *Talleres Castells* de Barcelona de la Colección de Etnografía y Religiosidad Popular "Mn. Salvador Ramon". Las figuras son de una gran calidad artística y nos narran visualmente toda la vida de Cristo, desde la anunciación hasta la resurrección. Hay que destacar la escena del "Silencio de Jesús", momento en que Cristo, ante Poncio Pilato es interrogado. El conjunto, de una gran belleza, lo forman dos figuras, Poncio Pilato y Cristo. La imagen de Jesús, hierática, firme y serena, contrasta con la imagen autoritaria y dubitativa de Poncio Pilato, sentado en un triclinio.

The museum conserves a rich collection of images from the workshop of *Tallers Castells* of Barcelona from the Popular Collection of Ethnography and Religiosity "Mn. Salvador Ramon". The figures are of great artistic quality and narrate visually the life of Christ, from the annunciation to the resurrection. Notable is the scene of the "Silence of Christ", the moment at which Christ is brought before Pontius Pilate for interrogation. The group is of great beauty and is formed by two figures, Pontius Pilate and Christ. The image of Christ, heretic, firm and serene contrasts with the image of authority and doubt of Pontius Pilate, who is seated on a triclinium.

18.6 *Relleus de la Passio Fructuosi* (s. XXI)

Relieves de la Passio Fructuosi (s. XXI) *Reliefs of the Passio Fructuosi* (21st century)

124

El reconegut escultor i religiós caputxí Antonio Oteiza és l'autor d'una sèrie de deu relleus realitzats l'any 2008 i ubicats a la capella del Museu Bíblic. Narren el procés martirial del bisbe Fructuós i els seus diaques Auguri i Eulogi, martiritzats l'any 259 dC a l'amfiteatre de Tarragona. Amb el títol *Passio Fructuosi*, Oteiza s'inspira en aquest venerable i antic text martirial per desenvolupar la seva obra. A partir d'un particular llenguatge expressionista narra amb fidelitat històrica i emoció espiritual tots els passatges de la *Passio*. Els esmalts dels relleus són obra de l'artista Neus Segrià.

El reconocido escultor y religioso capuchino Antonio Oteiza es el autor de una serie de diez relieves realizados en el año 2008 y ubicados en la capilla del Museo Bíblico. Narran el proceso martirial del obispo Fructuoso y sus diáconos Augurio y Eulogio, martirizados en el año 259 d.C. en el anfiteatro de Tarragona. Con el título *Passio Fructuosi*, Oteiza se inspira en este venerable y antiguo texto martirial para desarrollar su obra. A partir de un particular lenguaje expresionista narra con fidelidad histórica y emoción espiritual todos los pasajes de la *Passio*. Los esmaltes de los relieves son obra de la artista Neus Segrià.

The recognised sculptor and religious capuchin Antonio Oteiza is the author of a series of ten reliefs realised in the year 2008 and situated in the chapel of the Museu Bíblic. They narrate the martyrrial process of bishop Fructuosus and his deacons Augurius and Eulogius martyred in the year 259 A.D. in the amphitheatre of Tarragona. With the title *Passio Fructuosi*, Oteiza inspired from the venerable and antique martyrrial texts drew, material to develop his work. A particular expressionist language narrated with fidelity history and the emotional spiritual passages of the *Passio*. The enamels of the reliefs are the work of the artist Neus Segrià.

Numismàtica i Terra Santa
Numismática y Tierra Santa
Holy Land and Numismatics

19.1 Òbol de la viuda

Óbolo de la viuda Widows mite

Moneda de bronze feta a Jerusalem durant la dinastia asmonea pel seu rei Alexandre Janeu (segle I aC), que correspon a una de les moltes petites monedes que circulaven durant el temps de Jesucrist i que han de coincidir a les citades en Lc 21, 2: “*Va veure també una vídua molt pobre que hi tirava dues petites monedes de poc valor.*”

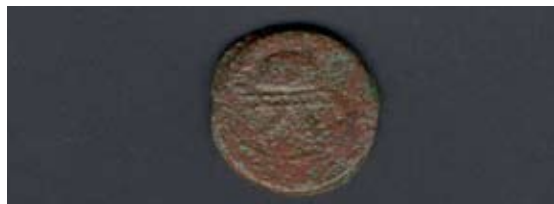
Moneda de bronze hecha en Jerusalén durante la dinastía asmonea por su rey Alejandro Jannaeo (siglo I a.C.), que corresponde a una de las muchas pequeñas monedas que circulaban durante el tiempo de Jesucristo y que han de coincidir con las citadas en Lc 21,2: “*Vio a una viuda pobre, que echó dos monedas de muy poco valor.*”

A bronze coin minted in Jerusalem during the hasmonean dynasty by one of its kings Alexander Jannaeus (1st century B.C.) which corresponds to one of the smallest coins in circulation during the period in which Jesus Christ live and which is cited in Lk 21, 2: “*There lived also a poor widow who gave two small coins of little value.*”

126

19.2 Prutah d'Herodes el Gran (40-7 aC)

Prutah de Herodes el Grande (40-7 a.C.) *Prutah of Herod the Great (40-7 B.C.)*

Moneda de bronze on es llegeix en grec “El rei Herodes”, que fou el rei de Judea quan nasqué Jesús. En la peça s’hi dibuixa un trípede amb bol i un casc amb galteres, ja que Herodes no utilitzà dissenys monetals jueus però tampoc féu ús d’imatges humanes.

Moneda de bronze donde se lee en griego “El rey Herodes”, que fue el rey de Judea cuando nació Jesús. En la pieza se dibuja un trípede con cuenco y un casco con carrilleras, ya que Herodes no utilizó diseños monetarios judíos pero tampoco hizo uso de imágenes humanas.

A bronze coin on which can be read in Greek “King Herod”, who was king of Judea when Jesus was born. On this piece is drawn a tripod, a bowl and a helmet, as Herod did not use Jewish designs on coins nor human images.

19.3 *Denari de Tiberi (14-37 dC)*

Denario de Tiberio (14-37 d.C.) Denarius of Tiberius (14-37 A.D.)

Peça de plata que correspon a una de les monedes oficials de l'Imperi romà en temps de Tiberi, emperador quan Crist fou crucificat. Probablement aquest tipus de moneda és la que van presentar a Jesús com a model del tribut del Cèsar. Equivalia al sou d'un dia.

Pieza de plata que corresponde a una de las monedas oficiales del Imperio romano en tiempos de Tiberio, emperador cuando Cristo fue crucificado. Probablemente este tipo de moneda es la que presentaron a Jesús como modelo del tributo del César. Equivalía al sueldo de un día.

Of silver it corresponds to one of the official coins of the Roman Empire at the period of Tiberius, emperor at the time Christ was crucified. This is probably the type of coin presented by Jesus as the tribute penny of Caesar. Equivalent to the wages of one day.

127

19.4 *Prutah de Ponç Pilat (26-36 dC)*

Prutah de Poncio Pilato (26-36 d.C.) Prutah of Poncius Pilate (26-36 A.D.)

Moneda de bronze on es llegeix en grec "Tiberi Cèsar" i s'hi representa el *simpulum* (una mena de cullerot que usaven els sacerdots en els sacrificis), símbol de l'emperador romà com a principal sacerdot, responsable del culte de l'Estat i dels cultes particulars. Ponç Pilat fou el governador de Judea que condemnà Crist a mort.

Moneda de bronze donde se lee en griego "Tiberio César" y se representa el *simpulum* (una especie de cucharón que usaban los sacerdotes en los sacrificios), símbolo del emperador romano como principal sacerdote, responsable del culto del Estado y de los cultos particulares. Poncio Pilato fue el gobernador de Judea que condenó a Cristo a muerte.

A bronze coin on which in greek is the legend "Tiberius Caesar" and has the representation of the *simpulum* (a type of necklace used by the priests at sacrifices), the symbol of the roman emperor as the principal priest of the state cult and of particular cults. Pontius Pilate was the governor of Judea who condemned Christ to death.

19.5 Prutah d'Herodes Agripa I (37-44 dC)

Prutah de Herodes Agripa I (37-44 d.C.) Prutah of Herod Agrippa I (37-44 A.D.)

Moneda de bronze amb la inscripció en grec "Rei Agripa" i la figura del para-sol, símbol de reialesa que el monarca feia servir només per a la ciutat de Jerusalem. El revers mostra tres espigues d'ordi. Herodes Agripa era nét d'Herodes el Gran i ordenà la mort de l'apòstol Jaume.

Moneda de bronze con la inscripció en griego "Rey Agripa" y la figura del parasol, símbolo de realeza que el monarca utilizaba solamente para la ciudad de Jerusalén. El reverso muestra tres espigas de cebada. Herodes Agripa era nieto de Herodes el Grande y ordenó la muerte del apóstol Santiago.

Bronze coin with the inscription in Greek "King Agrippa". And a figure with parasol the symbol of monarchy with served only for the city of Jerusalem. The reverse has three ears of barley. Herod Agrippa I, nephew of Herod the great, who ordered the death of the apostle James.

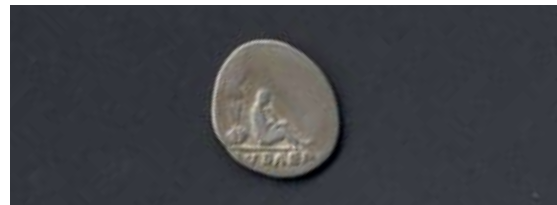
128

19.6 Denari de Vespasià de la sèrie Judea Capta (71-79 dC)

*Denario de Vespasiano de la serie Judea Capta (71-79 d.C.)
Denarius of Vespasian of the series Judea Capta (71-79 A.D.)*

Moneda de plata encunyada per l'emperador Vespasià per celebrar la conquesta de Judea i la fi de la primera revolta. La llegenda és ben explícita, "Judea conquerida" i l'Estat jueu resta simbolitzat per una dona sotmesa als peus d'un trofeu romà.

Moneda de plata acuñada por el emperador Vespasiano para celebrar la conquista de Judea y el fin de la primera revuelta. La leyenda es bien explícita, "Judea conquistada" y el Estado judío queda simbolizado por una mujer sometida a los pies de un trofeo romano.

A silver coin minted by Emperor Vespasian to celebrate the conquest of Judea and the end of the first Jewish revolt. The legend is explicit "Judea captured" and the state of the Jews is represented by a woman (conquered) at the feet of a triumphal roman.

19.7 *Bronze de la segona revolta jueva (132-133 dC)*

Bronce de la segunda revuelta judía (132-133 d.C.)
Bronze coin of the second Jewish revolt (132-33 A.D.)

Moneda de bronze que s'encunyà per proclamar la llibertat dels jueus respecte la dominació romana. L'any 132 dC Simó bar Coqba, proclamà la independència de l'Estat jueu enfront de Roma.

Moneda de bronze que se acuñó para proclamar la libertad de los judíos respecto a la dominación romana. En el año 132 d.C. Simón bar Coqba, proclamó la independencia del Estado judío frente a Roma.

Bronze coin minted to proclaim the liberty of the Jews from Roman domination. In 132 A.D. Simon bar Kochba proclaimed the independence of the Jewish state and opposed Rome.

129

19.8 *Antoninià de Valerià (253-260 dC)*

Antoniniano de Valeriano (253-260 d.C.) Antoninianus of Valerian (253-260 A.D.)

Moneda de plata d'ús habitual durant el segle III dC emesa per Valerià, emperador que decretà la persecució del cristianisme. Durant el seu imperi foren martiritzats el bisbe Fructuós i els seus diaques Auguri i Eulogi a Tarragona.

Moneda de plata de uso habitual durante el siglo III d.C. emitida por Valeriano, emperador que decretó la persecución del cristianismo. Durante su imperio fueron martirizados el obispo Fructuoso y sus diáconos Augurio y Eulogio en Tarragona.

Silver coinage of habitual use during the 3rd century A.D., minted by Valerian, emperor who decreed the persecution of christianity. During his time as emperor were martyred bishop Fructuosus and his deacons Augurios and Eulogius in Tarragona.

19.9 *Bronze commemoratiu de Constantí el Gran (307-337 dC)*

Bronce conmemorativo de Constantino el Grande (307-337 d.C.)
Bronze commemorative coin of Constantine the Great (307-337 A.D.)

Moneda de bronze encunyada per Constanci II, fill de Constantí, on aquest apareix divinitzat. Constantí fou l'emperador que legalitzà la pràctica de la religió cristiana i dotà l'Església de grans privilegis. En el revers de la moneda s'hi il·lustra la mà de Déu rebent a l'emperador que dirigeix una quadriga cap al cel.

Moneda de bronze acuñada por Constancio II, hijo de Constantino, donde éste aparece divinizado. Constantino fue el emperador que legalizó la práctica de la religión cristiana y dotó a la Iglesia de grandes privilegios. En el reverso de la moneda se ilustra la mano de Dios recibiendo al emperador que dirige una cuadríga hacia el cielo.

A bronze coin minted by Constantius II son of Constantine on which appears the divine emperor. Constantine was the emperor who legalized the practice of the Christian religion and gave the church great privileges. On the reverse of the coin can be seen the hand of god over the emperor who drives a quadriga up towards heaven.

130

19.10 *Bronze de Teodosi I (379-395 dC)*

Bronce de Teodosio I (379-395 d.C.) *Bronze coin of Theodosius I (379-395 A.D.)*

Moneda emesa per Teodosi I, emperador que promulgà l'Edicte de Tessalònica pel qual el cristianisme és convertí en religió oficial. En l'anvers s'hi encunya el crismó, símbol de la identificació del cristianisme amb la política de l'Estat.

Moneda emitida por Teodosio I, emperador que promulgó el Edicto de Tesalónica por el cual el cristianismo se convirtió en religión oficial. En el anverso se acuña el crismón, símbolo de la identificación del cristianismo con la política del Estado.

Coin minted by Theodosius I, the emperor who promulgated the Edict of Thessalonica by which Christianity was converted to the official religion. On the reverse can be see the chi-rho, symbol of the identification of Christianity with the politics of the state.

19.11 *Solidus d'or de Justinian I (542-565 dC)*

Solidus de oro de Justiniano I (542-565 d.C.) Solidus of gold of Justinian I (542-565 A.D.)

Moneda d'or de Justinian I, emperador bizantí que promogué moltes obres de restauració i embelliment sobre els sants llocs de culte a Terra Santa. En el revers hi apareix la figuració d'una victòria.

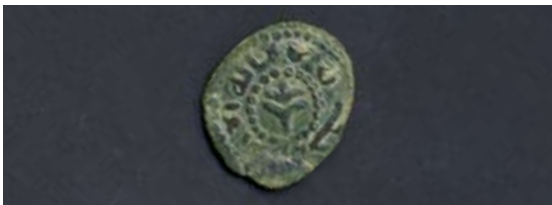
Moneda de oro de Justiniano I, emperador bizantino que promovió muchas obras de restauración y embellecimiento sobre los santos lugares de culto en Tierra Santa. En el reverso aparece la figuración de una victoria.

Gold coin of Justinian I, Byzantine Emperor who was responsible for many works of restoration and embellishment of sacred sites in the Holy Land. On the reverse of the coin appears the figure of victory.

131

19.12 *Moneda de bronze d'Al-Ramhla (s. VII dC)*

*Moneda de bronze de Al-Ramhla (s. VII d.C.)
Bronze coin of Al-Ramhla (7th century A.D.)*

Moneda de la primera època d'ocupació àrab de Terra Santa. L'encunyació monetària dels pobles àrabs fou, en els seus primers anys, còpia dels models dels pobles veïns, com els tipus àrabobizantí i àrabosassànida, que són els grups més antics.

Moneda de la primera època de ocupación árabe de Tierra Santa. La acuñación monetaria de los pueblos árabes fue, en sus primeros años, copia de los modelos de los pueblos vecinos, como los tipos arabobizantino y arabosassánida, que son los grupos más antiguos.

A coin from the first period of Arab occupation of the Holy Land. The minting of coins by the Arabs were in the first years copies of the types used by neighbouring peoples, as the arab-byzantine and arab-sassanid, which are the most ancient groups.

